

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

1895–1995

Az Erdélyi Református Theológiai Fakultás jubileuma

Dr. Nagy Géza (1887–1971): az Erdélyi Református Egyházkerület
Theológiai Fakultásán az egyháztörténelem tanára

Dr. Maksay Albert (1897–1971): az Erdélyi Református Egyházkerület
Theológiai Fakultásán az újszövetségi tudományok tanára

Dr. Nagy András (1899–1974): az Erdélyi Református Egyházkerület
Theológiai Fakultásán az ószövetségi tudományok tanára

1995. december

VI. évf. 12. sz.

Tartalom

Atyáink biztonyságtétele

Nagy Géza: A történelem keresztyén szemlélete	563
Maksay Albert: Az Ige szolgálatának útján	567
Nagy András: Levél lelkipásztori testvéreinkhez a Kolozsvári Theológiai Fakultás Baráti Szövetségének megalakítása érdekében.....	570

Adventi prédikációk

Csiha Kálmánné: Advent. Ézsaiás 42,1-4	574
Geréb Zsolt: Öröm, szelídlelkűség, békesség. Filippi 4,4-7	576
Jánossy László: Zakariás próféciája megváltásunkról. Lukács 1,67-75.....	578
Jánossy László: Zakariás próféciája fiáról. Lukács 1,76-80	581
Lukács József: Megtérés – hazatérés. 2Korinthus 7,10	583

Karácsonyi prédikációk

Bálint Ildikó: Karácsonyi prédikáció. 1Mózes 22,18.....	585
Bustya Dezső: Jel a hit számára. Lukács 2,12.....	586
Kováts László: A Szegéletkő. Ézsaiás 28,16	588
Nagy István: Az időnek teljessége. Galata 4,4-5	592
Ravasz László: Az Ige testté lett. János 1,1-4.14-18	594
Szekeres István: Megszületett a Megtartó. Lukács 2,10a.11.15-20	597
Vad Zsigmond: Három karácsonyi öröm. Lukács 2,10-11	598

Az esztendő fordulóján

Ősztetendő

Kováts László: Az Úr szabadított meg. Ézsaiás 38,20.....	601
--	-----

Újéztendő

Csiha Kálmán: Dávid és Góliát. 1Sámuel 17,40-50.....	604
László Dezső: A kezdet és a vég. Jelenések 1,6	607

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Bustya Dezső: Egy akaraton. Máté 18,19-20	611
---	-----

Temetési beszédek

Balogh Béla: Örökre megelégtíve. János 6,35.....	612
Nagy András: Az örök tanító. 1Korinthus 14,6.....	614
Orbán János: Az Úr orcája előtt. Zsoltárok 116,7-9.....	616
Tőkés István: Dr. Octavian Buracu ravatala mellett.....	617

Évzáró istentisztelet

Csiha Kálmán: Jerikó felé. Lukács 10,25-37.....	619
---	-----

Adventi-karácsonyi versek

Zsiskú János: A vándor	622
Adorjáni Nagy Aranka: Orvosság Betlehemben.....	623

Atyáink bizonyágtétele

Nagy Géza

A történelem keresztyén szemlélete

Szemlélet – ez a szó egy magasabb rendű látást jelent. Olyant, amilyent Mózes teljesít élete alkonyán, amikor a körülötte zúgó eseményekből kilépve, végigtekint Izrael népe küzdelmes történetén s meglátja abban az azt mozgató magasabb erőt, a célt, mely felé egy láthatatlan kéz őket vezette. Szemlélni, az események felett elgondolkozni nem tud más, csak az ember. Neki adatott meg az a kíválság; hogy amikor látja az eget, a holdat, csillagokat s a földi teremtmények seregét, eltűnődjön ezeknek teremtője és az ő sorsa, helyzete felett (8. zsolt.). Vannak olyan idők, amikor a lélek különösen alkalmas erre. Az élet nagy fordulópontjai, megdöbbentő eseményei (betegség, haláleset), mikor egyszerre megállunk földi életpályánkon s számba vesszük azt, hogy honnan jöttünk és hová megyünk. Ilyen időket élünk már több mint egy évtized óta mi is. A reánk zúduló ismételt megpróbáltatások szinte parancsolólag szólítanak fel mindnyájunkat, tehát a magyar ifjúságot is, hogy vessünk számot múltunkkal, jelenünkkel, jövőnkkel, egyezőval a történelmet ne csak *tanuljuk*, ne csak *éljük*, *cselekedjük*, hanem *szemléljük* is. A történelem szemlélete tehát egyfelől elméleti, másfelől gyakorlati érdekű munka is. Olyan, ami alól egyetlen gondolkodó ember sem vonhatja ki magát.

Nézzük először a kérdés elméleti oldalát. A történet az általános felfogás szerint *hű beszámoló az eddig végbement eseményekről*. „Tiszta képet szeretnénk nyerni a múlt-ról” – mondja Thukydides, és ezt a képet Tacitus szerint „harag és elfogult szeretet nélkül” (sine ira et studio) akarjuk megrajzolni. A történet tehát nem csak egy sereg adat, amiknek felhalmozásával megterheljük agyunkat, megrontjuk örömteljes ifjúságunkat, hanem ennél sokkal több, egy darab valóság, maga az élet. Megnyugtathatom azokat, akik a történelem mindenféle *szemléletétől*, tehát annak keresztyén szemléletétől is idegenkednek, hogy ez a magasabb rendű álláspont *sohasem szabad minket a tények elferdítésére, elmagyarázására csábítson*. Nemcsak a világi, hanem a keresztyén szellemű történetnek is elsőrendű kötelessége az, hogy előadja azokat, amiket „láttunk és hallottunk” (ApCsel 4,20), mégpedig éppen úgy, ahogy mi azokat láttuk és hallottuk. A kilencedik parancs nemcsak a keresztyén életnek általában, hanem a tudományos foglalkozásnak a lelkiismeretességét is parancsolja. A művész, a költő, a festő ez alól a parancs alól ideig-óráig kivonhatja magát. Egy kis túlzás érzelmeink leírásában, egy-egy jellegzetes alaknak a megfestésében, amint mondani szokták, költői szabadság. A fő követelmény itt az, hogy valami *szép* legyen. A történetnél azonban ez más-képp van. Itt a fő dolog az, hogy a mi beszámolóink, történetírásunk *igaz* legyen. Ez a követelmény tehát oda sodorja ezt a tudományt az erkölcsan mellé. Innen magyarázható, hogy sok ember, különösen az ifjúkorban, ösztönszerűleg idegenkedik a történet tanulásától. Fél attól, ami nem egészen az övé, ami azt parancsolja neki, hogy lelkiismeretesen kutassa az igazságot s azt se a színes képzelet, se a saját érdeke miatt ne hamisítsa meg. De éppen ezért a történet – amint mondani szokták – *az élet tanítómestere*. Nemcsak azért, mert nagy tanulságokat rejteget magába – erről később szólunk –, hanem elsősorban alázatosságra, hűségre, lelkiismeretességre tanít, amik nélkül nincs igazi emberi élet, igazi jellem.

Az igazságnak és a hűségnek az isteni parancsszava most már arra ösztönzi a történetírókat, s ha keresztyén, akkor még inkább, hogy *igyekezzék lehetőleg mindenről a saját tapasztalata alapján meggyőződni*, s ne csak mások könnyen megtévesztő szavai után induljon. Ez a feladat sokkal nehezebb, mint ahogy gondolnánk. A pogány Herodotos beutazza Egyiptomot, hogy saját tapasztalatai alapján gyűjtse össze annak vallási és politikai történetéről az adatokat. Bél Mátyás, pozsonyi ev. lelkész, a magyar oknyomozó történetírás atyja, bejárja Magyarország legtöbb vármegyéjét, hogy adatokat

gyűjtsön s megírja nemzete hiteles történetét, a mi Bod Péterünk pedig egész életén át szorgalmasan betűzgeti azokat a régi okmányokat, feljegyzéseket, amiket e „sokszor tatár égette, török hamvazta országnak szennyes kőporai közül egybeszededetett”. Egy egészen új, rendkívül érdekes és vonzó világ tárul fel ilyenformán a kutató lélek előtt. Hiába olvasom el pl. a honfoglalás vagy az első szent királyok történetét másodkézből, ha nem nézem meg, hogy miként látták azt egy pár évszázad távlatából Anonymus vagy a tudós Hartwik püspök. Hiába beszélnek nekünk Mátyás királyról, ha nem hallgatom meg egy közvetlen közelében élő szemtanúnak, Galeottinak a beszámolóját az ő energikus, öntudatos egyéniségéről. Hiába mélyedek el a régi nagy erdélyi fejedelmek vonzó életrajzába, mert ha nem olvasom el leveleiket, imádságikat, végrendeletüket, nem kapok teljes és hű képet róluk. *A történet lelkiismeretes, komoly keresztyén tanulmányozása tehát nemcsak nehéz, hanem egyúttal gyönyörűséges feladat is.* Erdély, a mi kedves kis hazánk tele van ilyen régi, sokszor feldolgozatlan emlékekkel. Az egyházközségek és kollégiumok levéltárai, a falusi gazdák, különösen a történelmi múltra büszke székelyek levelesládái, a főurak bibliotékái ezer meg ezer fel nem kutatott drága kincset rejtegetnek, amik egy másik s mégis velünk rokon világba engednek nekünk bepillantani. Még az idegen országból jött református testvért is érdeklődéssel vesszük körül, áhítattal hallgatjuk előadásukat a mi távoli rokonaink életéről, hát még ha nagyapáink, őseink szólnak meg régi elavult írások lapjain, hogyne örülnék az ő távolból hangzó üzeneteiknek?...

Tudnunk kell azonban azt, hogy egy sereg adat, még ha ez olyan vonzó és érdekes is, még önmagában véve nem történelem. Hiába gyűjtögeti össze valaki nagy gondal egy korszaknak, egy nagy eseménynek vagy kiváló személyiségnek az összes történelmi adatait, ha azokat nem próbálja elrendezni, beleilleszteni egy *egységes keretbe*. És itt kerül előtérbe az, amiről az előadás címe szól, ami minket ma különösen érdekel, *a történelem szemlélete*. Ha egy tovavonuló sereget valaki jól meg akar figyelni, ugye repülőgépen följe emelkedik, hogy egységes képet kapjon annak mozdulatairól, beosztásáról, útjának irányáról stb. Ha mi is a történetet nem csak részleteiben, hanem a maga folytonosságában akarjuk látni, följe kell emelkednünk, vagy ahogy mondani szokták, *uralkodnunk kell az anyaga felett*. Vizsgálunk kell az előttünk lejátszódó eseményeket nemcsak kívülről, hanem belülről is. Azt, hogy miféle vágyak, törekvések, életcélok mozgatták a történet hőseit, hogy ezekből mi valósult meg és miféle akadályok gátolták meg ezeket teljes megvalósulásukban. Bethlen Gábornál pl. mindenki látja azt, hogy ő a teljes vallásszabadság és valláseggyenlőség kivívására törekszik, de azt is, hogy ebben őt bizonyos külső körülmények tartósan akadályozzák. Meg kell elégednie tehát a nikolsburgi békével, ami alig hozott valami újat a magyar protestánsok számára. Így tehát nem állhatunk meg egyszerűen az ő személyiségének tanulmányozásánál, hanem kiterjesztjük vizsgálódásainkat a kort mozgató összes szellemi, társadalmi, vallási és politikai irányzatokra is. Ezeknek az összetalálkozása, illetve e találkozás alapos vizsgálata, szemlélete alapján keressük a nagy fejedelmek igazi arcképét. Mi következik most már ebből? Az, hogy a külső adatok mellett a belső erőt, a történelmet mozgató belső harcokat, küzdelmeket is tanulmányozzuk. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha *mi is gondolkodó, érző, megértő személyiségek vagyunk* s az eseményeket és jellemeket nemcsak szemünkkel, hanem lelkünkkel is fel akarjuk fogni. Amint mondani szokták: *értékeljük!*

A történelem magyarázata, értékelése annyiféle szempontból mehet végbe, ahányféle világfelfogás ismeretes. S eszerint többféle történelemszemléletet különböztethetünk meg. Van pl. *politikai történetírás*, amelyik különösen az egyes államok kialakulásával, belső kormányzásával s főként az államférfiak ilyen irányú tevékenységével foglalkozik. Minthogy ma leginkább az állam írja elő a tervet, ezért iskoláinkban leginkább így tanítják a történelmet. Van *gazdasági vagy társadalmi történetírás*, amelyik elsősorban az egyes korszakok, emberek, társadalmi osztályok gazdasági törekvéseit írja le. Egy szellemes német tudós (Rickert) azt írta ezélt kb. 20 évvel, hogy a történetíró inkább fog foglalkozni IV. Frigyes Vilmos porosz királlyal, mint avval a szabóval, aki ruháit készítette. Ma azonban, a gazdasági jelszavak

korszakában, mindinkább kezdi érdekelni a történetírókat a kisemberek, a névtelen munkások alakja, mivel ezeknek életében is egy egész kor szociális gondolkozása testesült meg, a régi királyok, hadvezérek alakja pedig fokozatosan kezdi elveszíteni vonzó erejét előttünk. Van azután *ideális vagy kultúrtörténet-írás*, amelyik az egyes korszak vagy az egész emberiség életének művelődéstörténetével, tudományos, művészi és erkölcsi fejlődésével foglalkozik. Ilyen volt pl. a svájci Buckhardt Jakab, ilyen ma a híres Spengler Németországban, Magyarországon pedig Békefi Remig, a tudós cisztercita pap. Egy minden téren alapos és részletes történetírás tehát nem létezik, mindenki (még a nagy tudású, zseniális Wells is) az emberiség életének *egy bizonyos téren* való fejlődésével foglalkozik behatóan, s az emberek tetteit, jellemét vagy politikai, vagy társadalomgazdasági, vagy művelődési szempontból bírálja el.

Van-e mármost olyan történetnézet, amelyik ezeket az egyes ágakat mind magában foglalja, s amelyiket éppen ezért egyetemesnek lehet nevezni? Ilyen legfennebb az utolsó, a kultúrtörténet-írás lehet, amelyik *az ember szellemi életét nézi a fejlődés gyümölcseinek* s minden más törekvést ebből a szempontból osztályoz. De itt is sok megoldatlan kérdés merül fel. Ezek közül a legkényesebb kérdés az, hogy *mi vagy ki ennek a szellemi életnek a forrása, teremtője, hordozója*. Vajon csak az ember az ő véges, sokszor céltalannak látszó törekvéseivel, vagy egy magasabb hatalom-e, aki minket mint egy ismeretlen erő ragad magával az ő célja felé s mindegyre új meg új erőket áraszt a mi gyöngye lelkünkre, új fényt homályos elménkbe? Ezen a ponton válik el egymástól a világi történetnézet legmagasabb foka, a kultúrtörténet és a *vallásos szellemű történetírás*. Ez az utóbbi, akár kifejezetten a vallásoknak, akár ezeknek fényében a művelődésnek a történetével foglalkozik, meg van győződve arról, hogy minden esemény, minden emberi élet, minden társadalmi alakulás Isten akaratából áll fenn, Isten céljait szolgálja, Istentől nyeri értékét, ítéletét és megáldatását.

A keresztyén történetnézet látszólag szinte ide tartozik s mégis minden vallásos színezetű történetírástól különbözik abban, hogy ez nem egy ismeretlen, egy sejtelem-szerű vagy fokozatosan elénk tűnő isteni hatalom vezetését vallja, *hanem egy olyanét, aki nekünk teljesen kijelentette magát a Jézus Krisztusban*. Pál apostol meglátja az athénebeliek vágyódását az élő Isten után, amit azok beleleheltek egy költőárba, s megállva az Areopaguson bátran hirdetni kezdi a mennynek és földnek urát, az ő tetteit a történelem folyamán s Jézus Krisztust mint a világ célját és ítéltőbíróját (ApCsel 17). A kolossébeliekhez frott levélben pedig Krisztust *a láthatatlan Isten képének* nevezi (1,15), akiben világosságra jött az Atya teljessége: a hatalom, a bölcsesség, az igazság és a kegyelem. Ezek a szavak nemcsak az egyes hívő lelkek vigasztalására, megszentelésére szolgálnak, hanem a legnagyobb *„világéjtelvény”*, a *történelmi fejlődésnek a megfejtésére is*. *Jézus Krisztus a történelem kezdete és vége, az Alfa és Omega* (Jel 22,13), s *Isten a világnak azt a célt tűzte ki, hogy a Jézus nevére minden térd meghajoljon, mennyieké, földieké és föld alatt valóké és minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére* (Fil 2,10–11). A keresztyén történetnézet helye tehát nem csak Nébo hegye, nem csak egy földi magaslat, ahonnan egy nép vagy egy mozgalom bizonyos időben való kibontakozását, felsőbb vezetését szemléljük, hanem a megdicsőülés ismeretlen *„magas hegye”* (Mk 9,2), ahonnan Krisztus mellé állva, előtte hódolattal leborulva áttekinthetünk múltat és jövőt, s ahol még a múlt legnagyobb alakjainak, Mózesnek és Illésnek a dicsősége is elhalványul a Mester alakja mellett.

Ez a történetnézet olyan régi, mint a Krisztusban való hit. Ne gondoljuk, hogy csak az Újtestamentummal kezdődik! Már régi református történetíróink is emlegették, frogatták az *„őtestamentumi ekklézsia históriáját”*. Hiszen a választott nép útja, szenvedése, felemeltetése, dicsősége és ítélete feltartóztatlanul haladt a teljes csőd, de egyúttal a teljes dicsőség felé. Hiszen a választott nép útja, szenvedése, felemeltetése a legvilágosabban feltárult az emberi szemek előtt. Ez az isteni pedagógia a *keresztyén egyházban*. Ennek első nagy történetírói, Eusebius caesareai (280–340) és Augustinus hippo-regiusi püspökök (354–416) úgy tekintik az emberiség életét, mint amely az

örökkévalóságban, az örök Ige (logos) megszólalásánál kezdődik, ennek testté lételekor jut el fordulópontjához s Isten földi lakóhelyének, az Anyaszentegyháznak végleges győzelmével végződik. A reformáció historikusai, Melanchthon, Heidanus és Flacius ezt a nagy távlatú, Isten közbenyúlásával és hívő szemlélettel dolgozó történetírást folytatják. Csak éppen az a különbség, hogy a római katolicizmusban Isten országa (civitas Dei) a földi egyház a római püspök fennhatósága alatt, itt pedig ez megmarad világfeletti országnak, amelynek csak *kezességét* bírjuk a Jézus Krisztusban s legfőbb *eszközét* a földi egyházban. Ennek azonban igen nagy jelentősége van a történetíráásra nézve. A római katolicizmus előtt csak egy igazi, önálló érték van: a földi egyház, s minden más közösségnek (állam, család, kultúra) csak annyi, amennyire ezt szolgálják, elősegítik. A protestantizmus előtt azonban igazi érték egyedül Isten országa, s szerinte az ő földi egyháza mellett annak győzelméért a társadalmi közösségek is munkálkodhatnak a maguk külön céljaik mellett. Így a protestáns keresztyén történetnemtudomány nemcsak a mennyeországot, hanem a föld felé is kitágul, meggazdagodik s egy isteni vezetés alatt a Krisztus győzelme felé látja haladni a világ eseményeit is. Így jön létre már a reformáció századában egy új tudomány, a *világtörténelem*.

A magyar tudományos életben is ekkor, a XVI. században kezdődik meg a kétféle tudomány elkülönülése. Legteljesebbé pedig a XVIII. században, a felvilágosodás korában megy ez végbe. Ekkor éppen két protestáns lelkész képviseli a világi és egyházi vagy keresztyén történetnemtudományt. Bél Mátyás pozsonyi evangélikus (1684–1749) és Bod Péter magyarigeni református lelkész (1712–1769). Míg az elsőt a keresztyén lelkiismeretesség és a földi törekvések iránti megértő szeretet a fontos, addig a másikonál az Isten láthatatlan egyháza iránti központi érdeklődés s mélyesleges meghódolás az ő bölcsessége, csodálatos hatalma és irgalmassága előtt. Azóta minden *igazi* történetírónknak e tulajdonságok különböző arányban és hangsúlyozásban feltalálhatók. Világi történetírónk közül Szilágyi Sándor, Fraknoi Vilmos, Angyal Dávid, Szekfű Gyula bizonyos tekintetben egyháztörténészek is, egyháztörténészeink közül pedig a két Révész Imre, Karácsonyi János, Pokoly József stb. pedig a világi történetírás előtt is számottevő tényezők.

Vessünk számot végül azzal, hogy *mik az igazi, az elegyítetlen keresztyén történet szemléletének a legjellegzetesebb vonásai*. Mikre kell törekednie egy keresztyén historikusnak, ha az emberiség életét a tudomány gazdagítására és nem megkárosítására akarja művelni? Ezek a feltételek a következők:

1. Az *egyetemesség*. Amilyen mindenható, mindenütt jelenvaló hitünk szerint Isten és az ő láthatatlan egyháza, éppolyan általános érdeklődésű, megértő kell hogy legyen az ő gyermekeinek a történetnemtudománya is. Nem szabad megvetnünk, lekicsinyelnünk az emberi indulatokat, törekvéseket s ezeknek értékes alkotásait sem a keresztyén élet tettei mellett. Viszont meg kell látnunk, hogy ezek is mind beletorkollnak a világtörténelem központi folyamába, „életének szívébe” (Bod P.), az anyaszentegyházba. Így lesz előttünk a történet úgy a maga részleteiben, mint egészében Isten élete, hatásainak tükré, eredménye a földön (Barth).

2. A *rendszeresség*. „Isten a maga szabad akaratából *meghatározott törvényének rendje, intézkedése és javallása nélkül semmit nem tesz*, hanem mindeneket előre elhatározott tanácsából, előtudatából és előrendeléséből cselekszik, igazgat és kormányoz” – mondja Méliusz a II. Debreceni Hitvallásban. A világ fölött és a világban meghatározott törvényszerűség uralkodik. Ezeknek felfedezése s ezek szerint az események csoportosítása, a korszakok életének megrajzolása s az egész történet folyamatának beosztása, összefoglalása a keresztyén történetnemtudomány elengedhetetlen feltétele. Nem csak a komoly tudományosság, hanem a hit követelménye is tehát a rendszeresség.

3. Az *alázatosság*. Nincs ellenszenvesebb, tudománytalanabb, és tegyük hozzá, keresztyénellenesebb vonás egy tudósban, mint a felfuvalkodottság. Elméleti téren ez abban jelentkezik, hogy mindentudónak adjuk ki magunkat, akik mindent értelmi eszközeinkkel, tudásunkkal meg akarunk, meg tudunk magyarázni. *Az ilyen lelkek előtt*

nincs titok! Mondanom sem kell, hogy ilyen állásponton a történetnek, a felettünk levő valóságnak a magyarázása, alázatos kutatása, a tények előtti meghódolás, a tárgyilagosság nem létezik. Egy elfogult, tudákos, de elferdített történetet fogunk írni a való élet rajza helyett. A keresztyén történetírónál a tudományos eltévelyedés mellett ez kisebb-nagyobb fokú hitelenséget is jelent azzal az Istennel szemben, akinek „útai ki-mozghatatlanok” (Róm 11,33).

4. Az *őszinteség*. Ez azt jelenti, hogy semmit a saját érdekünkéből, még ha az lát-szólag nemzeti vagy egyházi érdek is, nem hallgatunk el, nem ferdítünk el. A bűnnek, tévedésnek, még ha azt a mi hőseink, nagyjaink követték is el, nem adunk más címet, nem tekintjük azokat egyéni kiválóságnak, hanem emberi gyarlóságnak, amit azonban Isten kegyelme helyrehozhat. *Jaj azoknak, akik a gonoszt jónak mondják és a jót go-nosznak!* – mondja Ézsaiás próféta (5,20). Ha ezt az örök mértéket kiejtjük a kezünk-ből, nem látjuk meg a bűnök, tévedések végzetes következményeit, a hit nyelvén szól-va: Isten igazságos ítéletét, fenyíteni is tudó pedagógiáját, egyszóval a történet igazi képét. Tudom, fáj ez az őszinteség azoknak, akik még mindig a „régii dicsőség” és az „egyedül üdvözítő egyház” álomvilágában élnek, de nem tehetünk róla. Úgy a tu-dományos, mint a keresztyén lelkiismeret parancsszava kötelez e követelmény betartá-sára.

5. Az *utolsó, legfőbb jellemvonás a diadalmas, a sugárzó hit*. Minden emberi gyarlóság, eltévelyedés fölött meg kell látnunk azt az isteni kezet, amely sokszor hely-rehozza azt, amit az emberek elrontottak, amelyik az őszinte, de gyarló főrekvést ki-pótolja az ő Szentlelkének munkásságával, s amelyik az egész emberiséget mint *hatalmas hős* (Jer 20,11) ragadja magával az ő felséges céljai felé. A földi nagyságok, sikerek fénye, még ha az a világhódítóké vagy a nagy szellemeké is, nem vakít el, meglátjuk ezeknek is a töredékes voltát, viszont a kicsinyek, a gyöngéek, az elnyomot-tak sem lesznek előttünk jelentéktelenek, mert tudjuk, hogy az ő életüket, munkájukat is beleillesztheti Isten az ő háztartásába. Ez tehát a történelem keresztyén demokratikus szemléletét jelenti Isten szuverenitása alapján.

*

Amint látjuk, e vonások nagyjában a *református keresztyén ember jellemképéből* vannak kiragadva és a tudományos munka számára egyénesítve. Valóban csak annyiban vagyunk igazi tudósok, amennyiben Krisztust elismertük a mi életünk, e jelenvaló történet urának és királyának. S csak annyiban vagyunk keresztyének, amennyiben a benne való hitnek, engedelmességnek a következményeit levonjuk tudományos téren is.

(1932)

Maksay Albert

Az Ige szolgálatának útján*

A theologiai fakultás 1945–46. iskolai évének megnyitása a külsőségekben alig különbözik a megszokott évkezdésektől.

Belsőleg azonban mélységes megilletődéssel állunk az új iskolai esztendő küszö-bén. A tanévnyitás dátuma, egy nap különbséggel, egybeesik annak az egyházunk és erdélyi magyar kultúránk életében korszakalkotó eseménynek az ötvenedik évfordu-lójával, hogy kerületünk lelkipásztor-nevelő főiskolájának Kolozsváron való munkába indulásakor, az első tanulmányi esztendő kezdetén, theologiai fakultásunkat felszentel-ték és hivatásának átadták. Amikor a theologiai főiskola kolozsvári működésének öt-venegyedik munkáévébe lépünk, múltunk is, rendeltetésünk is arra kötelez, hogy hála-

*Igazgatói megnyitó beszéd a kolozsvári ref. theologiai fakultás 1945–46. tanévének megnyitásakor, a fakultás felszentelésének ötvenéves évfordulója alkalmából, 1945. november 4-én.

adó örvendezéssel visszatekintsünk arra a fél évszázaddal ezelőtti felemelő mozzanatra, amely az akkori első tanév kezdetén diadalkapuként magasodott fel, hogy rajta keresztül nemcsak az akkori nemzedék, de az utódnemzedékek egymás után következő sora is bepillantást nyerjen az örökkévaló Isten távlataiba és bebocsátást az Isten országába vezető keskeny útra.

Meggondolkoztató, hogy a fakultás felszentelésének napját csak három nap választja el az Isten Igéjének jegyében diadalmas reformáció ünnepétől. Két ünnepi alkalom ilyen közel egymáshoz nem lehet pusztán véletlen. A fakultást 1895. szeptember 15-én nyitották meg, szeptember 22-én az akkori uralkodó I. Ferenc József király a látogatásával tisztelte meg. Mind a két nap rendkívüli fontosságú volt, ám a fakultás felszentelésére mégis más dátumot választottak: a reformáció napja után jövő legelső vasárnapot. Lehet, hogy ez a dátumválasztás nem szándékosan történt, de mégis minden esetre jel és elkötelezés volt. Azt jelentette és változatlanul azt jelenti, hogy a kolozsvári theologiai fakultás mindenben és mindenestől azért állítatott és azért áll fenn, hogy kizárólag és feltétlenül csak olyan céloknak, követelményeknek és eszményeknek szolgáljon, amelyek a reformációból következnek és attól veszik meghatározásukat. Ezek a célok és eszmények pedig a reformációnak az evangéliumi kijelentéshez való kapcsolódására és így az evangéliumnak az időben is időfeletti folytonosságára utalnak.

Világosan következik ebből, hogy a mostani évfordulói ünnepségre nézve nem az éppen eltelt ötven esztendő történeti kerete az irányadó tényező. A fontos szempont, amelyre az ötvenéves fejezetből is állandóan ki kell tekinteni, az evangélium folytonossága és időkorlátok feletti érvényessége. Ebben a megszentelt folytonosságban szemlélve a múltat és a történelmet, legelső helyen arra a megállapításra kell jutnunk, hogy fakultásunk ötven éve nem új kezdés és nem önálló fejezet, hanem folytatása a nagyenyedi Bethlen Kollégium theologiai főiskolájában évszázadokon át nemzedékről nemzedékre hívó odaadással és áldozatos küzdelmekkel végzett lelkipásztornerelő munkának, amely azt a célt szolgálta, hogy anyaszentegyházunknak minden időben, a többnyire megpróbáltatásos, csak néha derűs századokban tudós igehirdetők, alaposan műveltek, így már nem csupán ötven év, hanem a fejedelmi alapítás óta eltelt 323 év bizonyágtevőinek serege áll mögöttünk. Hogy ez mit jelent, nem kell részletezni: elég, ha elgondoljuk, hogy csak az utolsó, a kolozsvári fél század folyamán is az erdélyi református egyház teológiája átlag minden nyolcadik esztendőben egy-egy püspököt adott az egyetemes magyar református egyháznak, Kenessey Béla, Nagy Károly, Ravasz László, Makkai Sándor, Vásárhelyi János és Révész Imre személyében. Hány nagy személyiség, a bizonyágtevőknek milyen nagy serege dolgozott, tanított, imádkozott és mutatott példát az enyedi elődöknek, hogy előkészítse a kolozsvári utódokat az Ige szolgálatában való forgatódás továbbvitelére! Valahogyan a Gondviselés már akkor ott csíráztatta és ápolgatta a nagyenyedi előzményekben a kolozsvári továbbfolytatást, amikor emberileg még minden körülmény ellene mondott ennek. A politikai helyzet úgy hozta, hogy Bethlen Gábor 1622-ben Gyulafehérváron állította fel fejedelmi alapítású akadémiáját, pedig eredeti elgondolása szerint Kolozsváron szerette volna. Apafi Mihály azután 1662-ben Nagyenyedre költöztette át a főiskolát, s két évszázadon át ott nevelkedtek Erdély tudományt kereső ifjai, de 1849-ben a háború sodra elől Kolozsvárra kényszerült menekülni az enyedi Bethlen Kollégium, s Kolozsváron működött 1862-ig. Ettől kezdve, az állami tudományegyetem szervezésének tervével párhuzamban mind gyakrabban szóba került s végre 1895-ben megvalósult a lelkészképző főiskola Kolozsvárra való telepítésének eszméje.

Kétségtelen, hogy a közös történelmi gyökérszálak figyelembevétele alapján a nagyenyedi Bethlen-főiskola és a kolozsvári theologiai fakultás életét csak együtt szemlélve lehet helyesen látni és értékelni, de viszont ha a történelmet a reformáció szelleme szerint tolmácsoljuk, mind a Bethlen Kollégium, mind a kolozsvári theologia küldetése abban jegecesedik ki előttünk, hogy ez a névben és földrajzi elhelyezésben két, de lényegi összefüggésben egymáshoz tartozó, egy ügy szolgálatában álló és egy folytonosságot képező intézet azért volt és ma is azért legfontosabb szellemi tűzhelye

és központja Erdély életének, mert sohasem csak a maga korának, az időszerűségnek, az aznapnak dolgozott, hanem a reformáció lelkének örököséként az időfelettit, a maradandót, az elvéülhetetlent: Isten Igéjét fürkészte és tolmácsolta. A legnehezebb, de a legszebb feladatára vállalkozott, a világ szerint legkevésbé kifizető, mégis legbecsesebb hivatásra szentelte magát: a bontakozó és gyarapodó tudomány keresztyén mértékű fejlesztése által, a szabad lelkiismeret biztosítása mellett, az Ige ellenőrzése alatt az ismeretszerző vizsgálódásnak a hit ápolásával és a hívő neveléssel párhuzamba állítására. Európai hírvű tudósok kerültek Enyed révén Erdélybe, s erdélyi mestereinket megismerte a külföld. Ilyen hagyaték nem sikkadhatott el. Nem kérdés, hanem Isten jóvoltának hálás elősorolása, ha rámutatunk, hogy a kolozsvári ötven esztendő nem maradt mögötte színvonalban az enyedi századok legszebb időszakainak sem. A kolozsvári theologiai fakultás egész csapat tudós professzorral ajándékozta meg az egyetemes magyar szellemi életet. Pokoly József, Tankó Béla, Bartók György, Varga Zsigmond, Révész Imre, Makkai Sándor, Soós Béla innen, a mi theologiank falai közül léptek egyetemi katedrára. (Akik itt Erdélyben, a körünkben élnek, nem említjük név szerint.) Méltó utódai ők, valamint a fakultás első tanári karának többi kiváló tagjai: Molnár Albert, Kecskeméthy István (akinek nyomdokait a jelenlegi professzori kar szintén hűséges törekvéssel igyekszik követni) mind a reformáció országaiból Erdélybe jött külföldi tudósoknak, Bisterfeldnek, Piscatornak, Alstediusnak, Basiriusnak, mind a honi születésű hírneves enyedi elődöknek, kiknek méltatása külön tanulmányt igényelne. Hogy mennyire foglalkoztatta a hívő tudomány gondolata az 1895-ben munkára elhívott első tanárokat, híven tükrözi Kenessey Béla akkor igazgató néhány évmegnyitó beszéde (*A theologia – tudomány*: 1897; *Tudomány és theologia*. 1898). A középpont: az igaz tan, a Krisztusról szóló egészséges tudomány – még a fakultás liberális theologiai korszakában is.

Egyedül ennek a biztos és szilárd fundamentumnak tulajdoníthatja a kolozsvári theologiai fakultás, hogy félszázadának nem egy súlyos válsága ellenére megtarthatta a rábízott talentumokat. A gondviselő Isten iránti hálával ismeri el és köszöni meg az Úrnak azt a kegyelmét, hogy az intézetet ötvenesztendei munkájának változó eseményei között vezérelte, oltalmazta, nem hagyta el, sőt azzal a kiváltsággal ruházta fel, hogy e félszázad folyamán, melynek utóbbi három évtizede két irgalmatlan világháború megpróbáltatásaitól volt terhes, Isten országa és anyaszentegyházunk szolgálatára elhívott munkások egymást megszakítás nélkül követő nemzedékeit nevelhette és bocsáthatta ki az aratás mezejére s e feladatának betöltésével nemcsak az erdélyi, hanem a királyhágómelléki és az okiráltságú református egyháznak, valamint az erdélyi evangélikus testvér egyháznak s ezekben a szolgálataiban a Romániában élő egész magyar-ságnak, egy időben pedig a jugoszláviai és a szlovákiai reformátusságnak is fáklyavívője lehetett. Az evangélium lelkének köszöni, hogy mindenkor őrizője lehetett a felekezetek közötti békességnek, az egyetértésnek, az egymás hitbéli meggyőződése és egyházi munkája megbecsülésének. A Szentlélek ajándékát látja abban, hogy tudott élni az alkalommal, amikor a nyelveken felüli közösségnek hirdetője és bizonyágtevője lehetett, a határokon belül, a gör. kel. egyház felé való tájékozódás, a határokon túl a külföldi testvér egyházakkal és mozgalmaikkal való érintkezés és az ökumenikus munkában való részvétel által.

Mindig és mindenütt Isten szent Igéjét tartotta szemé előtt. Bizonyára ez adott számára látást, hogy a való életet is ismerje és felmérje. Amit ma újonnan érvényesülő és újra felfedezendő eseményként hirdetnek: a szociális igazságot a kolozsvári fakultáson már az első években odaadó tanulmányozás és érdeklődés tárgyává tették. Kenessey Béla 1896-ban az utópista szocializmus és a tudományos, történeti szocializmus különbségéről, 1898-ban a szociális organizmus érdekei és az individuum érdekei közti viszonyról szól; 1900-ban pedig fogadalmat tesz „annak tanulmányozásával foglalkozni, hogy mi az evangéliumnak, a keresztyénségnek, különösbbe pedig a mi evangélium szerint reformált egyházunknak szociális feladata”.

Jóllehet ez az érdeklődés nem fejlődött szorosán vett szociológiává, élettelses munkaágát alakította ki a theologiai fakultás életének, részben a századforduló, de kü-

lönösen az első világháború után a hitvallásos theologiai alapvetésen kibontakozó egyházi belmissziói munkák vállalásában és gyakorlásában. Ezek tudniillik a legnagyobb szociális tettet, a szeretet szolgálatát tűzték maguk elé célul.

A hit ápolása, az igazság kutatása, a szeretet szolgálata volt és maradt a kolozsvári theologiai fakultás szent programja ötven évvel ezelőtt és ötven év óta. S mert ez nem új program, hanem már az apostoli keresztyén egyháznak programja volt Jézus Krisztus evangéliumában, azért reformációi örökségünk szellemének megfelelően valljuk, hogy voltaképpen az eredetünket nem 1895-től, nem 1622-től, nem is 1517-től számítjuk, hanem az Ige testté lételének világformáló hatalmas eseményétől. Fakultásunk pécsettje János evangéliuma 1. részének 14. versére hivatkozik, szószeánk felett márványba vésett, aranybetűs felirat hirdeti: „Verbum caro factum est, az Ige testté lett.” Múltunk az Ige szolgálata, theologióánk az Ige theologióája, s hisszük, hogy jövőbeli megtartónk az Ige hatalma!

Nagy András

Levél lelkipásztor testvéreinkhez a Kolozsvári Theologiai Fakultás Baráti Szövetségének megalakítása érdekében

Vannak tények, melyek nem szorulnak magyarázatra és szükségeseek, melyeket nem kell indokolni, az előbbieek következetes, meggondolt figyelembevétel, utóbbiak gyors cselekvést kívánnak. Ezeket a tényeket nem kell mesterségesen korszerűsíteni és a szükségeseeket sem egyszerű felfedezéssel, sem igénylefokozással nem lehet jelentéktelelníteni. A tények és szükségeseek életérdek alakjában jelentkeznek.

A theologia az egyház igehirdetésének egyik alakja, helye, eszköze. Az egyház külső testalkatához tartozik, és ilyen minőségében sem közönyös az egyház életére, mert egy ép, élő testnek még a megkisebb testrésze sem nélkülözhető, különben csonka, fogyatékos és hiányos volna. De az egyház belső életében is van rendeltetése a theologióának, hiszen akiket az igehirdetésre, az egyház tulajdonképpeni szolgálatára előkészít, azokat éppen igehirdetése, tehát legsajátosabb szolgálata teljesítésével, éppen az egyház hitvallása által meghatározott irányban útnak indítja; belsőleg tanúságot tesz arról, hogy az igehirdetők, illetve a pásztorok az Ige és Szentlélek hatalma alá kerülhetnek és indítást nyerhetnek életalakításra, útmutatásra. Ha igaz az, hogy a theologia irányát, szolgálatát, mondanivalóját az Igének engedelmesen szolgáló egyház az ő hitvallásában mondja meg, az is igaz, hogy ugyancsak az Igének engedelmeskedő theologia az egymás után nevelkedő igehirdető nemzedékeknek megmutatja az Ige és hitvallás összefüggéseit és azoknak Isten Kijelentésében való forrását és egységét, vagyis tudatossá teszi, tisztán tartja az egyház hitvallását és a hitvalló hitét. Nemcsak azt kell hangsúlyoznunk azonban, hogy a theologia és egyház egymást az élet érdekében feltételezik, hanem azt is, hogy egymással éppen az élet érdekében kölcsönhatásban *kell lenniök*. Nem mint a múltból itt maradt ténnyel kell számolnunk a theologióával, hanem mint szükséglettel. Ha meg lehet élni theologia nélkül, le kell építeni, mert csak tehertétel, ha pedig szükség van reá, akkor testrésznek, az élő szervezet élő tagjának kell tekinteni, amelyik helyezkedjék el a testben úgy, hogy a véredény- és ideghálózatba be legyen kapcsolva, ne csak azért, hogy megkapja a maga táplálékát, hanem az életegyüttesből reá eső szerepet és szolgálatot is. Vagyis ne csak kapjon, hanem adjon is, és ne csak adhasson, hanem kapjon is.

A theologia mint intézmény a szervezett egyház testrésze. De mint igehirdető szerv igazi bekapcsolódását az egyház testébe akkor nyeri meg, ha az egyház igehirdető társ tagjaival egy egyházközösségbe szervezett gyülekezetekkel életközösségben szolgál, mert onnan nőtt ki a theologia, a közös hitet valló gyülekezetből, az Igét hirdető egyházból. Azt kell mondanunk, hogy az egyház Krisztust váró, tehát az utolsó időkre néző magatartása és érdeke kívánta mindig, hogy a theologia a megvallott hit

tisztázója és emlékeztetője legyen. Legyen nyelvjárás, melyen megfogalmazást nyer Isten mondanivalója és egyúttal a reá felelő közös hit. A theológiának Isten a Kijelentésben, az Ige által, a Szentírásban, a Szentlélek tanúságával mondja meg az egyházhoz és tagjaihoz szóló üzenetet, és ha ezt elvégezte, akkor látszólag eleget is tett hivatásának, de mert az Ige hallgatásának és az engedelmisségnek a kötelezettsége neki is szól, ezért kell hallatnia Isten üzenetét és hallgatnia is, ahogyan az az egyházközségben, a gyülekezetben hangzik. *Utána kell mennie a hirdetett Igének.* Tovább kell folynia vigyázó tevékenységének azután is, miután már a hivatásos igehirdetőket minősítette.

Itt tárul fel a theologia hivatásának másik fele és szüksége is. Így kapcsolódhatik bele és kapcsolódott bele mindig a theologia egészségesen a gyülekezetek életébe. És így érzi meg csak, hogy léte, szerepe csak a kölcsönhatásban, életegyüttesben nyer igazolást. És itt tudja meg ugyancsak a Szentlélek figyelmeztetése által, hogy otthoni és a képzéssel terhelt igehirdetése tiszta-e, világos-e, érthető-e. Itt veszi észre, hogy Istennek mekkora gondja van Igéje hirdetésére, itt ítéltetik meg a forma és az ember Isten Igéje által. Tehát a gyülekezetekkel való érintkezés a theologia számára nem csak kívánság, nem emberi érdek, hanem Isten Igéjének az érdeke. A legáció, a találkozások, a gyülekezettel való érintkezés már gyakorolt és még lehetséges formái a közös nagy szükségre derítenek fényt, ti. ha a theologia magára marad és öncélúvá lesz, megvakul, s ha a gyülekezetek nélkülözik a theológiát, a bűn bálvány- és emberimádóvá teszi a gyülekezet tagjait. És a végén theologia és gyülekezetek egymástól független, idegen testként élnek egymás mellett, sőt egymás ellen is. Az ilyen természetellenes különéletnek egyik igen nagy kísértése, hogy mindketten eszközzé lesznek nemegyszer a tagok egymás közti nézeteltérésének, tehát emberi érdekeknek; de egymástól elszakadva, elidegenedve kénytelenek külső életük fenntartása érdekében más emberi közösségek vér- és idegrendszerébe kapcsolódni és olyan segélyekhez folyamodni, melyek, ha hallgatólagosan is, eszmei viszonzatszolgáltatást kívánnak. Mert az első igaza mindig annak van, aki ad. És ezt a világgal nem theologiailag érti, hanem önzően és nemegyszer kíméletlenül.

A két szükség tehát végeredményben egy gyökérre mutat vissza, a theologia vagy kikapcsolódott az anyatestből, vagy az anyatest tépte le magáról, de nem az anyjától táplálkozik *főképpen*, és ami táplálékot az anyatestből kap, tehát a gyülekezetektől, azon nem érzik a tápláló anya öröme, és a táplálton sem látszik meg az anyai gond. Nem szemrehányás ez, mert Istennek hála, vannak tünetek, melyek e megfigyelést cáfolják, de a valósággal való leszámoláshoz igen szükséges, hogy a kedvező tüneteket ne általánosítsuk, hanem hálásan vegyük és emellett mutassunk reá arra a helyzetre, amiben vagyunk. Mihelyt kimondtuk azt a tényt, hogy a theologia szegény és segélyre szorult, hogy kedve és meggyőződése ellenére kér és kapja a nagyobb megsegítést *nem a gyülekezetektől*, ezzel igazolva volna minden szemrehányás egy ugyancsak szegény anyával szemben, akinek a fiai még elég jómódúak ahhoz, hogy lelki szükségleteikről, ember szerint szólva, maguk gondoskodjanak.

Isten így adja éppen ebben a pillanatban a két szükség egységét. Szükségünk van egymásra, mint akik lelkileg még tudják egymást segíteni, mert ezt parancsolja Isten úgy a theológiának, mint a gyülekezetnek. Szabad még segíteni, mert a lelki és kegyelmi ajándékok kicserélését Isten még ma semmi intézkedéssel nem engedi gátolni. Szükségünk van egymásra, mint az igehirdetés társszervei, hogy az igehirdetés szabadságát kihasználjuk és elkészülhessünk arra is, hogy a hitvallásra rá fog menni a személyes élet, és ha kell, formák romjai felett is tanúskodjanak a mellett, aki a romokból is megmentheti és megmenti az életet. A theológiának tehát lelki hátvédre van szüksége: a gyülekezetekre, pásztorokra és pásztoroltakra, hogy alkalma legyen ne csak kapni lelki támogatást, hanem bebizonyítani nélkülözhetetlenségét lelki támogatás nyújtásában a maga részéről is. Nem lehet egymás nélkül élni, szükségünk van azokra a megtermékenyítő kapcsolatokra ezentúl még fokozottabban, amelyek annyi testvéri együttélést, lelki ajándékcsere-t jelentettek a közelmúltban.

De szükségünk van a gyülekezetek támogatására anyagilag is. Az egyház gyermekeinek, testből való testnek az egyházból kell táplálkoznia. Nem követünk el tiszteletlenséget az anyával szemben, ha őszintén megmondjuk, hogy a kenyér és ruha, a külső élet szükségéről való gondoskodás mégiscsak édesanyánktól esik jól. Nem szívesen eszünk idegen kenyeret. Még akkor sem szégyellenők, ha anyánkkal szemben illetlenek, durvák volnánk, még akkor sem, ha anyánk megverne, mert a mi anyánk mégiscsak a református egyház, úgy, amint az szervezetében és tagjaiban gyarlón és bűnösen Isten örökkévaló egyházára emlékeztet. Nem szemrehányást teszünk, sőt inkább hálálkodnunk kell azért a fel nem sorolható lelki és testi támogatásért, melyben a gyülekezetek, egyházmegyék, pásztorok, egyháztagok szelvében az egész egyházkerületben részesítettek. Csak meg kell mondanunk, hogy csak a gyülekezetekből, az egyház, az anya hitéből kívánunk élni. Mert ami nem hitből van, az bűn, és a következményei nem kívánatosak.

A gyülekezetek hitéből való élésnek külső rendszerezett formát szeretnénk adni, hogy hit által az is a belső életet szolgálja. Ez a forma a *Theologia Baráti Szövetsége*: az a lelki hátvéd, mely külső anyagi életünket is biztosítja. Nem egy példa mutatja hazánkban, és más országokban is, hogyan gondoskodik Isten baráti szövetségek által az ő ügyének előbbreviteléről. A synparaklézis (Róm 1,12), az egymás hite által való felbuzdulás légkörében teremnek azok a földi javak, melyek alkalmasak arra, hogy az igehirdetés formáit biztosítsák. Ne átaljunk már ismert formához nyúlni és például venni, mert nem egy eredeti gondolat vagy eszme szolgálata a fő cél, hanem az az alázatos kívánsága, hogy Isten dicsőségére szolgáljunk. Ez az elindulás kicsiny kezdet. Nincsenek nagy terveink, mert a terv készen van az Úristen kezében, csak testvérek után nyúló testvérkezek, pásztorokhoz szóló pásztori szó, az anya lélek után sóvárgó nézése a gyermek után, a gyermek esengése anyja után, az alma mater szeretetteljes kérése az arcvonalra kiment, kiküldött tanítványaihoz; *Jerlek, fogjunk kezet!* Kötelezzük el egymást egymás támogatására. Lássuk meg, mennyi kegyelmet adott nekünk az Úr, és kérjünk újra és újra kegyelmet tőle. Lehet, hogy emberileg a szövetkezésben van emberi erő; a mi célunk inkább az, hogy amikor együtt lehetünk, ha összegyűlhetünk, Krisztus Urunk barátainak nevezzon minket, akiknek megmutatja az őt kenyér és két hal csodáját. Pásztortársakhoz fordulunk elsősorban ez alkalommal, akik barátjukká tudják fogadni theológiánkat az Úrban, és akik vállalni tudják a theologia baráti közösségében azt a szolgálatot, amire Isten Szentlelke őket képesíti. És az első baráti találkozás meghozza a további tennivalót is.

Igaz tisztelettel és szeretettel kérjük lelkipásztor testvéreinket, akik olvassák ezeket a sorokat, hogy legyenek segítségünkre a baráti szövetség valóban testvéri összetalálkozásában. Bocsássák meg nekünk embereknek és bűnösöknek mindazt, amivel magunktól sokakat eltávolítottunk vagy figyelmetlenségünkkel a testvéri találkozás alkalmait elmúlni hagytuk. Ne reánk nézzenek, hanem arra, akinek együtt szolgálunk. Ezzel a lelkülettel szólaljanak meg és mondják meg legjobb tanácsaikat a szövetség megalakíthatása és munkába állítása érdekében. Rendelkezésre állanak egyházi lapjaink, vagy a magánlevél is, továbbá személyes találkozásaink. Hogy a tett sok tanácskozást feleslegessé tesz, azt nem kell külön hangsúlyozni. És a tettek félreérthetetlen magatartást jelentenek, biztatást, hogy ne álljunk meg a tervezeténél. Nincs időnk már vitatkozni, hogy mi lett volna jó, és hogy meg nem tett tetteink halottak már, de Isten feltámasztja azokat, ha ezért a szövetségért, ennek céljaiért, theológiánk szolgálatáért imádkozni tudunk. És ha imádkozni tudunk, a szövetséget Isten Lelke szerkeszti egybe. Mindjárt ötven esztendeje annak, hogy theológiánk Kolozsvárra költözött. Egy idő óta az enyedi anyatesttel nem érintkezhetik, de hisszük, hogy csaknem ötven nemzedék most felsorakozik és tépett testtel, de kész lélekkel kéz a kézben körülállja és megvigasztalja anyját: a Bethlen Kollégium árván maradt leányát. Várjuk a testvéri megnyilatkozásokat, megköszönjük még a szemrehányást is. A különböző évfolyamokat találkozókra hívjuk, hogy belekapcsolódjanak a baráti szövetség munkaközösségébe.

Már most pásztorársainkon keresztül szeretettel kérjük gyülekezeteinket és azok tagjait, hogy a *baráti szövetséget tekintsék olyan közösségnek, melyben imádságával,*

lelki érdeklődésével és adományával mindenki részt vehet, mely mindenki számára testvéri közösséget óhajt biztosítani, amely szövetség, ha Isten akarata megengedi, közvetve és közvetlenül is az Isten Igéjével megmért magyar élet felemelkedését fogja szolgálni. A magyar jövő tiszán attól függ, hogy Isten Igéje milyen tisztán és elégyftetlenül fog hirdettetni, és az embersorsok aszerint alakulnak, minősülnek, emelkednek fel, vagy buknak el lelkileg, hogy mennyiben vesznek részt a magyar nyelvű és evangéliumi igehirdetés biztosításában. Az Ige tudománya a legmélyebb magyarságtudomány is, mert amely nép e tudomány nélkül való, az elvesz, de életnek beszéde azoknak, akik hallgatják és megtartják.

Hogy Ti, Pásztortársak, milyen szemmel és szívvel nézitek theológiánk jövőjét, a magatok jövőjét határozzátok meg.

A Theologia Baráti Szövetségére vonatkozó minden kérdésre szívesen válaszolunk.

(1944)

Adventi prédikációk

Csiha Kálmánné

Advent

Alapige: Ézsaiás 42,1-4
Bibliaviasítás: Máté 12,17-21

Felolvasott alapigénk mintegy ötszáz év távlatából mutat előre Isten igazi szolgáira, az Úr Jézus Krisztusra. Ézsaiás Megváltónk születése előtt e sorokkal előre mutat az időben arra, akit életünk megváltó urául kaptunk Istentől. Mindazt és mindannak az igazságát, amit Ézsaiás prófétál az Úrról, újabb kétezer esztendő távlatából mi magunk is naponként megtapasztalhatjuk és megtapasztaljuk.

Alapigénkben a próféta Krisztusról jövendöl. Ézsaiás próféta könyvének 42. fejezete különösen ilyenkor, advent idején, nagyon sokat mond nekünk, akik naponként várjuk az Úr Jézus Krisztust.

Mi vagyunk ezek a „szigetek”, melyek különös sóvárgással várjuk az ő tanítását. Ezek a „szigetek” a mi népességében fogyatkozó gyülekezeteink, a mi egyre kevesebb gyermeket felnevelő családjaink, a mi egyre inkább elmagányosodó szívünk. Ezért nem csoda, hogy advent idején különösképpen várjuk az Úr Jézus érkezését.

A szigeteket mély vizek veszik körül. Nagy hullámok csapkodják körös-körül. Magányosak tengerek, óceánok közepette. Várják a hírt mindarról, ami a kontinensen történik. Várják a megértést és a támogatást.

Valahogy így vagyunk mi is. A mi szigetünket is sokféle vizek áradata öleli körül. A mi szigetünk partjait is gond-vizek, baj-vizek, bűn-vizek veszik körül és szakadatlan ostromolják. Ebben a veszélyhelyzetben várjuk Megváltónk szavát; ebben az ostromállapotban várjuk, hogy erőt és megújulást hozzon az életünkbe; ebben a válsághelyzetben várjuk, hogy megváltoztasson bennünket és környezetünket.

Ebben az élethelyzetben várjuk az Úr Jézus csodálatos tanítását. Sziget-életünk magára Jézus Krisztusra vár, akiről mai alapigénk azt mondja: nem kiált, nem lármáz, nem hallatja szavát az utcán. Azon az árva szigeten, melyre te száműzted magad és családod, azon a szigeten, melyet önzésséddel magad teremtetél, ugye ilyenkor, advent idején, te is arra vársz és te is arra vágysz, hogy olyanvalaki járjon közötted és szeretteid között, aki nem lármáz, aki nem kiált, és aki nem hallatja szavát az utcán?

Jézussal a csend és a béke jön szigetünkre. Az a csend és az a béke, melyet csak ő tud adni a szigetlakóknak, melyet csak ő tud ajándékozni nekünk, az ő megváltottainak. Ugye az ő csendjére és az ő békességére várunk és vágyunk ebben a sokat lármázó, állandóan kiabáló, szavunkat soha meg nem halló és meg nem hallgató világban? Jézusra és az ő tanítványaira várunk. Jézus után vágyakozunk, aki csendesen szól hozzád és hozzám, aki nem akar ránk kényszeríteni erőszakos, lelketlen parancsokat, aki nem vonja kétségbe életre és megmaradásra való jogunkat. Jézusra várunk, aki helyreigazítja a mi életünkben mindazt, amit a gond-vizek, a baj-vizek, a bűn-vizek ostroma elrontott szigetnyi életünkben. Jézusra várunk, aki nem lármáz, aki nem kiált és nem kiabál, hogy érvényesíteni tudja szavát. Jézus a szívek csendjében, a betegágyak fájdalmai közepette, a gondokat hordozók, a magányosok életében hallatja szavát.

Adventben erre a Jézusra tekintünk, adventben ezt a szelíd Messiást várjuk.

Ezt az örömhírt Ézsaiás próféta a babiloni fogság idején üzeni népének, ahol mindenki arra vár, aki nem lármáz, aki szelíd és halk szóval közelít feléje, aki halk és szelíd szavával képes lecsendesíteni a szívek fájdalmát és félelmét, aki halk és szelíd szavával kormányozni tudja az életét. Ezen az adventen, amikor egyházunk és életünk szigetét vak és vad lárma hullámai ostromolják, mi is erre a szelíd Megváltóra, a békesség Fejedelmére várunk.

Mint egykor a babiloni fogságban Izráel népe, úgy várja ma is a keresztyén világ, az egész szenvedő emberiség ezt a szelíd és halk szavú Messiást, aki a megrepedt nádat nem törí el és a pislogó gyertyabelet nem oltja ki. Milyen áldott ígéret ez! A nádra csak addig van szükség, amíg ép, de ha már megrepedt, akkor nincs haszna, nincs értéke többé. Eldobják vagy tűzre vetik.

Ézsaiás ajkán ma Isten hozzánk szóló adventi üzenete az, hogy Jézus Krisztus, ez a halk szavú Messiás a megrepedt nádszálát nem törí el, nem zúzza szét, nem veti tűzre, hanem messzemenően megbecsüli és értékeli azt. Neki szüksége van a megrepedt nádszálakra, számára kedvesek a megrepedt nádszálak. A te és az én megrepedt nádszálai életem is kedves számára. Valóban olyanok vagyunk, mint a megrepedt nádszálak. Nincs bennünk semmi épség. Hosszú törésvonalak, mély repedések húzódnak végig szívünkön. A bűn, a szenvedés mély sebei ezek szívünkön. Bár a kiabáló vásári láрма szerint nem vagyunk jók semmire, Jézus adventi üzenetében halk, szelíd szóval azt mondja el most nekünk, hogy számára drágák a megtört szívek, a gondok tengerével viaskodó szigetnyi családok, hogy ő éppen azért jött egykor e világra és azért jön ma felénk, hogy megéreztesse velünk azt a minden értelmet felülhaladó, megváltó szeretetet, mellyel bekötözi megrepedt nádszálához hasonló szívünk sebeit, mellyel átkarol és felkarol, mellyel országának tagjaivá szentel.

Jézus Krisztus, az adventi király azért jön most hozzánk, hogy kijelentse: neki szüksége van a megrepedt nádszálakra, neki szüksége van reánk, mivel messiási küldetése éppen az, hogy az egyenetlent egyenessé tegye, hogy a beteget meggyógyítsa, hogy az özvegyet és árvát megvigasztalja, hogy evangéliuma éppé és teljes értékűvé tegyen minden megrepedt nádszálát. Ha az embereknek nincs szükségük megrepedt nádszállá vált életedre, akkor ő elfogad és befogad szeretetébe, akkor mennyei szeretetével egyenessé és éppé tesz újra. Ezért életünk szenvedései és csalódásai, bűnei és kísértései között sohase csüggedjünk, hanem tekintsünk rá, az adventi királyra, gyógyító Urunkra.

Ézsaiás adventi üzenete a továbbiak során azt mondja el számunkra, hogy az érkező adventi király a pislogó gyertyabelet nem oltja ki. A pislogó gyertya már nem ég rendesen, már nem világol tisztán és fényesen, hanem csak kormoz. Ezért az emberek az alig pislákoló gyertyaszálakat ki szokták oltani. De Jézus, velünk ellentétben, nem így cselekszik. Urunk ismeri a pislogó gyertyabelek életét. Tudja, hogy azért nem vagyunk képesek fényesen és szépen világítani, mert elfogyott a lángot tápláló oxigén az életünkéből. Ezért Lelkével reánk lehel, lehelete feléleszti a pislákoló, kormozó gyertyabelek lángocskáit, s újra képessé tesz arra, hogy belőle, a világ világosságából megújuljunk, szépen világoljunk és a világosság fiaivá váljunk.

Az érkező adventi Király nagyon jól tudja, hogy szívünk szerint igazán szeretnénk szépen égni, fényesen és tisztán világolni családi hajlékunk kicsi s gyülekezetünk nagyobb szigetén. Adventi Megváltónk nagyon jól tudja, hogy szeretnénk mindig szépen szólni, szeretnénk őszintén imádkozni, szeretnénk családjunk és gyülekezetünk minden tagját egyformán szeretni, szeretnénk kiáltás és láрма nélkül csendben és békességben élni családjunkban és gyülekezetünkben egyaránt. Megváltó Urunk azért lehel ránk, hogy a szeretet fénye és világossága áradjon ki szívünkéből, hogy szeretetünk melegsége, lelkünk szelídsége világítsa gyermekeink és ifjaink számára abban a lármás és kiáltó életben, mely úgy vesz körül bennünket, mint a tenger hullámai a szigetet.

Bár csak pislákoló és kormozó gyertyabelek vagyunk, bár kicsi a belőlünk kiáradó fény, adventi királyunk mégis megígéri számunkra, hogy életünk alig pislákoló gyertyáját nem oltja ki. Nem oltja ki, mert Jézus, a világ világossága, bennünk és általunk akar ma is éppen úgy világolni és fényesedni, mint kétezer esztendő óta szakadatlan. Jézus világosságát és fényét sugározták a próféták az adventi várakozás sötétségében, a babiloni fogság megpróbáltatásai közepette. Ézsaiás és Jeremiás önmagukban megrepedt nádszálak és pislákoló gyertyabelek voltak csupán, de az érkező adventi király fénye sugárzott arcukon és üzenetükben. Ez a fény reménységet és életet gerjesztett a babiloni fogság lármája és kiáltása közepette élő, imádkozó Izráel szívében. Péter és András, Jakab és János önmagukban megrepedt nádszálak és

piszláloló gyertyabelek voltak, de a karácsonyi Gyermekek apostolaiként, követeiként annak szeretetét hirdették, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságába hívta el a világ összes népeit. Pál apostol is és az általa alapított gyülekezetek tagjai is Isten dicsőségét világították az Úr Jézus Krisztus orcáján.

Ézsaiás mai adventi üzenete az érkező Messiás királyról tanúskodik, aki a megrepedt nádat nem töri el, a piszláloló gyertyabelet nem oltja ki, aki nem kiált és nem lár-máz, akinek szelíd és igaz szavára, akinek fényére és világosságára várnak ma is a szívetek. A gyülekezetek, a családok és a szívek.

Legyünk és maradjunk Jézus Krisztusnak, a világ világosságának követői és hirdetői, akik, bár magunk is törekeny nádszálak és már-már kilobbanó gyertyaszálak vagyunk, mégis az ő szeretetének fényével és világosságával, szelíd és halk szavával szolgálunk a megrepedt nádszálak és a piszláloló gyertyabelek körében. Gyülekezetünk és családjunk körében. Ámen.

Geréb Zsolt

Öröm, szelídlelkűség, békesség

Alapige: Filippi 4,4-7

Bibliaalvasás: Lukács 1,39-56

A felolvasott Igében az apostol örvendezésre hívja az adventi gyülekezetet. Ennek a hívásnak elsősorban a gyermekek engednek, hiszen ők örvendeznek a legjobban karácsony jövetelének. A gyermeki szívek tudnak igazán betelni a karácsony előtti örömmel. Vajon a felnőttek nem örvendenek a gyermekekhez hasonlóan? De igen, csak nem olyan felszabadultan. Ők elsősorban az ünnepnapok csendjének, pihenésének örvendenek. A karácsony előtti napjaikat azonban beárnyékolják a mindennapi élet gondjai, a család, az egyház, a nemzet megoldatlan kérdései.

Igaz, ezelőtt pár évvel a gyülekezeti felnőtt tagjai is felszabadultan örvendtek a december végi fordulathoz, és néhány hónapig abban a reménységben éltek, hogy egyházunk és népünk életében valóban egy új korszak kezdődik. A kezdeti örvendezés azonban lassan kialudt szívünkben, reményeink pedig egyre visszafogottabbak lettek. Ma újra a borúlátás, a kiábrándultság, a lemondás, a keserűség üli meg a kedélyeket. A szomszédságunkban folyó jugoszláviai testvérháború még jobban növeli az aggodalmat, a félelem érzését szívünkben. Megdöbbenéssel vesszük tudomásul, hogy a horvát nép szabadságharcát ugyanolyan közömbösen szemlélik a nyugati hatalmak, mint az 1956-os magyarországi forradalom eseményeit.

Isten azonban nem hagy magunkra ebben a borúlátó, aggodalmakkal teljes élethelyzetünkben. Igéje által ő meg akarja erősíteni hitünket, meg akarja vidámtani szívünket, fel akarja kelteni reménységünket. Azt akarja, hogy újra örvendező, Krisztust váró emberek legyünk. Ezt a változást Isten nem varázslattal, nem a karácsonyi hangulat mesterséges felkeltésével kívánja elérni, hanem egyedül az ő Igéje által, oly módon, hogy megismétli a felhívást: Örüljete az Úrban, ismét mondom, örüljete!

De vajon lehet külső felszólításra örvendezni? – kérdezzük magunkban. Sem a szeretetet, sem az örvendezést nem tudja senki ránk kényszeríteni. A tékozló fiú történetében az apa tudatosan kerül minden erőszakot a nagyobbik fiú esetében. Szelíden és türelmesen hívogatja őt, mondván: Vigadnod és örülnöd kellene hát, hogy ez a te testvéred meghalt és feltámadott, elveszett és megtaláltatott. Ha az örvendezésünk, kedvességünk nem belső indításból fakad, akkor vagy olyan külső máz lesz, melyet mesterségszerűen gyakorolunk, vagy egy görcsös beidegződés, mely lelki sérüléshez vezethet. Isten azonban nem színlelésre, hanem lélek szerinti örvendezésre akar indítani. Ennek az őszinte, igazi örömmel az alapját az adventi üzenet képezi: az Úr közel.

A mi örömünk nem ilyen vagy olyan külső körülménytől, politikai, társadalmi vagy gazdasági tényezőtől függ, hanem Jézus Krisztus jövetelétől. A hívó ember azért örvendezhet, mert Isten Jézus Krisztus személyében olyan közel jött hozzánk, mint testvér a testvérhez, mint barát a baráthoz. Karácsonykor megszűnt az a távolság,

mely az embert elválasztotta a mennyei Atyától. Isten az ő Fia által alá szállott a földi emberhez, és olyan bensőséges közösségre lépett velünk, melyből senki ki nem szakíthat minket. Isten a jászolban fekvő gyermekben jön közel hozzánk. Aki a betlehemi gyermekben meglátja Isten szeretetteljes felénk való fordulását, örvendezésre indul a szíve. A keresztyén ember öröme Isten üdvözítő tettéből fakad, és nem földi életének esetleges eseményeiből. A hívő ember öröme Jézus Krisztusban van, akiben Isten megbékéltette magával a világot. Ezért annak a kegyelmennek örvendezik, melyet Istentől kapott ajándékba Jézus Krisztus által. Ez a kegyelmi tett határozza meg a keresztyén gyülekezet jelenét és jövődjét. Élete ezért állandó örvendezésben telik el, melyet nem zavar meg semmilyen kedélyállapot hangulata. Az Ige minket olyan örvendező életre akar serkenteni, mely nem függ attól a személyes boldogságtól, mely véletlenszerűen köszönt reánk.

Az Úr hozzánk jöveteléről beszél a Jelenések könyvében található adventi kép is: „Íme, az ajtó előtt állok és zörgetek, ha valaki meghallja az én szómat és megnyitja az ajtót, bemegyek ahhoz és vele vacsorálok és ő is énvelem” (3,20). Ahhoz, hogy meghalljuk az ajtó előtt álló Jézus szavát, el kell csendesednünk a várakozás napjaiban. Az Úr érkezésére váró ember Isten felé fordul és imádságában tárja kívánságát Isten elé. Ha ebben a csendességben csak magunkra nézünk, akkor megrohannak a gondok, a holnaptól való félelem érzése, egyszóval erőt vesz rajtunk az aggodalmaskodás. Ha azonban tekintetünket az Atyára emeljük és reá bízunk gondjainkat, ha az ő kezébe tesszük le sorsunkat, életünk megoldatlan kérdéseit, akkor Isten új látást ad nekünk. Meglátatja velünk, hogy nem vagyunk egyedül, nem vagyunk magunkra hagyatva, hogy az ő szemében értékesek vagyunk, hiszen ő alkotta, ő formálta életünket, népünket, ő hívta el egyházunkat Igéje és Szentlelke által. Meglátatja azt, hogy terve van velünk, minket is be akar vonni az ő országának örömébe. Az adventi elcsendesedésben, az Úrra való figyelésben az aggodalmaskodás helyett az Úrban való örvendezés vesz lakozást szívünkben. A nagy német theologus, Bengel szerint az aggodalmaskodás és az imádság úgy küzdenek egymás ellen, mint a víz és a tűz. A hitetlen ember szívében annyira felerősödik a gondoktól való félelem, hogy teljesen beszűkül elötte a látóhatár, s olyan lesz az élete, mint egy kiszáradt kútba vetett ember élete, aki még segítségért sem tud kiáltani.

Az adventi Igében Pál apostol nemcsak állandó örvendezésre, hanem szüntelen imádkozásra is buzdít bennünket. Mindkét felhívásnak csak a Szentlélek által tudunk eleget tenni. A Lélek bőséges kiáradása által tudtak az első keresztyének így imádkozni: Maran atha. Jövel, Uram Jézus! A Lélek ereje által válaszolhatunk mi is Jézus zörgetésére: Jövel, Uram Jézus. A Lélek által tapasztaljuk meg Krisztus közelségét és jelenlétét. A Lélek által ismerjük fel, hogy a Jézussal való közösség jelenti életünk örömet és értelmét. A Lélek által tesz vallást Péter Jézusról a Cézarea Filippi felé vezető úton: Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia. Most már látjuk, hogy a hívő ember számára az örvendezés és az imádkozás nem parancesszóra végrehajtott vallásos cselekedetek, hanem Isten kegyelméből elnyert ajándékok, olyan lehetőségek, melyek meggazdagítják életünket.

A Krisztus közösségében élő ember megváltozik. Az az ember, aki Isten elé tárta gondjait, megszabadul az önzésnek, a szűkkeblűségnek, a szeretetlenségnek a bilincseitől és jóságossá, szelídlelkűvé válik. Ha valakit nagy öröm ér, akkor azt az örömet meg akarja osztani barátaival, környezetével. A szelídlelkűség a hívő ember olyan tulajdonsága, mely meghatározza egész viselkedését, felebarátaival való kapcsolatát. Az eredeti szövegben álló kifejezést nehéz egyértelműen visszaadni. Kecskeméthy István fogalmunkat a szelídség szóval, a holland fordítás a barátság szóval azonosítja. A szelídlelkűség a szeretet egyik megnyilvánulási formája. A szelíd ember a harcias, az erőszakos, a rámenős ellentéte. Pál arra a szelídségre gondol, melyről Jézus tanít a Hegyi beszédben. A szelídség a lelki szegények erénye volt, akik a zelótákkal ellentétben türelemmel viselték sorsukat. Ők Isten szolgáinak tartják magukat, és csendes, alázáatos alárendelik magukat Isten akaratának. Róluk szól a 37. zsoltár. A földhözragadt nép fiai látják, sőt saját bőrükön tapasztalják a világban történő jogtalanságot,

erőszakosságot. Erre az igazságtalanságra és gonoszságra azonban nem jogtalansággal és erőszakossággal válaszolnak, hanem szelídséggel és higgadsággal. A szelídség azonban mélyebb gyökerű. Az ószövetségi ember szelídsége rendszerint mosollyal párosul. Ez nem a lemondó, csalódott ember mosolya, hanem a bizakodó ember mosolya, aki nem adja fel a reménységet, aki bízik Isten ígéreteiben, aki tudja azt, hogy Isten a Krisztusban örvendezővé akarja tenni a Földet. Egy kevés idő múlva az Úr eltörli a gonoszságot és az igazságtalanságot, megszabadítja az igazakat és a szegényeket, a szelídek örökségül fogják bírni a földet. A bibliai ember szelídsége arra a reménységre támaszkodik, amely várja az Urat, hogy megítélje a földet, hogy megsza-
badítsa a föld minden nyomorultját (Zsolt 76,10).

Ez a szelídség jellemezte Jézus fellépését is. Ő katonai eszközök nélkül vette fel a küzdelmet a gonosszal, fegyverek nélkül akart igazságot szerezni a szegényeknek, erőszak nélkül akarta felállítani Isten országát a földön. Máté evangélista szerint Jézus erre a szelídségre szólította fel tanítványait és követőit: „tanuljátok meg tőlem, hogy én szelíd és alázatos szívű vagyok” (11,29). Pál apostol példaképpül állítja a görög ajkú gyülekezetek elé Jézus szelídségét, és arra buzdítja őket, hogy a szelídség lelkével viseltessenek mindenki iránt. Tehát nemcsak egymás iránt, hanem a kívülállók irányában is, hogy ezáltal bizonyosságot tegyenek arról a szeretetről, melyet Isten parancsol a hívő embernek.

Pál apostol felhívásának, buzdításának a magunk erejéből nem tudunk eleget tenni. A Krisztus akarata szerinti szelídséget nem tudjuk begyakorolni. Ez a szelídség a Szentlélek munkájának az eredménye. A szelídségnek a ruháját csak akkor tudjuk magunkra öltetni, ha Isten megajándékoz minket az új ember új ruhájával.

Ez az adventi Ige ígérettel fejeződik be: „Az Istennek békessége, mely minden értelmet felülhalad, meg fogja őrizni szíveteket és gondolataitokat a Krisztus Jézusban” (4,7). Az öröm és a szelídlelkűség mellett a békesség az adventi ember legszebb ajándéka. A Szentírás a békesség fogalmain elsősorban az emberek közötti békességet érti. Isten segítsége nélkül azonban hiába törekedünk békességre. A szerbek és a horvátok eddig több mint húsz fegyverszüneti megállapodást írtak alá. De ezeket a megállapodásokat minden alkalommal megszegték. Hágában és New Yorkban már hónapok óta folynak a békéltető tárgyalások, de még mindig hathatós eredmény nélkül. Az embernek először Istennel kell megbékélnie, mielőtt a felebarátjával, a világgal egységre lép. Nemcsak az emberek között, hanem Isten és az ember között is állandó küzdelem, ellenségeskedés áll fenn, mely minden kapcsolatot megmérgez. Ezért ebben a viszonyban kell hogy megszülessen először a békesség. Pál apostol a Római levélben azt írja: „Megigazulván hit által, békességünk van Istennel, a mi Urunk Jézus Krisztus által” (Róm 5,1). Jézus Krisztus áldozata által Isten békességet szerzett önmaga és az ember között és egyben az emberek között is (Kol 1,20).

Aki elfogadja Istentől ezt a békességet teljes szívvel, az rábízhatja Istenre minden gondolatát, mert egyedül ő az, aki biztonságot, védelmet nyújthat számára. Isten ajándékait, az örömet, a szelídlelkűséget, a békességet elnyertük Jézus Krisztus első eljövételében. Imádkozzunk azért, hogy az ő visszajövele alkalmával beteljesedjünk Isten országának ezen áldásaival. Ámen.

Jánosy László

Zakariás próféciája megváltásunkról

Alapige: Lukács 1,67-75

Bibliavetetés: Ézsaiás 43,1-11

Jánosnak, az ígéret gyermekének a körülméletlése alkalmával Isten Zakariás életében csodát tett. Mégpedig azt, hogy a hitelensége miatt bénasággal büntetett Zakariásnak feloldódott a nyelve, és szólni kezdett áldva Istent. Ezeket az áldó szavakat mai szent Igénkben örököltette meg az evangélista. Hallgassuk e szavak tanítását.

Némasága feloldozása után Zakariás mindenekelőtt isteni ajándékot kapott: Szentlelket. Ahogy hallottuk: „Zakariás beteljesedett Szentlélekkel.” Már Jóel prófétánál olvashatunk arról, hogy amikor Isten kitölti valakire az Ő Lelkét, az prófétálni kezd (2,28). Még régebben Saullal, Izráel első királyával is az történt, hogy egy adott alkalommal Isten Lelke szállt rá és ő is prófétált (1Sám 19,23). Ez történt Zakariással is. Mihelyt „beteljesedett Szentlélekkel”, azonnal prófétálni kezdett. Azaz Isten Szentlelke úgy munkálkodott ennek az embernek a szívében, hogy próféciaát mondott a jelenlevőknek...

Ezt azonban ne úgy képzeljük el, hogy megszólalt Zakariás és ezt mondta: most figyeljete rám, mert próféciaát szólok; hanem úgy, hogy ő egyszerűen beszélni kezdett s szavaiban hálát adott Istennek e csodájáért. A Zakariás szívét betöltő Szentlélek ezeket a szavakat mások előtt valósággal Isten kijelentésévé, próféciaává tette.

Ma ennek a Zakariás által mondott próféciaának csak az első részét hallottuk. Ebben a részben egy gyönyörű hálaadás szavai hangzanak el, és érdemes megfigyelni, hogy nem a saját maga életében tapasztalt csodákért, hanem – Jézus Krisztus születése előtt! – a Krisztusban ígért megváltás beteljesüléséért! Zakariás prófétai lelki szemekkel előre látja, hogy az Isten általi ígért megváltás beteljesedett, valóra vált. A karácsonyi angyalok hangja még nem csendült fel, s még annál is messzebbre van nagypéntek – a kereszt –, de ez a Szentlélekkel teljes ember már előre boldogan és örömmel szemléli a megváltást, ami máris beteljesedett, valósággá lett.

„Áldott az Úr – Izráel Istene –, hogy meglátogatta és megváltotta az Ő népét.” Vajon mi, nagypéntek utáni emberek, tudjuk-e így áldani az Urat a mi megváltásunkért? Zakariás Istent „Izráel Istenének” nevezi. „Hallgass meg, Izráel pásztora, te népednek vezérlő Ura” – szállt ajkunkról az énekimádságunk szava, melyben nem csak így neveztük Istent mi is, hanem hanem boldogan vallottuk, hogy mi is odatartozunk ahhoz a lelki Izráelhez, melynek pásztora a vezérlő Ura: Isten! Akiről mi is tudjuk, hogy az idők teljességében testben eljött ebben a földi világban és meglátogatta az Ő népét.

Advent egyébként éppen ezt hirdeti ma is, hogy eljön, eljön az Úr, hogy meglátogassa és megváltssa az Ő mai népét. Éppen minket! Ezért kell hogy a mi ajkunkról is a hálaadás szava szálljon ebben a szép egyszerűségben: „Áldott az Úr, hogy meglátogatta és megváltotta az Ő népét.”

Zakariás korában, a századforduló táján, a bűn miatt annyira szomorú volt a helyzet, hogy a komolyan gondolkodó ember úgy érezte, hogy Isten elfordította arcát népéről. Most a Messiás útkészítőjének a születése s a születésével kapcsolatos csodák pedig arról beszélnek, hogy Isten mégis rátekintett az Ő népére s eljött, hogy megváltssa a bűn fogságából. Ezért száll Zakariás ajkáról mint boldog bizonyosság szava, hogy Isten, ez a népét meglátogató és megváltó Isten „felemelte az üdvösség szarvát nekünk, az Ő gyermekének, Dávidnak házában”.

Amikor a Dávid széke, királysága összeomlott, a nép szétszórátása megtörtént – összeomlott az üdvösség reménye is. Másodjára is ugyanaz történt, amikor a halottaitól újraéledt nemzeti királyság II. Hirkánus Jánossal megbukott! Elveszett minden reménység. Még az sem maradt meg, amit a vérbosszú elől menekülőnek az oltár szarvai jelentettek. Letört, lehullott a megtartás reménységével tápláló üdvösség szarva is. Dávid széke összeomlott, királysága – ahonnan a Messiás kellene hogy származzék – szétesett. Nincs már a népnek semmi reménysége.

A János születésével kapcsolatos jelek láttán boldogan tapasztalja meg Zakariás, hogy még sincs így, vagy még inkább, hogy ez a szomorú állapot megváltozott! Úgy, ahogy a próféták szája által szólt az Úr – a síralmas vagy egyenesen kétségbeejtő állapotok ellenére is –, Isten felemelte az üdvösség szarvát, amely a hívőknek, a hozzá menekülőknél megtartást, az istenteleneknek pedig széttűzást jelent.

A Dávid házában emelte fel Isten az üdvösség szarvát. Ez azt jelenti, hogy az üdvösséget a Dávid házából származó Jézus hozza. Tulajdonképpen ő maga az üdvösség szarva. Őhozza kell és lehet menekülni nekünk is bűneinkből, mert ő az, aki üdvözít

azáltal, hogy megszabadít az örökölt és elkövetett bűnök miatt felettünk is kimondott ítélettől. Sőt ezen túlmenően, ezután már hiába üldöz az ősellenség: a Sátán vagy annak egész serege hiába ontja ránk minden gyűlöletét, mert a megváltó Jézus megszabadít!

Zakariás a szabadítót nem nevezi még Jézusnak, hanem „üdvösségünk szarvának”, de kétségtelenül róla beszél. S hogy félreértés ne essék, a prófétákra hivatkozik, akik bár különböző időkben éltek, mégis egybehangzóan hirdették, hogy az Úr Felkentjétől, Krisztustól kell várni az üdvösséget.

A próféták szinte ujjal mutatnak Krisztusra – mondja Kálvin. És Zakariás is ugyanezt teszi. Annak ellenére, hogy ő még nem ismerte a Józsefnek szóló kijelentést: „nevezd Jézusnak, mert ő szabadítja meg az ő népét annak bűneiből” (Mt 1,21) – mégis prófétai lélekkel Zakariás is ezt hirdeti.

II.

Ezután Zakariás arról beszél, hogy honnan ered az üdvösség szarvának ez a fel-emelése, az ellenségeinktől, a bűnből való szabadítás, egyszóval a megváltás. Mindössze két szóban foglalja össze, amikor azt mondja, hogy ez Isten „irgalmasságából és szövetségéből” ered. Mennyi áldás fakadt később is abból, hogy Jézus szánakozott a sokaságon vagy az egyeseken irgalmasságából könyörült és segített rajtuk!

Isten irgalmasságából is ugyanez történt: szövetséget kötött az atyákkal. A szövetségkötéskor, igaz, feltételeket szabott és azok betartásához kötötte az emberek üdvösségét. Ezeket a feltételeket az ember soha nem tudta betartani. Az Úr viszont irgalmas, aki nem akarja, hogy a bűnös elvesszen, hanem hogy megtérjen és éljen, ezért bűnbocsánatot kínált fel régen is, és azt kínál fel ma is Krisztus golgotai keresztről aláhulló vérében.

Megvan tehát az az oltárszarv, az üdvösségnek az a szarva, amelyet megragadhatunk, ahol bűneink terhétől megszabadulhatunk.

Az üdvösséget, a bűnbocsánatot, az életet mind-mind Jézus Krisztusban adja Isten, illetve benne kapja meg az ember, mégpedig abban a szövetségben, amelyet Isten maga kötött az ővével. Ez a szövetség biztosabb és szilárdabb alapokon nyugszik, mint azok, amelyeknek emberi egyezménykötések képezik az alapját. Ennek a szövettségnek – melynek, mint tudjuk, tartalma és lényege: az Úr irgalmassága – egyedüli biztosítéka az az eskü, amivel az Úr esküdt meg Ábrahámnak (1Móz 22,16–18). Az emberi ajkáról elszálló esküvételek lehetnek fogyatékosak, amiket legtöbbször meg is szegnek, de az Úr esküvése nem ilyen, mert az Úr azt soha meg nem szegi. Ha mi hűtlenkedünk is, ő akkor is hű marad! Amit ebben az esküvésben az atyáknak ígért hajdan, mindazt megadja most nekünk! Az évről évre megismétlődő karácsony éppen erről a nekünk szóló isteni ajándékról beszél, és arról, hogy Isten valóban megadta a megváltás ajándékát nekünk!

Megadta Jézust s benne a szabadítást. Ezért most mi háliból félelem nélkül kell hogy szolgáljunk annak, aki mindent megadott. És azt is megmondja, hogy miként kell szolgáljunk. Szentségben és igazságban, életünk minden napján.

Szentség és igazság! Milyen távol áll a mi életünk ezektől! De vajon csakugyan távol vagyunk attól, amit vár Isten tőlünk? Távol vagyunk mindaddig, amíg távol vagyunk Jézus Krisztustól! Mihelyt közel kerülünk hozzá, azaz mihelyt elfogadjuk őt mint Isten ajándékát, mindjárt megérezzük, hogy Isten az ő ingyen kegyelméből, örökkévaló irgalmából nekünk ajándékozta Krisztus igazságát és szentségét, mintha soha semmi bűnünk nem lett volna! (HK 60)

Szolgálhatunk és szolgáljunk ebben a kegyelemből kapott szentségben és igazságban előtte életünk minden napján! Itt talán még azt halljuk meg, hogy „előtte” kell szolgáljunk. Nem emberek előtt, hanem Isten előtt, aki nem azt nézi, ami a szeme előtt van, hanem ami a szívben van!

És azért, hogy ezt az életlehetőséget megadja nekünk, hálaadással boruljunk le mi is, mint Zakariás, s mondjuk, zengedezzük: „Áldott az Úr!” Ezért „Áldjad én lelkem az Urat! hirdessed dicséretét” (254. é.). Amen.

Zakariás próféciája fiáról

Alapige: Lukács 1,76-80

Bibliolvasás: Lukács 7,18-28

Zakariás próféciájának befejező részét hallottuk.

Az előző hálaadó szavak elhangzása után, melyek a mi megváltásunkról tanúskodnak, Zakariás most a fiáról, Jánosról prófétál. Elmondja, hogy milyen feladatra választotta eleve ki az ő alig pár napos gyermekét Isten. Azaz ki lesz belőle, amikor felnő. Ó, milyen sokszor szeretnénk mi is gyerekeink keresztelése alkalmával így a jövőbe bepillantani, hisz szeretnénk tudni, hogy mi lesz a gyermekből. Mi nem láthatunk a jövőbe, de Zakariás Szentlélekkel telve belátott gyermekének jövőjébe, s most elmondja azt. Szavai fia, János küldetésének üdvtörténeti jelentőségét világosítják meg. Hallgassuk csak: „Te pedig, kisgyermek, a magasságos Isten prófétájának hívatatol.” Eszerint fiának szent, prófétai hivatása lesz, amit felismer és elismer a nép is. Prófétának fogják tartani. Jézus pedig egyenesen így vélekedik róla: János még a „prófétánál is nagyobb”. A sokaság előtt így nyilatkozott róla az Úr: „az asszonyoktól szülöttek között nem támadott nagyobb keresztelő Jánosnál” (Mt 11,9-11).

Természetes, hogy a nyolcnapos gyermekén még semmi jele nem volt annak, hogy próféta lesz, de az apja, aki betelt Szentlélekkel, látta, hogy a Jézusban adott megváltás művében Isten az ő fiának is küldetést szánt. Zakariás pap, s ebben a prófétai látásban felismeri, hogy fia: „az Úr előtt fog járni”, mégpedig úgy, ahogy már az angyal által megígérte Isten: „Illés lelkével” s azzal a meghatározott feladattal, „hogy az ő útjait – vagyis az Úr Jézus útjait – megkészítse és az üdvösség ismeretére megtanítsa az ő népét a bűnöknek bocsánatjában”.

Kálvin János azt mondja e vers magyarázatában, hogy Zakariás itt „az evangélium legfontosabb pontját érinti, amikor azt mondja, hogy az üdvösség a bűnöknek bocsánatában áll”. Erre kell hogy megtanítsa János Izráel fiait. Azért fog felhangozni majd az ajkán a megtérésre, a bűnbánatra való felhívás, hogy a bűnbánat Isten előtti megalázkodásában az emberi lélek megkapja Istentől a bűnbocsánatot s azon keresztül az üdvösség ígérését.

Érdemes megfigyelni, hogy az üdvösség ismeretére, a bűnbánat tartására János nem a pogányokat, nem az idegeneket, hanem Isten népét kell hogy elvezesse!

I.

Istennek nagy jótéteménye a bűnbocsánat és az üdvösség, amit az ember nem érdemel meg. De Isten a bűnös utakon járó tékozló fiai iránt irgalmas, megesik rajta a szíve, s amikor a bűnbánat útján visszatér hozzá, levetteti róla a szennyes ruhát és az üdvösség ünnepi, tiszta ruhájába öltözteti. Zakariás magasztalja ezt a könyörülő szívű Atyát, aki képes volt nemcsak elébe, de utána is menni tékozló gyermekeinek: „meglátogatott minket a naptámadat magasságából, hogy megjelenjék azoknak, akik a sötétségben és a halálnak árnyékában ülnek”.

Istennek ez a látogatása olyan, mint amikor a sötétségben ülők felett a keleti égen, a hajnali derengésben felragyog a Nap. Ennek az isteni látogatásnak a kegyelmi napja a halál sötétségét eloszlatja, s visszaállította Isten népe számára az élet világosságát.

Malakiás próféta az, aki jövendőlt az Úr követéről, az útkészítőről, és ugyancsak ő szólta Istennek azt a további drága örömmüzenetét, ígérését, hogy „feltámad néktek, akik félitek az én nevémet – az igazságnak napja” (Mal 4,2). Erre utal itt Zakariás, amikor Isten látogatásával kapcsolatban „naptámadatról” beszél. S azzal, hogy a „naptámadat magasságáról” beszél, tekintetünket a magasság felé, Isten világa felé irányítja, hogy ne máshonnan várja az ember a bűnből való szabadítást, mint fentről, Istentől, ahonnan száll reánk minden jó adomány és tökéletes ajándék. A „sötétség és halál árnyékának” emlegetésével ugyanakkor az Ézsaiás próféciájára utal, ahol a próféta

arról beszélt, hogy „a nép, amely sötétségben jár, lát nagy világosságot, és akik laknak a halál árnyékának völgyében, fény ragyog fel felettük” (Ézs 9,2).

Ez a fény, ez a világosság Jézus Krisztusban ragyogott fel. Rajta kívül nincs életet adó világosság. Ez előtt a fényt, világosságot adó Krisztus előtt jár majd a Zakariás fia, János, az ő számára és előlőtte készíti az utat.

Az útkészítő János kiáltó szóként zengte Isten népe felé az Ézsaiás beteljesedés felé közeledő ígérteit és parancsát: „Kelj fel, világosodjál, mert eljött világosságod... Ímé, sötétség borítja a földet és éjszaka a népeket, de rajtad feltámad az Úr és dicsősége rajtad megláttatik – és népek jönnek világosságodhoz” (Ézs 60,1-3). Így Isten népét az üdvösség útjára tanító János üzenete és példája szerint élő nép más népeket is tanít az üdvösség útjára, és a pogányok előtt is felragyogtatja az élet világosságát.

Befejezésül Zakariás prófécijából még annyit emelünk ki, hogy a prófécia szerint a népét Krisztusban kegyelmesen meglátogató Isten azért jelent meg naptámadat magasságában, azért ragyogtat fényt Krisztusban életünk útjára, hogy ezáltal „igazgassa a mi lábainkat a békesség útjára”!

E tétellel kapcsolatban hadd jegyezzem meg, hogy a zsidók számára a „béke” fogalma minden jónak a sikerét és a tökéletes boldogságot jelenti. Ezt pedig csak az adhatja meg, aki a János által készített úton jön hozzánk, vagyis Jézus Krisztus, aki egyedüli forrása minden kegyelemnek, minden jónak és boldogságnak.

II.

Így indította Isten Zakariást Krisztust magasztaló szóra, a róla szóló próféciaára, az alig nyolcnapos gyermekének boldog látása, reményteljes megpillantása.

Adventben mi is a karácsony Gyermekeének látására készülünk. Ez a látás indítson minket is, akik már tudjuk, hogy valóban ő az egyetlen forrása minden kegynek, Isten irgalmának és szeretetének magasztalására. E látásra készülve, most adventben figyeljünk az útkészítő szavára, hogy megtanuljunk mi is tőle, hogy miképpen lehetünk útkészítők a magunk háza népe körében és mindenütt, ahol megfordulunk Jézus Krisztusnak, a világ világosságának, mert bizony gyermekeinket, unokáinkat s mindazokat, akikért felelősek vagyunk, mi kell hogy az üdvösség útjára elvezessük, nekünk kell őket az üdvösség ismeretére megtanítanunk, miként János tanította egykor Isten népét. Zakariás prófécijája idején ez a János „most még” csak nyolcnapos gyermek, de amint írva áll róla: ez „a kisgyermek nevedett, erősödött lélekben, és a pusztában volt mind ama napig, amelyen megmutatta magát Izráelnek”.

A pusztában élt egyszerű körülmények között, a világ szeme elől mélyen elrejtve készült küldetésére mindaddig, amíg a Jordán folyó vidékén megkezdte prófétai tisztetének gyakorlását. Prédikálva, kereszteleve hirdette Isten kegyelmének, megváltó szeretetének kiáradását. Hatalmas kiáltó szóként, kemény, ítéletes prófétai beszédei által bűnbánatra és megtérésre hívta Izráel népét, hogy megújulva és megtisztulva méltó legyen az érkező, az üdvösséget ajándékozó Messiás fogadására. Keresztelő János Júdea pusztájában és az emberi szívek pusztaságában hirdette annak a Messiásnak az eljövételét, akiben megújul és kivirul Izráel és az egész emberiség élete.

Figyeljünk ezekben az adventi hetekben, napokban az utolsó próféta, Keresztelő János üzenetére, aki kiáltó szóként hirdette nemcsak a szent Isten haragját és ítéletét, hanem Isten üdvakarátát is, melyet a bárány Jézus Krisztusban, a betlehemi gyermekben jelentett ki az egyetemes emberiség számára.

Keresztelő János útmutatása nyomán figyeljünk a Messiás Krisztusra, akiben Isten szerette és megváltotta az emberiséget. És minket magunkat is. Ámen.

Megtérés – hazatérés

Alapige: 2Korinthus 7,10

Bibliaviasítás: 2Korinthus 7,1-16

Az Ószövetség kora az advent lényegét Jézus Krisztus eljövételében és a reá való várakozásban élte át és fogalmazta meg. Ennek az a magyarázata, hogy Izráel népe ígéretet kapott arra nézve, hogy a Megváltó szolgálata alatt élete megújul.

Mózes például így bátorította Izráel népét: „Prófétát támaszt néked az Úr, a te Istened, azt hallgassátok” (5Móz 18,15). Ézsaiás pedig így jövendölte meg Krisztus érkezését: „Egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk, és az uralom az ő vállán lesz” (Ézs 9,6). Dániel azt mondta: „Az ország és a hatalom átadatik a magasságos egek szentjeinek, és minden hatalmasság neki szolgál és engedelmeskedik” (Dán 7,27). Zakariás próféta így vigasztalta Izráel népét: „Ímé, eljön az Úrnak napja, és az Úr lesz az egész földnek a királya” (Zak 14,1.9).

Nem csoda tehát, ha Izráel népe sóvárogva várta „az Izráel vigasztalását” (Lk 2,25), és amikor betölt az idő és Mária méhében testté lett az Ige, így imádkozott: „Örvendez az én lelkem az én megtartó Istenemben” (Lk 1,47), „aki felvevé Izráelnek, az ő szolgájának ügyét, hogy megemlékezzék az ő irgalmasságáról” (Lk 1,54).

Ezt a magatartást az anyaszentegyház sohasem felejtheti el. Jézus Krisztus, életünk üdvözítője megígérte, hogy ahol a hívők az ő nevében összegyűlnek, ott megjelenik, ott eltörli bűneinket, és ott megszenteli életünket. Tehát várni őt és bizakodni benne – ez az örök adventi programja minden gyülekezetnek.

I.

Az idők teljessége óta, amióta Jézus „szolgai formát öltvén magára” (Fil 2,7) megváltotta a bűntől és a kárhazottól a mi életünket, és amióta „a világnak országai a mi Urunkéi és az ő Krisztusáéi lettek, aki örökkön-örökké uralkodik” (Jel 11,15), az adventi program megváltozott. Most nem azért várjuk őt, hogy ismét testet öltson, és amit már megtett érettünk, azt megismételje, hanem ő vár minket, hogy hozzá menjünk, hogy neki átadjuk életünket és a föld egész kerekességéről hozzá vezessük az üdvösséget keresőket. Ezért hangzik az Újszövetségben így az adventi üzenet: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterhelttetek, és én megnyugosztlak titeket” (Mt 11,28). És erre a hívó szóra hangzik a hívők válasza: „megtagadván a hitetlenséget és a világi kívánságokat, mértékletesen, igazán és szentül éljünk a jelenvaló világban, várván ama boldog reménységet és a nagy Istennek és a megtartó Krisztusnak megjelenését” (Tit 2,12).

Mindezekkel a felülről jövő biztatásokkal megteljesedve, igyekezzünk Jézushoz menni, hozzá csatlakozni és az ő megváltó szeretetében részesülni.

A Krisztushoz való csatlakozásnak azonban van egy komoly akadálya. Úgy, amint vagyunk, olyan gögösen, olyan bűnösen, Isten országának teljesen hátat fordítva, ahogyan mi a világban élünk, nem csatlakozhatunk a mi Megváltónkhoz. A bűn és a világ szeretete elválaszt minket tőle. Hiába vágyakozunk utána, a széles út nem vezet el hozzá. Hiába akarunk asztalához ülni, nem részesülhetünk javaiban, ha nincs menyegzői ruhánk. Hiába zörgetünk a kegyelem ajtaján, amíg meg nem mostuk és meg nem fehérítettük ruhánkat a Barány vérében (Jel 7,14), nem állhatunk meg Krisztus királyi széke előtt és nem szolgálhatunk neki az ő templomában.

Ha ő eljött hozzánk, ha megváltott minket, akkor mi csak megváltottan és megszentelten csatlakozhatunk hozzá. Másként nem, mert meg van írva: „a gyáváknak és hitetleneknek, az utálatosoknak és gyilkosoknak, a paráznáknak és bűbajosoknak, a bálványimádóknak és a hazugoknak nincs mellette helyük. Ezeknek helye a tűzzel és kénkövel égő tóban van, ami a második halál” (Jel 21,8). Ezért szólít fel minket Pál apostol adventi parancsa Isten szerinti szomorúságra és végleges megtérésre.

II.

Az Isten szerinti szomorúság közismert neve: bűnbánat. Ahhoz, hogy mi bűneinktől el tudjunk szakadni és új életért sóvárogva Krisztus elé tudjunk járulni, arra van szükségünk, hogy bűneinktől elszakadjunk. Ez pedig csak úgy valósulhat meg, ha – első lépésként – bűneinket felismerjük, azokat megutáljuk és – második lépésként – bocsánatért esengünk.

A bűnnek – legyen az engedetlenség Isten ellen vagy ellenségeskedés embertársaink között, legyen az elégedetlenség Istentől kapott sorsunkkal vagy beszennyezése testünknek, lelkünknek – az a tulajdonsága, hogy összeforrik velünk, valósággal természetünkkel válik, sőt néha rabságba ejt minket. Ezért nem csak felismerni nehéz, hanem nehezebb szembefordulni vele és legnehezebb kirekeszteni életünkéből. Ezért minden esetben szükségünk van annak segítségére, aki ráébreszt bűneinkre, bűneink nyomorúságára és halálos veszedelmére.

Amikor Pál apostol „Isten szerint való szomorúságról beszél, akkor mindig olyan szomorúságról szól, melyet az Úr ébreszt Igéje és Szentlelke által szívében. Ki tudhatná jobban, hogy milyen mélységben, milyen veszedelemben vagyunk, mint Isten? És ki tud minket elesettségünkben jobban sajnálni és megsegíteni, mint Ő, aki nem kárhozatra, hanem örök életre teremtett minket? Ezért akár Igéjével, akár szolgálival dorgál meg minket, ne zúgolódjunk azért, hogy megszorított, hanem inkább áldjuk az érettünk való aggodalmát és az irántunk való szeretetét.

Az Isten szerint való szomorúságot arról is fel lehet ismerni, hogy Isten nem ostromlással, hanem szeretetével szomorít meg. Arról győz meg minket, hogy honnan estünk ki, mit veszítettünk el bűneink miatt. Az atyai házat, az Istenben való békességet, a megváltottak örömét mutatja meg, hogy felébressze bennünk a kegyelem utáni vágyat és a mélységből a magasság felé fordítsa tekintetünket.

Ha ezt a csodálatos érzést felébresszi bennünk az Úr, akkor az életre vezető szomorúságért mondjunk köszönetet neki.

III.

Isten a mi nyomorúságunkban azért szomorít meg minket, hogy így hazavezéreljen a maga családjába. Miként elembertelenedett életéből hazafutott a tékozló fiú, miként a szenvedések között Isten elé vitte ügyét Jób, úgy indít haza mennyei Atyánkhoz az igazi bűnbánat, az Isten szerinti őszinte szomorúság.

A felolvasott Ige megtérésnek nevezi ezt a folyamatot. A megtérés valóban adventi cselekedet, mert irányváltoztatást jelent. Aki pedig háttal állt Istennek, az most szembefordul vele, aki eddig tagadta őt, az most vallást tesz róla, aki eddig tőle egyre távolodó, kárhozat felé vezető úton járt, az most visszafordul a haza felé, a mennyei Atyához vezető útra.

De a megtérés még nem a végső esemény, hanem csak elindulás. Az advent többet kíván ennél. Akit Isten szomorúságában maga felé fordított, attól várja, hogy hozzá menjen, hogy az idegenből az atyai házba, a gonoszok közül a családtagok közé, a fájdalomkából a gyógyulásba, az árvaságból az ő atyai ölébe térjen. Ezt várja ma tőlünk Isten. Ezt a megfordulást kell ma cselekednünk.

A legtöbb ember azért nem tér haza, mert fél az atyai háztól. Mondjuk el a félénkeknek, hogy amikor Isten hazahív, akkor áldott cserét kínál: kárhozat helyett örök életet, gazdátlanság helyett szerető gondoskodást, tévelygés helyett biztos kikötőt. Isten saját országát, megtartó szeretetét, elrontott életünk megújulását, örök üdvösséget ad nekünk, ha hazatérünk. Ezért mondja a felolvasott Ige, hogy „megbánhatatlan”, sőt elképzelhetetlen örömet ad minden lélek számára a megtérés.

Halljuk meg Isten hazahívó szavát, menjünk hozzá, és maradjunk nála, hogy a mi örömünk is és az Úr öröme is beteljesedjék. Ámen.

Karácsonyi prédikációk

Bálint Ildikó

Karácsonyi prédikáció

Alapige: 1Mózes 22,18

Bibliaviasítás: János 8,51-59

Megkérdeshetné bárki, hogy miért olvastunk egy, az Ábrahám történetéhez kapcsolódó alapigét Jézus születése napján. Hiszen Ábrahám nem találkozhatott vele, mert mintegy 1900 évvel Krisztus előtt élt, egy olyan régmúlt korban, olyan emberek között, akiknek az ószövetségi próféták még nem jelentették ki a Messiás eljövételét, akik távolokban sem látták a megváltás tényleges lehetőségét.

Viszont annak, aki ilyesmit kérdezne, mi is hasonló kérdéssel válaszolhatnánk: Neked, aki mintegy 2000 évvel Krisztus születése után élsz, aki nem láthatod Jézust, mert olyan világ vesz körül, amely sokszor és sokféle eszközzel megpróbálja eltakarni őt előled, megpróbál más utakat kínálni számodra, mint amit az Írás kínál, neked mi közöd a karácsony ünnepéhez?

Azt mindnyájan tudjuk, hogy térben nem állt, mert nem állhatott mindenki egyformán közel Jézushoz. Mária és József közvetlenül mellette éltek, Ábrahám viszont 1900 évvel azelőtt. De az, hogy valaki közel vagy távol volt az ószövetség ideje alatt Jézushoz, tulajdonképpen nem is annyira időbeli távolságot jelent, mint inkább azt, hogy mennyire hitt abban az ígéletben, hogy a Messiás el fog jönni. Ábrahám volt a legtávolabb, mégis nagyon közel került Jézushoz, mert hitt Isten ígéletében. Ezért mondja maga Jézus, hogy Ábrahám látta az ő napját és örvendett: „Ábrahám, a ti atyátok örvendezett, hogy meglátja az én napomat; látta is, és örült” (Jn 8,56).

Mi mai emberek nagyon kételkedők vagyunk, mikor ahhoz a ponthoz érkezünk, hogy higgyünk egy ígéletben. Ilyenkor akaratlanul is feltevődik bennünk a kérdés: hogyan higgyünk? Miért higgyünk? Nekünk már annyi mindent megígértek, és annyiszor becsaptak, annyiszor rászedtek. De rendszerint elfelejtjük végiggondolni a kérdést: „Kicsoda csapott be téged?” A másik ember, vagy önmagad csaptad be magad? Vajon különbséget tudsz-e tenni az emberek áltatásai és az isteni ígélet között?

Figyeljük csak közelebről Ábrahám történetét: Ábrahámot felszólítja az Úr, hogy áldozza égőáldozatként elsőszülött fiát. Erre a felszólításra, ha minket érne, így kiáltanánk fel; lehetetlen, igazságtalan, kegyetlen kérés – és meg sem kísérelnénk teljesíteni. De Ábrahám már tanult annyit Istennel való találkozásai során a hit iskolájában, hogy nem latolgatta a következményeket, hanem engedelmeskedett. És valóban: Isten nem kívánta a pogány szokás szerinti gyermekáldozatot, hanem csak próbára tette Ábrahámot, s amit lényegében áldozatul fogadott el az Úr, az az Ábrahám minden áldozatra kész hite és engedelmsége volt. És tette mindezt az az ószövetségi Ábrahám, akinek nem adatott a testté lett Ige, akinek nem prédikálták ünnepről ünnepre és vasárnapról vasárnapra a hitből való megigazolást, akinek nem adatott bizonyosságul, reménységül, helyettes áldozatul az, aki értünk jött e világra. És itt lehetetlen nem gondolni arra, hogy amit Isten nem kívánt igazán Ábrahámától, sem senki mástól, nevezetesen azt, hogy feláldozza saját fiát, azt ő maga megtette, mikor Jézust, a Bárányt odaadta helyettes áldozatul mindnyájunkért. Lehetetlen, hogy ez itt és most eszünkbe ne jusson, de sajnos az lehetséges, hogy időről időre erről megfeledkezzünk.

Elfeledkezzünk arról, hogy tulajdonképpen Jézus az, akiben megáldatnak a földnek minden nemzetségei; hogy Jézus az, aki megáld, vagyis elveszi az átkot, hiszen ő az, aki nagyobb az átoknál: a halálnál, a bűnnél, a nyomorúságnál.

Mennyivel könnyebb dolgunk van nekünk, mint az ószövetségi Ábrahámnak. Hiszen ő a jutalmul és hitelesítésül kapott ígélet megvalósulását, bizonyosságát sohasem láthatta. És mégis tudott úgy hinni, hogy az minket megszégyenít. Minket, akiknek adatott a megváltás, az áldás, a felmentés és az ígélet, mely szerint számunkra is eljön

a nap, amely mindenkinek személyre szólóan az idők teljességét fogja jelenteni. Eljön az ígéret napja, melynek minden egyes karácsonyi ünneplésünk csak kicsiny, halvány előfutára, a nap, melyre nem mások készítenek fel, hanem önmagunkat kell előkészítenünk. De vajon tudjuk-e, hogyan?

Ábrahámnak nem volt semmilyen írott bizonyíték a kezében, de mégis hinni tudott Isten ígéretének. Máriának nem lett volna szabad – emberi számítások szerint – 170 km-es utat megtennie Názárettől Betlehemig gyalog, hőségben, szomjúságban, várandósan. S mégsem rettent vissza; hitt az ígéretben, mely szerint fia születik. Ábrahám, Mária, József látták, tudták, érezték Isten keze munkáját az emberileg lehetetlennek látszó helyzetben is, mert hinni tudtak. Személyesen élték meg hitüket, a nekik adott ígéret szerint cselekedtek, nem pedig valamilyen tömeghisztériának vagy közvéleménynek engedtek, ahogy tette azt Izráel népe, amely a páncélba bújtatott, vasvesszővel közelgő Messiást várta, s így nem volt képes felismerni, hogy a Megváltó számunkra elképzelhetetlen, jelentéktelen alakban is eljöhét. Mi ebből az üzenet számunkra? Az, hogy mindenki saját maga készüljön elő minden körülmények között erre az eljövételre. Ne engedjete a világ káprázatának, a kor divatjának, az újabbnál újabb vallásos áramlatoknak. Emberámitás az csak, emberi ész hiúságának tetsző káprázat, mely nem betölt, hanem megüresít, nem előkészít, de elveszít téged, mert eltakarja a csupáncsak hit által látható, reád is váró világot.

Tudd és lásd, hogy bármilyen furcsa, váratlan fordulatok történnek is életedben: nem tudománnyal fogod Istent megérteni, hanem a hit látásával. Hiszen azon az első karácsonyészakán sem az írástudóknak vagy a főembereknek jelentetett ki Jézus születése, hanem a hinni tudó pásztoroknak.

„Ábrahám, a ti atyátok örvendezett, hogy meglátja az én napomat; látta is, és örült” – ti vajon látjátok-e, vajon meg tudjátok-e látni azt a napot?

Hosszú seregben vonulnak Isten választottjai a végső idők teljességéig. Krisztus születése előtt 1900 évvel csatlakozott hozzá Ábrahám; szinte 2000 évvel ezelőtt csatlakozott Mária és József és mindazok, akik meg tudták látni Krisztust. Hányan csatlakoztak azóta a cél, a megérkezés irányába vonuló sereghöz? Volt-e már olyan ünneped, karácsonyod, amelyen úgy érezted, hogy te is közéjük tartozol? Nem az életkorodtól, nem a képzettségedtől, nem a földrajzi hovatarozásodtól függ, hogy mikor éled meg az első karácsonyt, hogy mikor csatlakozol a sorhoz, ahol bizonyosan van számodra is hely. Ma is megteheted. Csatlakozzál, hogy tudd látni azt, aki eljött, hogy tudd látni azt, aki eljövendő. Amen.

Bustya Dezső

Jel a hit számára

Alapige: Lukács 2,12
Bibliaviasítás: Lukács 2,1-11

Karácsony éjszakáján Isten a betlehemi pásztoroknak az evangélium kiábrázolására és a mennyei örömhír megerősítésére sajátos jelt adott: Találtok egy kisgyermeket bepólyálva feküdni a jászolban – mondja nekik Isten anyyala. Isten a hit számára mindenkor jelt ad, hogy annak nyomán az övéi találkozhassanak vele. Ezen az áldott karácsonyi ünnepen nekünk is jelt ad, hogy megtalálhassuk a nekünk is született Megtartót, hogy karácsonyi örömünk állandó öröm legyen.

I.

Istennel nem úgy találkozunk, ahogy mi szeretnénk. Ő elrejtőzködöttségben jelenik meg. Felismeréséhez hitre van szükség. Karácsonykor a testben megjelent Istent eltakarta az istálló, a jászol, a pólya. Sokan elmentek az istálló mellett, nem gondolva arra, hogy az kinek lett a szállása. Ki gondolt volna arra, hogy ebben a szegényes, nem is emberi hajlékban Isten tulajdon Fia érkezett a világra? Hogy ebben a szükség-szállásban az élő Isten kegyelmével lehet találkozni? Aztán ha némelyek mégis megáll-

tak volna a jászol mellett, legfennebb sajnálkoztak volna: szegény emberek, kik ide szorultak, szegény gyermek, ki így kezdi az életet! Ha valaki azt mondta volna: ez a kisgyermek a világ Megtartója, a megígért Szabadító, csak a fejüket csóválták volna. Az istálló és benne a jászol az emberi értelem számára éppoly botránkoztató, mint a kereszt. Gyermek hogyan lehessen szabadító? S ha el is fogadjuk, hogy szabadító lesz belőle, miért nem királyi gyermekhez illő palotában látta meg a napvilágot? Erről az istálló jászolában pihenő kisgyermekről énekeltek volna az angyalok? Ó, nem, az lehetetlen.

Isten így rejtette el önmagát a hitetlen, keményszívű emberek elől a jászol gyermekében. Vele nem lehet az emberi gondolat szerint találkozni, csak a maga akarata és jótetszése szerint. A nagyheti istentiszteletek rendjén egy kereső emberről szólt az Ige, aki messi földről elzarándokolt a jeruzsálemi díszes templomba Istennel találkozni és nem találta meg őt ott. Sem a Bibliájában, amit hazafelé tartó útján olvasott. De egy kietlen pusztában, járatlan úton Isten utánaküld valakit – és az Ige érthetővé lesz, elvezet a keresőhez, el a bűnbánathoz és a hithez, s a kereső ember most már megtalálja az Üdvözítőt, vallást tesz róla, elpecsételt követője lesz és továbbmegy az ő útján örömmel.

Testvéreim, a magunk útján mi is éppúgy elkerüljük Istent, mint a szerecsen főember. Ott van a mi szívünkben is a kétely: Lehet-e az istálló jászola az a hely, ahol az Üdvözítő megtalálható? Sokan elmennek e kis külvárosi épület mellett, amelyben Isten kegyelméből most karácsonyt ünnepelünk, és azt kérdezik: lehet-e ez az egyszerű épület az a hely, ahol Istennel találkozhatunk? Még ha díszes katedrális volna, égbe nyúló karcsú toronnyal, de egy ilyen mindennapi épületben lakoznék az Isten Fia? Ahogy egykor az istálló, a jászol és a pólya eltakarták Isten egyszülöttjét, mert mindez túl köznapiasnak tűnt, úgy takarja el sok emberszív elől ma is az egyszerű földi keret Isten legáldottabb ajándékát.

II.

A közönyösek, hitetlenek elől elrejtőzött Isten azonban jelt ad övéinek, hogy miről lehet felismerni az ő ajándékát, a vele való találkozás lehetőségét. „Találtok”, mondja az égi követ. Kereső emberek vagytok, ne riadtatok vissza, aki keres, az talál, isteni ígéret biztat erre! „Találtok egy kisgyermeket bepólyálva feküdni a jászolban.”

Ezzel a jellel Isten először a jászolra irányította a hívő, kereső pásztorok figyelmét. A jászol, bármennyire méltatlan és kicsi földi hely volt, mégis egy kis földi teret képezett, amit Isten Fia földre szállásával birtokba vett. Ez a kicsi hely elég volt annak bizonyosságául, hogy Jézus megérkezett. Belépett az életünkbe, meg lehet nézni, le lehet borolni előtte. A pásztoroknak, akik gyermekkoruktól kezdve folyton hallották a Messiásról szóló jövendöléseket, nagy ajándék volt ez a jel. Általa egyszerre valósággá lett minden ígéret. Azt hirdette ez a jel: itt van, veletek van az, akit vártatok, keressétek fel, üdvözöljétek, szolgáljatok néki. Olyan öröm volt látni ezt a jelt, hogy a karácsonyi evangéliumot hallva, a mi szívünk is örvendezni kezd.

A jászol után jelnek kell tekintenünk magát a kisgyermeket, az ő csecsemő voltát is. Jézus, mint gyermek, az új kezdetet, az új életet, az új teremtést jelképezte. Valahányszor Isten választ adott a megváltásért könyörgő Izrael imádságára, mindig egy gyermeket ígért. Ézsaiás azt mondta: „Egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk” (9,6), Zakariás próféta könyvében pedig ezt olvassuk: Ímé, bizony előhozom az én szolgámat, csemetét” (3,8). A második zsolnában így szól róla az Úr: „Én fiam vagy te; én ma nemzettelek téged.” Ezek a próféciákon át Isten minden időben arra figyelmeztette a hívőket, hogy ő újra akar kezdeni mindent. Ennek a megújulásnak a jele volt a jászolban fekvő gyermek.

Ennek a jelnek a láttára megértették a pásztorok – és megértették azok is, akik híradásnak nézték a jelt –, hogy Isten Fiának a megszületésével a régiek elmúltak és újjá lett minden. Az a kisgyermek új életet hozott: a harc helyett békét, a gyűlölet helyett bocsánatot, a gonoszság helyett irgalmasságot, a tisztátalanság helyett tisztaságot, az

ítélet helyett kegyelmet. Többé nem kell az Ádám életét élnünk, újat kezdetünk, élhetjük azt a tiszta, szent életet, amelyet ő hozott az égből a földre.

A gyermek a kicsi kezdet, és Isten mindig a kicsi kezdetből indít el nagy dolgokat. Isten országa a mustármag, amely minden magnál kisebb, de amikor felnő, nagyobb lesz a veteményeknél, fává lesz és fészket raknak rajta az égi madarak. A gyermek: a reménység. Az öreg előtt már kevés idő van, a gyermeké a jövő. Öröm ezt nekünk úgy is hallanunk, mint gyülekezetnek, hiszen a mi gyülekezetünk éppen gyermekkorát éli. A kisgyermekként földre szállott Megtartó által reménykedve nézünk a jövő felé. Miért akarnánk rendkívüli jeleket és csodákat látni? Nem elég nekünk az, hogy szinte kétezer éve megszületett és még ma is köztünk van ez az isteni Gyermek? A kisgyermek nagy ígéreteket hordoz, merjünk hinni és örülni ezeknek az ígéreteknek! Aki a kisgyermeket mindenek reménységévé, megtartójává tette, annak gondja van a mi kicsiny kezdetünkre is.

III.

A kisgyermek, akit a pásztorok megtaláltak, „bepólyálva feküdt a jászolban”. A néhány pólyarongy, amivel betakarták, a szegénységnek a jele volt. Jézus a szegények, szenvedők, kizsáftottak Megtartója. Ezeknek született testvérül a nyomorúság idejére. Ha sorsodat nagyon vigasztalannak érzed, gondold a jászolban pihenő isteni gyermekekre. A te Megtartód, mennyei testvéred így érkezett a földre éretted. Az, akinek adatott minden hatalom mennyen és földön, ennyire szegény lett éretted. Még a testét takaró rongyok sem tartoznak hozzá, mások könnyorületéből göngyölik bele azokba. A bepólyált gyermek, mint jel, két dologra mutat. Először arra, hogy Istennek gondja van Fiára. Védi, betakarja. Most néhány rongy burkolja testét, védi a dermesztő hidegtől. Megvédi majd a Heródes haragjától, az frástudók és farizeusok gyűlölködésétől. Mindaddig védi, óvja, míg el nem jön a rendelt idő, amiért küldetett: a kereszten bemutatandó áldozat ideje. Most takargatják jászolbölcsőjében; a kereszten még ruháitól is megfosztják, mindent szétszot, semmit sem tart meg önmagának, mert ő azért jött, hogy szegénysége által sokakat meggazdagítson.

Másodszor a jászolban fekvő bepólyált gyermek arra tanít, hogy ne botránkozzunk meg a külső jelen, amelybe Isten legdrágább ajándékát rejti. Sokan vannak, akik nem olvassák a Bibliát, lebecsülik a prédikációt, mondván: az is csak emberi beszéd. Természetesen az. De Isten kegyelme által mégis benne van Isten tulajdon beszéde, hozzánk szóló üzenete. Sokan megvetik az úrasztalát: rajta csak kenyér és bor van. De benne mégis az Urat vesszük. Jel a prédikáció, jel a sákramentum, akár a jászol és a pólya. A hitetlen elől eltakarják a megszületett Megtartót, a hívő számára reá mutatnak, vele egyesítenek, bármennyire mindennapi, egyszerű dolgoknak látjuk is azokat.

A pásztoroknak elég volt a jel, amit Isten az égi követ által adott. Nyomában fölismerték a nekik született Megtartót. Ne vedd meg te sem a neked adott jeleket: az emberi szót, a szent asztal jegyeit. Bennük neked ajándékozta magát, számodra is megszületett a Megtartó, hogy karácsonyi örömed állandó örömmé és békességgé váljék. Ámen.

Kováts László

A Szegeletkő

Alapige: Ézsaiás 28,16
Bibliaindítás: Máté 21,33-40

Régen, mikor még a legnagyobb épületek fundamentumát is kőből építették, ünneplés pillanat volt az alapkövetétel. Egy kiásott helyre – számos meghívott, ünneplő jelenlétében – elhelyezték a legfontosabb alapkövet, a szegeletkövet, s ezzel kezdetét vette az építkezés. Ma már a városokban vagy az ipartelepeken nincs alapkövetétel, mert a legnagyobb épületek fundamentumát nem kőből, hanem vasbetonból készítik.

De falun egy-egy ház építéskor még mindig fontos pillanat a szegeletkő elhelyezése. Mikor valaki hosszú évekig tartó anyag- és pénzügyítés után elhelyezi a szegeletkövet, áldja Istent, mert már látja a szép, meleg lakóházat. Fontos kő tehát a szegeletkő, mert ha van szegeletkő, van épület is. De fontos azért is, mert a szegeletkő valóban alap, tartja a házat, anélkül nem állhatna.

A karácsony is alapvetés, szegeletkőletétel. „Így szól az Úr Isten: ímé, Sionban egy követ tettem le, egy próbakövet, drága szegeletkövet.” Ez a szegeletkő a megszületett, a hozzánk jött Jézus Krisztus. Milyen csodálatos, hogy Isten ma fundamentumnak, szegeletkőnek nevezi Fiát. Mi hajlandók volnánk a vitatkozásra. Hajlandók volnánk azt kérdezni: hogy lehet szegeletkő? Hogy lehet erős fundamentum? Mi nem szegeletkőnek, hanem tehetetlen, értelen, szegény, bölcső helyett jászolban fekvő kisgyermeknek látjuk. Pedig Istennek van igaza, nem nekünk. A betlehemi gyermek valóban szegeletkő. Persze nem halott és mozdulatlan, hanem élő kő. És nem olyan értelen, tehetetlen, amilyennek látszik, hanem nagyon erős, nincs is nálánál erősebb sem égen, sem földön. Szegeletkőve, alapja mindenekelőtt a keresztyén anyaszentegyháznak, de alapköve a gyülekezetnek, a keresztyén családnak és a te életednek is. Mindezek a megszületett Jézus Krisztuson nyugosznak, ha Krisztus nem lenne, nem állhatnának fenn.

Hogy ez a fontos szegeletkő-letétel miképpen történik, minden keresztyén tudja, talán ezt tudjuk legjobban az egész Bibliából; tudjuk, hogy miként jött el Isten angyala Máriaához és jövendőlte meg: „Ímé, fogansz a te méhedben és szülsz fiat, és nevezed az ő nevét Jézusnak, ez nagy léssen és a Magasságos Fiának hívattatik”. Tudjuk, hogy miként mentek ezután Mária és József Betlehembe, eleget tenni az Augustus császár népszámlálási parancsának, hogy nem kaptak helyet a vendégfogadó háznál és ezért behúzódtak a nyomortűsű istállóba, amely az Úr Jézus szülőházává lett. Tudjuk, ami a pásztorokkal történt, hogy angyalok küldték őket Jézus jászolbölcsőjéhez; tudjuk, ami a bölcsékkel történt, hogy csillag vezette őket Betlehembe. Mindezek nagy dolgok voltak, s e nagy dolgok is azt mutatták, hogy milyen fontos esemény, ami karácsonykor történt, s milyen nagy és erős az élő szegeletkő, aki megérkezett.

1. A szegeletkővet Isten elhelyezte, letette, most áll, épülhet és épül is rá az épület. Karácsonykor is házépítés folyik; épül, nő, erősödik az a lelki ház, amelyet Isten adott, hogy békességet és boldogságot találjunk benne. Hogy ma a minden nemzetből és ágazatból, népből és nyelvből való hívők az egész világon karácsonyt ülnék: templomba gyűlnek, karácsonyi prédikációt hallgatnak, karácsonyi énekeket énekelnek. Ez ma is nagy dolog, mert nagy dolog a földiekben elmerülő embernek az égre nézni, nagy dolog abbagyni a láthatók keresését és keresni a láthatatlanokat. Érne ez valamit és egyáltalán lehetséges lenne, ha nem volna alapja? Rég el lenne felejtve a régiek karácsonyi ünneplése, ma senkinek eszébe sem jutna karácsonyt ünnepelni. De ünnepelünk, mert megvan a szegeletkő: Jézus. Rajta áll a ház, az anyaszentegyház. Ő erősen tartja, hibáit javítja, romlásait építi; tisztítja, nagyobbítja és erősíti a hívők karácsonyi ünneplése által is.

De nem is szükséges ilyen messze tekintenünk, hogy meglássuk, hogy Jézus szegeletkő. Nem kell az egész világra, a minden nemzetségből, ágazatból, népből és nyelvből való hívőkre pillantanunk, csak önmagunkat kell néznünk, a mi gyülekezetünket. Itt is karácsonyt ünnepelünk, örvendünk a Jézus születésének, mi is karácsonyi evangélium hallgatásával, karácsonyi énekek éneklésével tiszteljük a Kisdedet. Volna-e ennek értelme itt közöttünk, ha nem volna Jézus? Semmi értelme sem lenne, sőt gyerekség vagy éppen bolondság volna. De van értelme, mert van Jézus, s Jézus itt a gyülekezetünkben is szegeletkőve a hitnek és a keresztyén életnek. Azért jött, azért született meg, hogy itt nálunk is fenntartsa és erősítse ezeket. S hisszük, de érezzük is, hogy az ideai karácsony által is erősíti.

Családodban és magad életében is meg kell látnod, hogy ott van a fundamentum, a szegeletkő, ezért van hited, ezért vagy vallásos, ezért ünnepsz karácsonyt. El kell ismernünk, hogy szép és jó, amit az ember karácsonykor tesz. Nem amit a borosüveg vagy a muzsikaszó mellett, hanem amit az egyházban tesz. Hogy karácsonykor a jóság

talán nagyobb benned, mint máskor, hogy ilyenkor jobb szívvel és többet adakozol, hogy ilyenkor egész családdal együtt eljössz Isten házába, még azok is eljönnek, akik máskor nemigen szoktak járni, hogy otthon is előveszitek a Bibliát, elolvassátok belőle hangosan, hogy mindenki hallja, a karácsonyi eseményeket, előveszitek a zsol-tárt, eléneklitek belőle a Krisztus Urunknak áldott születésén, vagy Szívünk vígsággal ma bétől kezdett énekeinket – és a többi. Hogy kis gyermekednek úgy tudsz beszélni a ma született Jézusról, hogy szinte látja őt. Hogy tudsz szívből imádkozni, tudsz bízni Istenben, tudsz reménykedni az örök életben, tudsz bűnbánatot tartani és Istentől bocsánatot kérni. Ez sem volna lehetséges, ha ne jött volna el Jézus s ne lenne fundamentuma a te életednek is.

Szegeletkő, valóban szegeletkő az Úr Jézus. Fundamentum, amelyen felépül minden, ami mindent tart, ami csak jó és szép benned és a világon. Mi az az erő, ami által ezt tudja tenni? A szeretet, amely erősebb a kőszikla erejénél. Az Atya szeretete, aki adta az ő egyszülött Fiát, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen; az ő szeretete, aki megüresítette magát, szolgálai formát vett fel, emberekhez hasonlóná lett, hogy rajtad segíthessen. Érzed-e ezt a szeretetet? Ha érzed, te is szeretni fogod őt karácsonykor is és máskor is. Szeretni fogod, mint kis gyermeket, mint igehirdető Mesteredet, mint keresztyén szenvedő Megváltódat s mint dicsőségesen feltámadott, majd mennybe emelkedett Uradat. Csak ha érzed ezt, csak akkor lesz szegeletkő számodra, csak akkor állsz erős fundamentumon, csak így fogsz megállani a hitben. De így is meg fogsz állni, legyen bármi is a világon. Ezért a karácsony a szeretet ünnepe, Isten szeretetének és az emberi szeretetnek az ünnepe. A te szeretetednek ünnepe. Akkor töltőd jól, ha utána elmondhatod, hogy gyarapodtál a szeretetben.

2. De az Ige nemcsak szegeletkőnek nevezi Jézust, hanem próbakőnek is. Ez azt jelenti, hogy a keresztyéneket Jézus Krisztus próbálja meg. Hogy Isten előtt ki mit ér, az attól függ, hogy milyen viszonyban van a hozzánk jött Jézus Krisztussal. A világon nagyon sok keresztyén van, sok száz millióra megy fel azoknak száma, akiket valamilyik keresztyén felekezetben megkereszteltek. Ha ez a sok ember igazán mind jó, Krisztus követő keresztyén volna, akkor aranyélet lenne a világon. De ugye hogy nem mind ilyenek? Még a karácsony is mutatja, hogy nem mind ilyenek. Némelyek ünnepelnek, mert eljött Jézus, mások ünnepelnek, mert jól ehetnek-ihatnak. Mi a próbája vagy ki a próbája, hogy ki a jó keresztyén és ki nem az? A Gyermekek, akik most még ott fekszik a jászolban, de holnap már azt mondja: „te kövess engem” „Valamely lélek Jézust testben megjelent Krisztusnak vallja, az Istentől van.” De nem elég testben megjelent Krisztusnak vallani, számot kell vetni azzal, hogy ennek a testben megjelent Krisztusnak kívánságai, sőt parancsolatai vannak. Aki ezeket nem veszi számba és nem teljesíti, azt kihullatja a rostán, a próba azt deríti ki róla, hogy csak a neve van Istentől, önmaga nincs Istentől. De kiállja a próbát, aki úgy tesz, mint a karácsonyi emberek: a pásztorok és a bölcsek. A pásztorok hallgatták az Úr üzenetét az angyalok szájából. Azt mondod: én is többet hallgatnám, ha angyal mondaná. Tudd meg, nem az a fontos, hogy ki mondja, az Úr beszéde a fontos. A pásztorok keresték Jézust, és meg is találták. Én is keresném, ha tudnám, hogy megtalálom – szólasz. Tudod jól, hogy szíved megtalálja, csak kifogással élsz, mert nem követted a pásztorok példáját. A pásztorok dicsérték és dicsőítették Istent, amikor Betlehemből visszatértek a nyájhoz. Vajon te is az istentisztelet után vagy karácsony után fogod-e dicsőíteni őt, hogy Krisztusát elküldötte és életed fundamentumává tette? – A napkeleti bölcsek leborultak Jézus előtt, és tisztességet tőnek neki, ajándékot adának neki. Te tudsz-e így leborulni előtte, tudsz-e így tisztességet tenni neki, és tudsz-e ajándékot adni neki, vagy csak azt várod, hogy ő adjon neked ajándékot?

Próbakő Jézus, megpróbálja a keresztyéneket, hogy kié a szívük, az életük. Ő maga tisztán és biztosan tudja ezt mindenkiről: rólad is, rólam is. Sokszor megmutatja nekünk is. Látunk embereket, akiknek az életben való forgolódása azt mutatja, hogy Istenhez tartoznak; látunk olyanokat is, akikről ennek az ellenkezője látszik. De ez a mi látásunk még nem bizonyos, mi csak tükör által, homályosan látunk, ezért senkiről sincs jogunk ítéletet mondani, hogy a próbán elbukott, a rostából kiesett. Az ítélet Is-

ten dolga. S ő minden bizonnyal a szerint a mérték szerint ítél meg mindenkit, amit a próbakő, Jézus mutat, aki jól és biztosan lát. Ha ma a szíved a betlehemi gyermeké, ha holnap hallgatod és követed őt, ha teszed, amit a pásztorok és a bölcsek tettek, nincs okod félni Isten ítéletétől. Inkább öröme van okod, hogy ez a próbakő sok gyarlóságodból is kibogozta és kiderítette igazi helyzetedet.

3. Ha mindezt elgondolod, ha arra a boldogságra és dicsőségre gondolsz, amit Jézus szerzett néked Istentől, nem használhatsz más kifejezést, csak azt, amit az Ige használ, hogy ő „drága” szegeletkő. „Drága”, ez a szó fontos itt. Szokták ezt a kifejezést használni más kisgyermekre is. Minden gyermek drága apjának és anyjának. De Jézus nemcsak Máriának volt drága, hanem drága mindenkinek, aki Isten Fiát, a Szegeletkövet ismeri fel benne. Drága, mert a legdrágább épület épül fel rá, a keresztyén egyház és a keresztyén élet. Hogyne volna drága, mikor imádkozni tanít, az Atyához hív és visz, mikor erőt ad jónak lenni, megbocsátani és szeretni. Hogyne volna drága, mikor azt mondja, hogy Atyánknak gondja van ránk, hogy előtte sok verebecskénél drágábbak vagyunk. Hogyne volna drága, mikor így szól: „aki hisz énbenem, ha meghal is, él”, vagy azt mondja, hogy Isten az övéinek szeméről minden könnyet le fog törölni. Legyen is drága! Még a kisgyermek is úgy nézzen rá, mint a legjobb, legdrágább testvére. Az ifjú drága barátját ismerje fel benne, aki a legjobb tanácsot adja, de segítséget is ad, sőt életét áldozza barátaiért. Mindenki fogadja el őt drága szegeletkőnek, mert neki is mindenki drága, aki csak hisz. Mindenki találja meg benne azt, amire a legnagyobb szüksége van: a szomorkodó a vigasztalást, a reménytelen a reménységet, az erőtelen az erőt, a beteg a gyógyulást, az éhező a táplálata. Találja meg benne minden nyugtalan szív a megnyugvást, a bizonytalan a bizonyosságot, mert akik Istent szeretik, azoknak minden javukra van. Mindezt meg lehet találni Jézusban, s aki megtalálja, az a szegeletkővön, az erős fundamentumon áll, nem romlik, hanem épül az élete. Hogyne volna hát Jézus drága szegeletkő?!

De nemcsak nekünk, mennyei Atyánknak is drága. Ha meg is alázza karácsonykor a betlehemi jászolig, nagypénteken a golgotai keresztiig, utána feltámasztotta, mert nem engedhette, hogy az ő Szentje rohadást lásson, utána felemelte és mindeneket lábai alá vetett. Tehát felmagasztalta. Megbizonyította az Atya is, hogy számára is Jézus mindennél drágább. Szegeletkő. S ha drága volt karácsony előtt, talán még drágább karácsony után, amikor alászállott, hogy a tékozló fiaikat – minket – hazavezesse Atyánkhoz.

S ha drága az Atyának és drága nekünk, akkor sohase felejtjük el, amit születése és egész élete, de főleg halála hirdet, hogy mi is drágák vagyunk neki, s sohase felejtjük el azt, amit mond, hogy drágák vagyunk Atyánk előtt. Ez a karácsony legdrágább üzenete, ez melegíti a hívő szíveket a téli hidegben.

4. Aki e drága szegeletkőben hisz, nem fut – olvassuk az Igében. A futás nem örvendetes, inkább rossz dolog. Milyen rossz, akinek futás az élete, akinek örökké rohannia kell, hogy kenyerét megszerezze, családját fenntartsa. Milyen rossz futni a jószerencse vagy a könnyebb élet után – és nem érni el soha. Kegyetlen dolog futni a rossz emberek, az ellenség elől. Jézus tudta, mit jelent a futás. Hisz már születése után pár nappal szüleinek futni kellett vele Heródes fegyvere elől. Azt akarja hát, hogy legalább mi ne fussunk. Mindennapi kenyerünkért való futásunkat azzal enyhíti, hogy így szól: jól tudja a ti mennyei Atyátok, hogy szükségetek van rá. Szomorúságunkban, fájdalomunkban való futásunkban pihenést ad, mert megbiztosít, hogy az elől, ami Istentől ránk van mérve, úgysem futhatunk el, de utána – mondja – a ti szomorúságotok öröme fordul. A betegségtől, haláltól sem érdemes futni, ezek is Isten eszközei, s ő ezek ellen is orvosság. Még a rossz emberektől való menekülésünk sem olyan keserves, ha arra gondolunk, hogy Jézusunk a rossz embereknél is erősebb és úr ezek felett is. Eljött, hogy futásunkban megcsendesítsen, hogy ne gyötörjön halálra, ne fáraszson ki végzetesen a futás. Ki az, akit megcsendesít? Aki hisz benne. Aki hisz benne, nem fut – mondja Ézsaiás. Már csak éppen ezért is, milyen jó hittel állani a betlehemi jászol mellett és nézni a gyermekeket.

Ha így állunk, megtanít egy másik futásra, ami már nem keserves, nem szomorú, hanem gyönyörűséges és örömteljes futás: megtanít elfutni az ördögtől, büntől, megtanít Isten felé futni, kitartással futni meg a keresztyén élet előttünk álló küzdőterét. Ha ezt elgondoljuk, még jobban örvendünk Szabadítónk érkezésének, akkor drága Szegeletkő lesz számunkra.

Isten e drága Szegeletkövet a Sionban tette le, azaz Isten választottainak, a hívőknek seregében. Betlehemben azok tisztelték Jézust, akik felismerték benne Isten drága ajándékát, a megígért és megadott Messiást. Ma is az ilyenek tesznek tisztességet neki, akik elfogadják Szegeletkőnek, akik rajta, benne és általa élnek, akiknek Jézus drága kincs, a világon a legdrágább kincs. Az ilyeneket nem kínozza a mindennapi élet sokszor keserves futása, ehelyett örömmel futnak a rossztól a jó felé, Isten felé, a fájdalomból az öröm felé, vagy jobb, ha így mondjuk, az örök üdvösség felé.

Boldogok vagyunk, ha mi is ilyenek vagyunk. Ebben az esetben talán szájunkba a karácsonyi ének, hogy „ez az Úr Jézus igaz Messiásunk, ki által vagyunk bűnünkből váltságunk, a mennyországban örökös lakásunk, boldogságunk” Ámen.

Nagy István

Az időnek teljessége

Alapige: Galata 4,4-5

Bibliailvasás: Lukács 2,1-18

Karácsony lett, „mikor eljött az időnek teljessége”. Minden teremtménynek kerete az idő. Mi ebben élünk. Így vonatkozik reánk a teremtett világ sorsa, mely az, hogy „nincsen benne állandóság”. Ahogy a 90. zsoltár tanítja: „Elmúlik minden mi napunk.” Még akkor is így van ez, ha már elérhetetlen terek sejlenek fel a rövidlító emberek szeme előtt, a korukat milliárdokban, távolságukat kifejezhetetlen, csupán papíron leírható fényvekben próbálják meghatározni. Mindenképpen az időt Isten határozta meg és tartja kezében. A mi időnk is, ebben az ő megváltásának, az üdvösség történetének időpontjait. Istennél nincs idő, mert örökkévaló, mikor örökkévalósága fog újból betölteni, akkor „idő többé nem leszen” (Jel 10,6). De az ő tervének időpontjait nem közölte velünk, ezért teljesen hiábavaló a számíthatásuk, ez csupán a kíváncsiskodók értelmetlen spekulációja. Jézus többször figyelmeztet erre. Jézus a kérdezősködő tanítványainak megmondotta: „Nem a ti dolgotok tudni az időket vagy alkalmakat, melyeket az Atya a maga hatalmába helyezett” (ApCsel 1,7). Amit cselekedni fog, azt Isten megmondotta, mi utólag tudunk az idejéről szólni. A karácsonyról is. Ez az időnek teljességében következett be, az üdvözítő terv tetőzéseként. Jézus kijelentette: „Bétölt az idő”; a Zsidókhoz írott levél „ez utolsó idők”-ről tanít. Énekeltük: „Minden beteljesedett, amint megígértetett” (95. ének).

Mikor eljött az időnek teljessége, „kibocsátotta Isten az ő Fiát”. Aki a mennyben lakozott, mert egy az Atyával, az egy Istennek egyik személye. Nem volt az emberekkel, lakhelye zárva volt a bűnös világ számára, de ez az Isten Fia karácsonykor megszületett, Isten benne lett látható. Jézus „magát megüresíté, szolgai formát vevén fel, emberekhez hasonlónak lévén” (Fil 2,7). „Asszonytól lett.” Az emberi értelem nem képes felfogni ezt a születést, megbotránkozik rajta, sőt gúnyolódik vele: „fogantaték Szentlélektől, születék Szűz Máriától”? Ennek így kellett lennie, hogy az Ige szerint: „törvény alatt”, abba a sorba kerüljön, amelyben mi vagyunk.

Törvény alatt. A törvény Istennek nagy ajándéka. A mindennapi életben rettenetes az az állapot, mikor nincs törvény. Még rettenetesebb, mert kilátástalan az ember állapota, ha Isten nem mutat utat a jövő felé. Így élnek a hitetlenek. Isten a törvényben felmutatta, hogy van kivezető út az életre, mint létrának a fokain, a törvény parancsolataival fel lehet kapaszkodni őhozzá, országába. Az őszövétségben a törvény akart egy nép s általa minden népek segítségére jönni. Csodálatos kilátás nyílt meg a bűnös világ számára. Amennyiben elfogadja és megtartja. Mert ha nem él vele, akkor az törvény, ami az úszni nem tudó, vízben fullóklóval, aki nem ragadja meg a feléje do-

bott, rendelkezésére álló mentőkötelet; nyomorultul elvész. Tudna már jót cselekedni, de nem teszi meg, ezért: „Átkozott, aki meg nem tartja a törvénynek ígét” (5Móz 27,25). Átkozott, Isten haragja alatt marad, mert segítségét elutasítja, tovább vétkezik. Tehát Istennek igazságos ítélete ideigvaló, tehát naponkénti és örökkévaló, vagyis elvárható büntetéssel sújtja.

Azonban az ember nem tartotta be a törvényt. Megértette Isten akaratát, de azt úgy igyekezett teljesíteni, hogy egyre több és apróbb részletre bontotta fel. Beléjük vezett. Tapasztalnia kellett, hogy továbbra is a bűn sötétségében telik el életének ideje. A szertartások nem használtak. Isten leleplezte éرتéktelenségüket. Jöttek az átok következményei, a büntetések. Némelyek nemhogy meglérésre gondoltak volna, de egyenesen hátat fordítottak Istennek. Jeremiás prófétával mondatta ki Isten: „Bizony háttal fordultak felém és nem arccal” (2,27). Ahogy mostan is viselkedik az emberiség nagy része. A kegyes lelkek önsanyargatása is meddőnek bizonyult. A törvény betöltéséért viaskodó Pál – Saul korában – csak jajgatni tudott: „Ó, én nyomorult ember, kicsoda szabadít meg engem e halálnak testéből?” (Róm 7,34) Jóval később Luther Márton szintén ezt látta, feljegyezték róla, hogy kézmosás közben mindig ezt mormolta: „Minél inkább mosakszunk, annál szennyesebbek vagyunk.” Átkozottak a bűneink miatt, vergődünk, marjuk egymást, sírunk, szégyent hozunk Isten nevére és elveszünk.

De „eljött az időnek teljessége”, Jézus megszületett, emberré lett, vállalta sorsukat. Felmérjük-e ennek jelentését? Mi elkerültünk Isten közelségéből. De Jézus sokkal távolabbra került, a mennyből – a törvény, sőt a végrehajtói hatalma alá. Tőlünk egészen eltérően őt a bűn nem törte meg: „Engedelmes volt haláláig, mégpedig a keresztfának haláláig” (Fil 2,8). A törvényt nem törölte el, hanem betöltötte, „átokká lett érettünk”, elviselte a törvénytelenég miatti ítéletet az egész világért, „hogy a törvény alatt levőket megváltsa”. Nélküle menthetetlen az ember, de benne ez az uralom, a törvény uralma befejeződött, ugyanis „a törvény vége Krisztus” (Róm 10,4).

Miért volt és van karácsony? Amit gondolkodásunk, viselkedésünk, sőt ünneptartásunk bizonyít, elárulja, hogy nem vagyunk tisztában Isten csodálatos áldásával. Még a vallások sem, mert istenkéről, Jézuskáról beszélnek. Értsük meg, a karácsony azt jelenti, hogy Isten Fia megváltást hozott a bűn miatti átokból. Megváltotta azzal, hogy születésétől kezdve „földi életének egész idejében, különösen pedig halálában, Istennek az egész emberi nemzet bűnei ellen való haragját testében-lelkében elhordozta, hogy szenvedésével mint egyetlenegy engesztelő áldozattal a mi testünket-lelkünket az örök kárhozattól megszabadítsa és számunkra Istennek kegyelmét, az igazságot és az örök életet megszerezze” (HK 37). Megváltott. Régebben a tatár, török fogságba elhurcolt rabokat váltották ki sok-sok pénzzel. A hozzátartozók készek voltak mindenüket pénzzé tenni ennek érdekében. Akinek nem volt pénze, a családtagját soha nem kapta vissza. Minket Jézus az átokból életével, drága vérével váltott meg. Véghezvitte szavát: „életemet adom a juhokért” (Jn 10,15).

Sok jelentős eseményt tart számon a történelem, ünnepel az emlékezés. Az emberiség ezekről akar tudni – korlátoltságában. Mert egyetlen, emberi sorsot valóban meghatározó esemény történik a világban, Jézus születése. Ez nem népek között, határok módosításában, a múltó élet ilyen-olyan változásában érezte való rövidlejárátú hatását, hanem gyökeres gyógyulást hozott a mindenható Istennel való kapcsolatban, hogy a törvény alatt átkozottak, a gyámság alatti kiskorúak „elnyerjék a fűságot”. Isten az ő Fiát adta, hogy általa mi is gyermekei legyünk, hogy visszafogadjon magához. Karácsony óta így láthatjuk helyzetünket. Igen nagy szegénysége sokaknak – amit nem valának ugyan be, de tény –, hogy csak ebben a világban és a maguk értelmére támaszkodva tájékozódnak, nem ismerik Isten és kegyelmes munkáját. Üres a lelkük, gondolkodásuk. Egyik neves színészt faggatta az újságíró, és meglepő volt olvasni, hogy feltette a kérdést: hisz-e Istenben? Válasza az volt, hogy nem, és ezt így indokolta: „mikor szükségem lett volna reá, sohasem volt kezem ügyében”. Tipikusan világi gondolkodás. Isten nem úgy lehet megismerni, ahogy az ember elképzei, hanem egyedül úgy, ahogy ennek módját ő megadta. Kijelentette magát, ezt egészen megtette

Ha így állunk, megtanít egy másik futásra, ami már nem keserves, nem szomorú, hanem gyönyörűsége és örömteljes futás: megtanít elfutni az ördögtől, bűntől, megtanít Isten felé futni, kitarással futni meg a keresztyén élet előttünk álló küzdőterét. Ha ezt elgondoljuk, még jobban örvendünk Szabadítónk érkezésének, akkor drága Szegeletkő lesz számunkra.

Isten e drága Szegeletkövet a Sionban tette le, azaz Isten választottainak, a hívőknek seregében. Betlehemben azok tisztelték Jézust, akik felismerték benne Isten drága ajándékát, a megígért és megadott Messiást. Ma is az ilyenek tesznek tisztességet neki, akik elfogadják Szegeletkőnek, akik rajta, benne és általa élnek, akiknek Jézus drága kincs, a világon a legdrágább kincs. Az ilyeneket nem kínozza a mindennapi élet sokszor keserves futása, ehelyett örömmel futnak a rossztól a jó felé, Isten felé, a fájdalomtól az öröm felé, vagy jobb, ha így mondjuk, az örök üdvösség felé.

Boldogok vagyunk, ha mi is ilyenek vagyunk. Ebben az esetben talál szájunkba a karácsonyi ének, hogy „ez az Úr Jézus igaz Messiásunk, ki által vagyon bűnünkből váltságunk, a mennyországban örökös lakásunk, boldogságunk” Ámen.

Nagy István

Az időnek teljessége

Alapige: Galata 4,4-5

Bibliaviasítás: Lukács 2,1-18

Karácsony lett, „mikor eljött az időnek teljessége”. Minden teremtménynek kerete az idő. Mi ebben élünk. Így vonatkozik reánk a teremtett világ sorsa, mely az, hogy „nincsen benne állandóság”. Ahogy a 90. zsoltár tanítja: „Elmúlik minden mi napunk.” Még akkor is így van ez, ha már elérhetetlen terek sejlének fel a rövidlátó emberek szeme előtt, a korukat milliárdokban, távolságukat kifejezhetetlen, csupán papíron leírható fényévekben próbálják meghatározni. Mindenképpen az időt Isten határozta meg és tartja kezében. A mi időnk is, ebben az ő megváltásának, az üdvösség történetének időpontjait. Istennél nincs idő, mert örökkévaló, mikor örökkévalósága fog újból betölteni, akkor „idő többé nem lézen” (Jel 10,6). De az ő tervének időpontjait nem közölte velünk, ezért teljesen hiábavaló a számítgatásuk, ez csupán a kíváncsiskodók értelmetlen spekulációja. Jézus többször figyelmeztet erre. Jézus a kérdezősködő tanítványainak megmondotta: „Nem a ti dolgokat tudni az időket vagy alkalmakat, melyeket az Atya a maga hatalmába helyezett” (ApCsel 1,7). Amit cselekedni fog, azt Isten megmondotta, mi utólag tudunk az idejéről szólni. A karácsonyról is. Ez az időnek teljességében következett be, az üdvözítő terv tetőzéseként. Jézus kijelentette: „Bétölt az idő”; a Zsidókhöz írott levél „ez utolsó idők”-ről tanít. Énekeltük: „Minden beteljesedett, amint megígértetett” (95. ének).

Mikor eljött az időnek teljessége, „kibocsátotta Isten az ő Fiát” Aki a mennyben lakozott, mert egy az Atyával, az egy Istennek egyik személye. Nem volt az emberekkel, lakhelye zárva volt a bűnös világ számára, de ez az Isten Fia karácsonykor megszületett, Isten benne lett látható. Jézus „magát megüresíté, szolgálai formát vévén fel, emberekhez hasonlónak lévén” (Fil 2,7). „Asszonytól lett.” Az emberi értelem nem képes felfogni ezt a születést, megbotránkozik rajta, sőt gúnyolódik vele: „fogantaték Szentlélektől, születék Szűz Máriától”? Ennek így kellett lennie, hogy az Ige szerint: „törvény alatt”, abba a sorba kerüljön, amelyben mi vagyunk.

Törvény alatt. A törvény Istennek nagy ajándéka. A mindennapi életben rettenetes az az állapot, mikor nincs törvény. Még rettenetesebb, mert kilátástalan az ember állapota, ha Isten nem mutat utat a jövő felé. Így élnek a hitetlenek. Isten a törvényben felmutatta, hogy van kivezető út az életre, mint létrának a fokain, a törvény parancsolataival fel lehet kapaszkodni őhozzá, országába. Az őszövetségben a törvény akart egy nép s általa minden népek segítségére jönni. Csodálatos kilátás nyílt meg a bűnös világ számára. Amennyiben elfogadja és megtartja. Mert ha nem él vele, akkor az történik, ami az úszni nem tudó, vízben fuldoklóval, aki nem ragadja meg a feléje do-

bott, rendelkezésére álló mentőkötelet; nyomorultul elvész. Tudna már jót cselekedni, de nem teszi meg, ezért: „Átkozott, aki meg nem tartja a törvénynek ígét” (5Móz 27,25). Átkozott, Isten haragja alatt marad, mert segítségét elutasítja, tovább vétkezik. Tehát Istennek igazságos ítélete ideigvaló, tehát naponkénti és örökkévaló, vagyis elvárható büntetéssel sújta.

Azonban az ember nem tartotta be a törvényt. Megértette Isten akaratát, de azt úgy igyekezett teljesíteni, hogy egyre több és apróbb részletre bontotta fel. Beléjük vezett. Tapasztalnia kellett, hogy továbbra is a bűn sötétségében telik el életének ideje. A szertartások nem használtak. Isten leleplezte értéktelenségüket. Jöttek az átok következményei, a büntetések. Némelyek nemhogy megtérésre gondoltak volna, de egyenesen hátat fordítottak Istennek. Jeremiás prófétával mondatta ki Isten: „Bizony háttal fordultak felém és nem arccal” (2,27). Ahogy mostan is viselkedik az emberiség nagy része. A kegyes lelkek önsanyargatása is meddőnek bizonyult. A törvény betöltéséért viaskodó Pál – Saul korában – csak jajgatni tudott: „Ó, én nyomorult ember, kicsoda szabadít meg engem e halálnak testéből?” (Róm 7,34) Jóval később Luther Márton szintén ezt látta, feljegyezték róla, hogy kézmosás közben mindig ezt mormolta: „Minél inkább mosakszunk, annál szennyesebbek vagyunk.” Átkozottak a bűneink miatt, vergődünk, marjuk egymást, sírunk, szégyent hozunk Isten nevére és elveszünk.

De „eljött az időnek teljessége”, Jézus megszületett, emberré lett, vállalta sorsunkat. Felmérjük-e ennek jelentését? Mi elkerültünk Isten közelségéből. De Jézus sokkal távolabbra került, a mennyből – a törvény, sőt a végrehajtói hatalma alá. Tőlünk egészen eltérően őt a bűn nem törte meg: „Engedelmes volt haláláig, mégpedig a keresztfának haláláig” (Fil 2,8). A törvényt nem törölte el, hanem betöltötte, „átokká lett érttünk”, elviselte a törvénytelenység miatti ítéletet az egész világért, „hogy a törvény alatt levőket megváltsa”. Nélküle menthetetlen az ember, de benne ez az uralom, a törvény uralma befejeződött, ugyanis „a törvény vége Krisztus” (Róm 10,4).

Miért volt és van karácsony? Amit gondolkodásunk, viselkedésünk, sőt ünneptartásunk bizonyít, elárulja, hogy nem vagyunk tisztában Isten csodálatos áldásával. Még a vallásosak sem, mert istenkéről, Jézuskáról beszélnek. Értsük meg, a karácsony azt jelenti, hogy Isten Fia megváltást hozott a bűn miatti átokból. Megváltotta azzal, hogy születésétől kezdve „földi életének egész idejében, különösen pedig halálában, Istennek az egész emberi nemzet bűnei ellen való haragját testében-lelkében elhordozta, hogy szenvedésével mint egyetlenegy engesztelő áldozattal a mi testünket-lelkünket az örök kárhózzattól megszabadítsa és számunkra Istennek kegyelmét, az igazságot és az örök életet megszerezze” (HK 37). Megváltott. Régebben a tatár, török fogságba elhurcolt rabokat váltották ki sok-sok pénzzel. A hozzátartozók készek voltak mindenüket pénzzé tenni ennek érdekében. Akinek nem volt pénze, a családtagját soha nem kapta vissza. Minket Jézus az átokból életével, drága vérével váltott meg. Véghezvitte szavát: „életemet adom a juhokért” (Jn 10,15).

Sok jelentős eseményt tart számon a történelem, ünnepel az emlékezés. Az emberiség ezekről akar tudni – korlátoltságában. Mert egyetlen, emberi sorsot valóban meghatározó esemény történik a világban, Jézus születése. Ez nem népek között, határok módosításában, a múlt élet ilyen-olyan változásában érezte rövidlejáratú hatását, hanem gyökeres gyógyulást hozott a mindenható Istennel való kapcsolatban, hogy a törvény alatt átkozottak, a gyámság alatti kiskorúak „elnyerjék a fiúságot”. Isten az ő Fiát adta, hogy általa mi is gyermekei legyünk, hogy visszafogadjon magához. Karácsony óta így láthatjuk helyzetünket. Igen nagy szegénysége sokaknak – amit nem valának ugyan be, de tény –, hogy csak ebben a világban és a maguk értelmére támaszkodva tájékozódni, nem ismerik Isten és kegyelmes munkáját. Üres a lelkük, gondolkodásuk. Egyik neves színeszt faggatta az újságíró, és meglepő volt olvasni, hogy feltette a kérdést: hisz-e Istenben? Válasza az volt, hogy nem, és ezt így indokolta: „mikor szükségem lett volna reá, sohasem volt kezem ügyében”. Tipikusan világi gondolkodás. Isten nem úgy lehet megismerni, ahogy az ember elképzelem, hanem egyedül úgy, ahogy ennek módját ő megadta. Kijelentette magát, ezt egészen megtette

Jézus Krisztus által. Ha Istennel való kapcsolatunkban szabadulni akarunk komolytalan, primitív felfogásunktól, úgy Jézus Krisztusra kell hallgatnunk. „Senki sem mehet az Atyához, hanemha én általam” (Jn 14,6). Nélküle bölesködhetünk, de soha megismerésére nem jutunk. Isten nélküliek, idegenek maradunk számára, mert mákacsul bedugjuk fülünket az Igéje előtt. Holott Istent megismerve, tisztázódik a nagy gazdagságunk: „Nem vagyunk mi magunkéi, de Jézus vére bére. Testünk, lelkünk Istenéi, az ő tiszteletére.” Az övéi vagyunk, elnyertük a fiúságot. Érette bocsánatot kaptunk bűneinkre és részünk van az Atya teljes szeretetében. „Isten szent szerelmét Jézus hozta hozzánk” (228. ének).

Mert elnyertük a fiúságot, már nem kell félnünk a legijesztőbb erőktől sem, legyen az emberi vagy máshonnan támadó. Bizonyosak vagyunk abban, hogy nem más, hanem egyedül Isten rendelkezik velünk, mégpedig mint gyermekeivel. Mekkora különbség van egy ismeretlen, egy bármilyen névvel nevezhető ember és édesapánk között, akit bizalommal szólíthatunk meg, és akinek szeretetére mindig számíthatunk. Isten Atyánk lett, mi gyermekei lehetünk már a földön. És ez a kapcsolatunk örökké tart, a halálon túl is, mert semmi sem szakaszthat el a szeretetétől.

Vizont ebből következik, hogy tényleg gyermeki életet folytatunk. Hálával telt szívvel-lélekkel ragaszkodunk Istenhez, nem a magunk dicsőségét, hanem egyedül az övét munkáljuk – tiszta étellel. Azon fáradozunk, hogy mindig kedvét találja bennünk. Tehát követjük Jézust, az ő indulatával viszonyulunk embertársainkhoz, segítjük és szolgáljuk őket, imádkozunk még ellenségeinkért is. Szeretjük népünket, azért imádkozunk, hogy népünk megszabaduljon a hitetlenségtől, közömbösségtől, bálványimádástól, tehát a beképzelt önállóságától, hallja meg Istennek hívását: „Ott a messze földön árván, hontalan, Halld meg a kiáltást: fiam, fiam. Vár atyád szerelme, vár rád vigasza, Jöjj a messze tájról, ó, jöjj haza” (Halleluja 167.) Ismerje meg, csak így nyerhet megtartást. Karácsony = közösségünk Istennel és egymással Jézus Krisztus által itt a földön és egykor otthon, a mennyben.

Az idő teljességében élhetünk már a múlt időben, de utunk kifelé vezet, az örökévalóságba, haza. Ezt a földi életet, benne mostani ünnepünket tekintsük az Írásnak megfelelően „kellemetes időnek”, azaz kegyelmi időnek, mikor felkészülhetünk az örök életre, a Krisztusban reánk váró korona átvételére.

Karácsony van. „Kibocsátotta Isten az ő Fiát, aki asszonytól lett, aki törvény alatt lett, hogy a törvény alatt levőket megváltsa, hogy elnyerjük a fiúságot.” Ünnepeljünk, áldjuk Istent gyermeki szívvel, boldogan. Ámen.

Ravasz László

Az Ige testté lett

Alapige: János 1,1-4.14-18

Bibliolvasás: Filippi 2,5-11

Azt hiszem, nem mondok senki előtt újságot, ha azt állítom, hogy az embernek kell a kenyér, mert élni akar. Az életosztón parancsoló ereje követeli a kenyeret, s ha nem jut hozzá, széttrontja a világot vagy összemarcangolja önmagát. Még az is magától érthetődő, hogy az ember keresi a párját, férfi a nőt, nő a férfit, hogy egyesülve fenntartsák azt az életet, amely erősebb törvénye a mindenségnek, mint a nehézkedés. Ha akadálya van ennek az egyesülésnek, az ember lesöpri a csillagokat az égről és egyéni életét is feláldozza a faj életéért. De az már talán új és szokatlan állítás, pedig éppen olyan igaz, mint a két előbbi, hogy az embernek mindenekfelett Istenre van szüksége. Inkább kell Isten az embernek, mint a kenyér és az élettárs, mert a halhatatlan lélek csak Isten által lesz teljessé, találja meg békességét s éri el azt a célt, amelyért teremtettet. Ha nem is olyan vadul és ösztönösen, de állandóbban és mélyebben vágyik a lélek Isten után, s ha ki akarod betűzni ennek a szomjúságnak rettentő nagyságát, minden templomnak, minden oltárnak, minden babonának és minden

metafizikának a beláthatatlan tömegét fogd össze az egész emberi művelődést beárnyékoló gondolattal.

Az ember Istent bírni akarja.

De milyen szörnyűségesen tragikus vállalkozás ez! Bírni akarja Istent, azaz tapasztalni és – Isten megfoghatatlan. Látni akarja és – láthatatlan, hallani akarja és – örökre néma. S mindarról, amit Istenként megragad, megcsókol és imád, kiderül, hogy csak pótló képe és árnyéka a Megismerhetetlennek. Vérével öntözi a bálványok talapzatát, s a bálvány nem lehet Isten; lelke a csillagok közt szárnyal, s végigjajgatja a Tejutat; s a csillag nem Isten. Kőbe vési Apolló arcát, s költeményt mond az Olympos uráról; s a művészet és költészet alkotása nem Isten. Jehova parancsára vándorol a pusztában, nappal fényes felhő, éjjel tűzoszlop jár előtte, és Isten más, mint a tűz, és más, mint a felhő. Csodálatos elmék az emberi okoskodások mélységeibe szállnak alá, s fáradt lelkük ráhull egy végső gondolatra, mint egy halott madár az avarlevélre, az oknak, a célnak, az erőnek, az eszménynek a gondolatára, de Isten több, de Isten idegenül, reménytelenül más, mint a végső ok. Minden csak róla való híradás, de ő nem ez, örökre nem ez.

Isten azonban nem rejti el örökre magát. Megmutatja, ki ő, Igében mutatja és mondja meg. Isten az ő Igéjében lép önmaga kikutathatatlan világából a kijelentés napfényes mezőire. Az Ige is Isten: maga Isten, úgy, amint megmondja, ki ő.

Ez az Ige lett testté a Jézus Krisztusban. Ez azt jelenti, hogy egy elő személyiség, mint gyermek, mint ifjú, mint férfi, jászolbölcsőben és keresztben, úton járva és királyként megérkezve, így beszélhet hozzád: Akarod tudni, kicsoda Isten? Nézz reám. Akarod tudni, milyen az Isten? Amilyen én vagyok. Kell-e neked az Isten, akibe beléfogózz, aki el nem búvik előled, fogj meg engem, íme, én utadba állottam. Én és az Atya egy vagyunk, aki engem lát, az az Atyát látja.

Ezért a karácsony a beteljesedésnek, a megérkezésnek, a kielégülésnek az ünnepe. Valami olyan, mint amikor az éhes ember kezébe veszi a megálmódott kenyeret, mikor szerelemtől szétpattanó szívek átkarolják egymást és végre egyesülnek. Mindegyiknek így zsoltároz a lénye: nem álom a kenyér, hanem valóság, nem ábránd a párom, hanem édes személy, nem délibáb, ködkép, rögeszme az Isten, hanem élő valóság. Íme, itt mosolyog az ő anyja mellett.

Hogyan történhetett ez meg? Hiszen mindenki érzi, nem úgy, hogy összeesküdtünk és egy gyermeket Istenné tettünk, nem úgy, hogy egy fiatal gyerek keleten elhatározta, hogy Isten lesz, s ezt a tervét megvalósította. Mind a két út tökéletes lehetetlenség. Ugyan bizony hogyan egyezhetett volna meg az egész emberi művelődés, annak a legmagasabb rendű része abban, hogy éppen a betlehemi jászolbölcső kis gyermekét ültessék Isten trónusára! Hiszen ez soha senkinek eszébe nem jutott. Minden embernek megvolt a maga hite, és az már merőben ellenkezett azzal, amit ez a kis gyermek jelentett. A görög szellem, a római impérium, a népvándorlás vad pogányságának őseréje, az örök emberi természet kinek-kinek a lénye, húsod és véred mindmostanáig ellenkezik azzal, hogy ezt a kis gyermeket Istenné tedd és Istenként imádd. Ilyen meg egyezés, emberi megbeszélések és akarások folytán, soha de soha létre nem jöhetett volna.

Még képtelenebb az a gondolat, hogy egy názáreti rabbijelölt a világnak egy ismeretlen és megvetett zugolyában, saját népétől kitaszítva, halászokkal és vámszedőkkel barátkozva, háromévi tanítás után keresztre feszítve, olyan emberi erőt tudott volna összegyűjteni és felmutatni, hogy az kétezer esztendő múlva milliók és milliók imádatának és áhíthatának tárgya lehessen. Szeretném én látni azt a zsenit, azt a bölcsőt, azt a filozófust, azt a rabbit, azt a szofistát, azt a pusztai prédikátort, akiről halála után 40 esztendővel egy ezredév legnagyobb szelleme, Pál apostol így énekel: nevére minden térd meghajoljon, mennyieiké, földieké és föld alatt valóké, és minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére!

A legkorlátoltabb elme mondhatja csak, hogy a karácsonyi csoda alulról felfelé vezető úton jött létre, egyszóval hogy benne az ember lett Istenné.

Csak úgy lehet megérteni, hogy a karácsonyi csoda felülről lefelé vezető úton jött létre, egyszerűen: hogy az Isten lett emberré. Így is titok marad, megmagyarázhatatlan és kibeszélhetetlen. Ennek a titoknak nincs alkalmasabb, szentebb, drágább kifejezőmódja, mint az a hitvallás, hogy fogantaték Szentlélektől és születék Szűz Máriától. A testté lételnek, mint Isten olyan teremtő tényének, amelyhez fogható még csak a mindenség megalkotása, el sem tudjuk képzelni más módját, mint ami megtörtént: Szentlélektől fogantatott és szűztől született. Próbálj elképzelni egy más világmindenséget, mint azt, amelyikben élünk. Próbálj elképzelni más embert, mint amilyenek vagyunk. Abban a pillanatban megáll a képzelőerő munkája, mert mi csak azt a világmindenséget, azt az embert tudjuk elgondolni, amelyiket Isten megteremtett, miután e teremtés nélkül magunk is csak kietlen sötétség volnánk. Éppen olyan lehetetlenség ez, mintha az újszülöttnak azt mondanák: találj ki egy merőben új nyelvet, és tanítsd meg reá a nemzetet! Azt, hogy az Ige testté lett, semmiféle más módon elképzelni, kivinni, megalkotni, előírni nem tudjuk, mint ahogy Isten végbevitte: fogantaték Szentlélektől, születék Szűz Máriától.

Azért hát a testté létel csodája előtt állj meg földig hajolva, gyermeki alázattal. Nem fogod megérteni a betlehemi Gyermekeket, amíg magad is gyermek nem leszel. Vess el minden előítéletet, józan okoskodást, vetkőzz le minden meggyőződést arról, hogy mi lehet és mi nem lehet, mi érhető és mi nem, s fogadd el olyan tényként, ahogy elfogadod ezt a teremtett világot vagy önnön léted tényét. Az Ige testté lett!

Az Ige lett testté, ez azt jelenti, hogy az Ige e testté lételben beszél önmagáról. Három fokon, három, summában mondja el az üzenetet.

Először azért lett testté, hogy elmondjon és kijelentsen Istenről olyan dolgokat, amelyeket csak e testté létel által mondhat el. Így mondja el, hogy Isten leereszkedő, alászálló, hozzánk jövő, egyszerűen: kegyelmes Isten. Elindul és megérkezik, és elibénk adja magát az Úr Jézusban, aki mikor Istennek formájában vala, nem tekintette zsákmánynak azt, hogy ő Istennel egyenlő, hanem önmagát megüresíté, szolgálai formát vévén fel, emberekhez hasonlóvá lévén; és mikor olyan állapotban találtatott, mint ember, megalázta magát, engedelmes lévén haláláig, mégpedig a keresztfának haláláig (Fil 2,6-8).

Igen. a keresztfának haláláig. Mert – másodszor – azért lett testté, hogy e testben valamit véghezvigyen. Tudjon szenvedni, kiomolják a vére, szegezzék át, verjék keresztre – s mindezzel hordozza el a világ bűnét, tegyen eleget mindnyájunk helyett s mutassa be érettünk egyszeri és tökéletes áldozatának engesztelő erejét. Azért lett testté, hogy meghaljon érettünk. De ne csak meghaljon, hanem halottaiból harmadnapon feltámadjon, felmenjen a dicsőségbe, s onnan kormányozza az ő népét, akiket öröktől fogva nekünk adott az Atya.

Harmadik és végső renden azért lett testté, hogy gyökere és tőkéje legyen egy egészen új életnek: a mi új életünknek. A Krisztus élete nincs az ő testére határolva sem a földön, sem a mennyben. Ugyanis őbenne, őbelőle újjászüli a Szentlélek az ő kiválasztottait. A testté létel megismétlődése az, amikor bennem születik meg Krisztus. Isten először a Mária fiában testesült meg; ez lett a názáreti Jézus; Krisztus másodszor testesül meg bennem és benned: ez az ő dicsőséges teste, az anyaszentegyház. A szíved és a jászol – érzed-e, milyen hasonló, mennyire feltételezik egymást? Egyformán sötét, alacsony zug s egyformán óriási dicsőség tanyája... Hiába született meg a jászolban, ha nem született meg a szívedben, és szívedben csak akkor és úgy születethet meg, ha letérdelsz a jászol elé.

Az a Krisztus, aki szívedben születik meg, nem csont, nem vér, nem hús, kórságnak és halálnak kitett testi ember, hanem lélek, belső ember, szellemi mag, akinek engedelmeskedik a hús, a csont, a vér, az egész mulandó test. Nem is egyedül való teremtmény, hanem egy dicsőséges lelki szervezetnek: a Krisztus egyházának élő tagja, mely az egész szolgálatában él, amelyet az egész szolgálata éltet.

Vagy már érzed, hogy benned él az új ember, repes ez a szent magzat benned – s akkor zendíts meg ma, karácsony napján egy diadalmas halleluját; vagy nem érzed még, s akkor reád nézve mindez egy boldog ígérlet: evangélium arról, hogy érezni le-

het, érezni fogod. Ma még vakon jársz a világban, születésed előtti fénylátások kísértő és szomjajztató emlékeivel: tudod-e, hogy láthatsz távlatot, mélységet, kék eget, hófehér csúcsokat? Ó, te szegény siket ember, ki egy hangtalan kővilágban hajszolsz egy majdnem elfelejtett dallamot s füled vérzik a beleöntött ólom égető súlya alatt: tudod-e, hogy egyszer hallani fogsz halk, tiszta hangot – neveden szólít; azután előbújnak a melódiák, s először halkan, légiesen táncolnak, majd eget ostromló forgószéllé válnak és zengeni fog a mindenség, mint egy mámoros harang; – tudod-e, hogy hallani fogsz? Ó, te szegény ember, ki a tisztaság titkolt igényével kloákákban élsz és szenny a kezed, az ajkad, a leheleted, a lelked, tudod-e, hogy tiszta lehetsz, izsóppal megmosott, gyolccsal szárított, fehérebb az örök hegyek havánál? A karácsonyi evangélium arról szól, hogy lehet szeretni, szabad szeretni, hogy szeretni szép és szeretni jó. Ígéret arról, hogy amikor Isten után terjesztjük ki a kezünket, atyai kar ölel át és atyai ölbe hajtjuk a fejünket. Az Egyszülött Fiú az Atya keblére von. Ámen.

(1936)

Szekeres István

Megszületett a Megtartó

Alapige: Lukács 2,10a.11.15-20

Bibliailvasás: Lukács 2,1-14

I.

Az angyal név küldöttet jelent. Az angyalok Isten közösségében élő olyan személyek, akiket a történelem folyamán Isten választott népéhez és kiválasztott szolgálójához küldött. A Szentírás tanítása szerint Jézus Krisztus másodszori eljövetelekor is az angyalok lesznek segítségére az ítélettelben.

Jézus születésének éjszakáján a betlehemi pásztorokhoz küldött angyal igehirdetésének kettős vonása van: az egyik az örömhír, a másik az örömhír bizonyítása. Az örömhír így szól: „Született néktek ma a Megtartó, ki az Úr Krisztus, a Dávid városában.” Megszületett az, akiről az Ószövetség szinte az első laptól az utolsóig újra meg újra beszél. Az első beszédet akkor mondta Isten, amikor a kísértőt megátkozta: „az neked fejedre tapos” (1Móz 3,15). Az utolsó ígéret a Malakiás könyvében így szól: „Eljőn az ő templomába az Úr, akit ti kerestek, és a szövetségnek követe, akit ti kívántok” (3,1).

Most megérkezett az, akit Isten megígért, és akit ti vártatok. Az igehirdető angyal három rendkívüli jelzővel ékesíti a megszületett Jézust: Megtartó, Úr és Krisztus. A Megtartó az, aki Isten első törvényének megszegése által a magát bűnre-vétekre adó embert, aki a bűn miatt halál és kárhozat fia lett, megmentheti és megmenti az üdvösség és az örök élet számára. A megtartás és megmentés hogyanját éppen a Krisztus név jelzi. Hiszen ő az, aki feláldozza Isten-emberi életét a gólgotai kereszt oltárán, hogy a benne hívő és róla vallást tevő keresztyén embernek megszerezze a fiam, leányom, gyermekem, örökösöm nevet és a névvel járó elveszítésselten égi juszt. Ezeknek a csodálatosan szép neveknek és a velük járó, emberi szavakkal nehezen kifejezhető ajándékoknak ára van. Az ár neve: Úr! A filippi levél tanítása szerint: „Jézus Krisztus Úr...” (2,11) Sok theológus és lelkipásztor állítja, hogy ez volt az anyaszentegyház első hitvallása. Ez az uraság nem kényszer, hanem örömmel vállalt hitvallás és szolgálata. A „Dávid városában” megjelölés részben helymeghatározó, részben olyan utalás, amelyben a Messiást váró zsidó ember „igen”-t mond a híradásra. A „ma” azt a nap-tári napot jelzi, amelynek éjszakáján az angyal igehirdetése elhangzott.

Az igehirdető angyal beszédének második fele az igehirdetés első felének a bizonyítéka. Így szól: „Találtak egy kis gyermeket bepólyálva feküdni a jászolban.” Amikor a pásztorok a számukra megjelent csillag vezetése alatt a mezőről megérkeztek Betlehembe és bementek a vendégfogadó istállójába, mindent úgy találtak, ahogy az

angyal mondta. Kövesd az igehirdetést ma és életednek minden egyes napján! Ha ezt megteszed, földi életed befejezésekor örömmel fogod megtapasztalni, hogy amit az igehirdetés mondott s mond, az mind igaz és valósággá válik!

II.

Miután elmentek az angyalok a mennybe, a pásztorok megbeszélték egymás között az igehirdető angyal prédikációját. Ebben az domborodik ki, hogy nekünk is meg kell beszélnünk az igehirdetést. Meg kellene beszélnünk az igehirdetést a családban, a baráti körben vagy a magától adódó alkalmakon.

A pásztorok, miután megbeszélték az igehirdetést, így szóltak egymáshoz: „Menjünk el mind Betlehemig, és lássuk meg e dolgot, amelyet az Úr megjelentett nekünk.” Így tükröződik az engedelmesség és a meggyőződés vágya. Ezt a kettősséget a Jakab levelében így olvassuk: „Az Igének megtartói legyetek, ne csak hallgatói” (1,22).

A felolvasott szent Ige elmondja, hogy a pásztorok az istállóban lévő két felnőttből és egy pólyás gyermekből álló gyülekezetnek elmondták az angyal igehirdetését. Mi történt? Az igehallgató pásztorok, miután átérték az angyal igehirdetésének bizonyosságtételét, ők maguk is bizonyoságtévő igehirdetőkké lettek azok között, akik nem hallották az angyal beszédét. Tehát igehirdetőkké váltak Mária és József számára. Mindketten elcsodálkoztak azokon, amiket a pásztorok mondtak, mert lényege a pásztorok igehirdetésének ez volt: Az a kis gyermek, akit bepólyáltatok és elhelyeztetek a jászolba, az az, akiről az ószövetségi igehirdetés szólt, hogy jönni fog. Ez az a csodálatos gyermek, aki meg fogja menteni a világot, meg fogja menteni a saját életeteket és meg fogja menteni az emberiség életét. Csodálatos: meg fogja menteni a te életedet, aki ma itt vagy és karácsonyt ünnepsz a templomban és hallgatod ezt az igehirdetést. Külön kiemeli a felolvasott szent Ige az anya szerepét, akiről ezt mondja: „Mária pedig mind ez igéket megtartja és szívében forgatja vala.”

III.

Még van egy utolsó gondolata a felolvasott szent Igének. Ez a pásztorok második bizonyoságtétele. A pásztorok, amikor meggyőződtek arról, hogy meglátták a világ és az emberiség megváltóját, az Úr Jézus Krisztust, dicsérték és dicsőítették Istent. A felolvasott szent Ige nem mondja, de utal rá, hogy a pásztorok reggel boldogan mentek vissza a mezőre, a munkahelyükre, és azoknak, akikkel találkoztak, de talán a mezőn maradottnak is elmondták: az ígélet beteljesedett! Megszületett a Megtartó, az Úr Jézus Krisztus, s ennek mi vagyunk a bizonyosságai! A pásztorok példáján felbuzdulva, ti is szóródjatok szét a gyülekezetben, s boldogan hirdessétek atyánkfiainak: Van Megtartónk, az Úr Jézus Krisztus! Ámen.

Vad Zsigmond
Debrecen, Magyarország

Három karácsonyi öröm

Alapige: Lukács 2,10-11
Bibliolvasás: Lukács, 2,1-15

Örömtelen világban élünk. Olyan sok ember vágyódna arra, hogy felszabadultan örülhessen. De ennek éppen az ellenkezője jellemzi a legtöbb ember életét. Örömtelen, boldogtalan órák és napok, hónapok és évek sokasága telik el egy-egy ember életében, sokszor megdöbbentő gyorsasággal, mások számára pedig kínos lassúsággal. Mivel annyira nyilvánvaló módon telített a hírközlés örömtelen, sőt olyan gyakran egyenesen megdöbbentően rossz hírekkel, így egyáltalán nem csoda, hogy vágyódik az ember a jó hírre. Hiszen csak ki kell nyitni az újságot, csak be kell kapcsolni a rádiót vagy a televíziót, s azonnal ömlik belőle a fárasztóbbnál fárasztóbb, rossz hír. Éppen ezért szinte ki van éhezve mindenki a jó hírre, akár tudatosan ez

bennünk, akár nem. Szeretnénk önfeledten örülni, de ez nem olyan egyszerű és magától értetődő. Igaza van Senecának: „Az igazi öröm komoly dolog.”

Jézus Krisztus születésekor örömhír zengett az angyalok szájából. A menny túlárado boldogságából és örömeiből érzékelték valamit a pásztorok, akik a mezőn tanyáztak és hallották az angyalok énekét.

Fennáll a veszély, hogy elkoptatjuk ezt a szót: örömhír. Talán már görögül is tudja a gyülekezet, még azok is, akik nem járnak rendszeresen templomba, akik nem olvasnak naponta Bibliát. Evangélium – ki ne hallotta volna számtalanszor. Szinte unostalan mondjuk a templomban az istentiszteleteken, bibliaórákon jelentésével együtt: evangélium, azaz örömhír. De talán annál kevesebben tudjuk megfogalmazni, hogy mi is a valódi jelentése és igazi tartalma ennek a szónak. Igen: mi az, amit ez az isteni örömhír tartalmaz, amivel minden más örömhír fölé emelkedik? Mi az, ami összehasonlíthatatlanná teszi minden egykori és jelenlegi örömhírral szemben? Mi az, ami minden emberi örömhír fölé emeli? Nem a véletlen és nem az esetszerűség, hanem az, hogy tetszett Istennek, hogy akarátát az embervilág számára jó hír, örömhír formájában adja tudtul. Az első karácsonykor ennek az örömhírnek lehettek hallgatói és megtapasztalói a pásztorok, a bölcsek, maga Mária és József is. S azóta minden karácsonykor minden ember nemcsak hallgatója, hanem részese is lehet ennek az örömhírnek.

Mit jelent az az Ige, amellyel az angyalok mondják el a rájuk bízott üzenetet? Ezt: Jó hírt hoz, örömet hirdet, örvendetes üzenetet ad át, örvendetes dolgot mond.

A pogány világban főként az uralkodói, a császári rendeletekkel kapcsolatban használták ezt a szót. Különösképpen három esetben, ha az örömmüzenet 1. adóelengedésről szólt, 2. ha békekötésről adott hírt, vagy 3. ha az uralkodó, a császár látogatását jelezte. Tulajdonképpen az örökkévaló Isten akarátát, az örökkévaló Fiú, Jézus Krisztus földre küldésének, megszületésének örömhírét ebből a három nézőpontból szeretném megvilágítani mai igehirdetésemben.

1. A Fiút azért küldte az Atya, hogy ezzel egyértelműen kifejezésre juttassa, hogy ő elengedi az ember adósságát. Milyen adóssága van az embernek? Mindenekelőtt az, amit őseitől örökölt, és amit saját maga bűneivel szüntelenül tetéz. Bűnadósság ez. Furcsa természete van ennek az adósságnak, az ti., hogy állandóan növekszik. Hiába próbál mindent megtenni az ember annak érdekében, hogy valamelyest csökkentse Isten iránti tartozását, ez hiábavaló erőlködésnek tűnik. Bizony egyszer el kell számolni, eleget kell tenni az adósnak. Ahogyan azt Jézus egyik példázatában olvashatjuk: Elérkezik egykor a felelősségrevonás ideje, előle senki sem menekülhet (Mt 18,23–27). A karácsonyi örömhír ez: Isten küldött valakit, akiben elengedi az általunk felhalmozott adósságot, az óriási adósságtömeget. Valakit, aki ki tudja és ki is akarja fizetni adósságunkat, aki kiegyenlíti adósságunkat. Ő érkezett meg erre a világra 1995 esztendővel ezelőtt Betlehem városába, szűz Mária gyermekeként.

Próbáljuk elképzelni, hogy micsoda nagy öröm lehetett az, amikor nagy ritkán a pogány világban az uralkodó elengedte a nép adósságát, vagy amikor adót csökkentett. Minden bizonnyal az egész nép jótetszését és jóindulatát váltotta ki ezzel a tetteivel. Mai világunkban, amikor igen súlyos terheket jelentő adókat vagyunk kénytelenek fizetni, ezért még inkább fel tudjuk fogni és meg tudjuk érteni, hogy mekkora lelkesedést válthatott ki egy-egy ilyen adót elengedő uralkodói kinyilatkozás. Na, ez valóban örömhír volt. Pedig csupán egy rövid időre vonatkozott!

Az örökkévaló Isten azonban örökre elengedte az ember adósságát. Nem részleges adókönyvtést adott, hanem végérvényesen és teljesen elengedte azt, amiért jogosan kellett volna ítéletet tartani adóssai fölött, fölöttük. Már Jézus Krisztus születésekor kinyilvánítja a kisgyermekről a mennyei kórus, hogy ő üdvözítőként jött ebbe a világba. Éppen ezért van okunk az öröme, hiszen minden adósságunkat eltörölte, és most már Jézus Krisztus áldozatáért nem tartozunk Istennek. De egymásnak tartozunk, egymásnak adóssai vagyunk. Ezért figyelmezteti Pál apostol a római gyülekezet tagjait: „Mi erősek pedig tartozunk azzal, hogy az erőtelenekek gyengeségeit hordozzuk, és ne a magunk kedvére éljünk” (15,1). Ugyaneseak ebben a levélben írja Pál: „Senkinek se

tartozatok semmivel, csak azzal, hogy egymást szeressétek, mert aki a másikat szereti, betöltötte a törvényt” (Róm 13,8).

2. Jézus Krisztus születésével békességet szerez ég és föld között. Minden más hírnél összehasonlíthatatlanul jobb hír volt az, amikor a küldött értesítette a népet az egykor óriási római birodalomban, hogy béke van. Nem kell félnie és rettegnie a lakoságnak az ellenségtől. Váratlan és hirtelen halálos támadásnak nincsenek kitéve, mert megkötötték a béke. Hatalmas örömet, boldog fesztiváli hangulatot eredményezett ez a jó hír. Bizonyára ma is hasonló lehet az emberek reagálása, amikor az egykori Jugoszlávia területén a szemben álló, egymást öldöklő felek vallási és felekezeti hovatartozástól függetlenül rövid időre karácsonykor tűzszünetet hirdettek.

Isten karácsonykor, Jézus Krisztus születésében kinyilvánította, hogy Fiában megbékélt a világgal. Benne és általa békességet szerzett az egész teremtett mindenséggel s benne az ellene lázadó, alapvetően békételen természetű emberiséggel. A bűnben megfertőződött embernek nem volt békessége sem önmagával, sem embertársával, sem pedig teremtő Istenével. Mindenféle békételességének végső soron az az oka, hogy Istennel rendezetlen a kapcsolata, vele nem él békességben. Ezért kellett hogy felhangozzék a karácsonyi éjszakában az angyali seregek éneke: „Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség, és az emberekhez jóakarát!” Nem véletlenül nevezte őt, a megígért Messiást Ézsaiás próféta „Békesség fejedelmének”. Majd jóval később ugyanattól a Lélektől indítatva írja róla Pál apostol: „Mert ő a mi békességünk!” (Ef 2,14) Istennek kedves és akarata szerint való volt, „hogy általa békéltessen meg önmagával mindent, a földieket és a mennyieket úgy, hogy békességet szerzett a keresztfán kiontott vére által” (Kol 1,20). Így tartozik össze egymással elválaszthatatlanul a mi Urunk születése és váltságghalála. Elválaszthatatlanul szoros a kapocs Urunk jászola és keresztfája között. De nem szabad sohasem elfelejtenünk, hogy az övéi számára állandó küldetés is feszül ebben: „Mert arra hívott el minket az Isten, hogy békességben éljünk!” (1Kor 7,15) – és a megbékéltetés szolgálatát is ránk bízta. Be tudjuk-e tölteni feladatunkat?

3. S végül Jézus Krisztusban maga az Isten látogatja meg az embert karácsonykor. Hatalmas ünnepet jelentett a római birodalomban a császár látogatása. Hosszú időn át készültek arra, hogy méltóképpen fogadják azt, akinek hitük szerint mindent köszönhetek az óriási birodalom lakói, az alattvalók. Hatalmas építményeket készítettek a hozzájuk látogató uralkodó tiszteletére. Hatalmas méretű ünnepi játékokat, fesztiválokat szerveztek, amelyekkel szórakoztatni kívánták a legelső, a legfontosabb és legnagyobb rangú vendéget.

Az első karácsony éjszakáján angyali kórus jelentette be a királyok Királyának, az uraknak Urának az érkezését: „Üdvözítő született ma nektek, az Úr Krisztus, a Dávid városában”. Hát ezért lehet és szabad örülni. Ezért szabad és lehet az Istennek hálát adni, mert emberi formát öltött, magát megalázta. János evangélista így fejezi ki ezt a csodát: „Az Ige testté lett és lakozott miközöttünk!” (Jn 1,14)

A földi uralkodók jönnek-mennek. De a mi Urunk, Jézus Krisztus nemcsak eljött ebbe a világba és elvégezte hiánytalanul azt, ami rábízott, hanem ígérete szerint velünk is maradt. „Veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.” Így abban a biztonságban élhetünk, hogy a mi Urunk velünk van. Naponként megtapasztalhatjuk ennek minden áldását. Ezért járulhatunk felszabadultan, örömteli szívvel az úr asztalához. És ezért ünnepelehetünk ma is boldogan és örömmel karácsony! Immánuel: Velünk az Isten! Ámen.

Az esztendő fordulóján

Óesztendő

Kováts László

Az Úr szabadított meg

Alapige: Ézsaiás 38,20
Bibliavetítés: Ézsaiás 38,1-8

Ézsaiás próféta könyvének 38. része, melyből ezt az Igét választottam, egy rosszul kezdődő, de jól végződő történetet beszél el. Júda királya, Ezékiás halálos betegségbe esett. Az Úr elküldte hozzá Ézsaiás prófétát, és ezt üzenté neki: „rendezd el házat, mert meghalsz és meg nem gyógyulsz”. Érhető, hogy e komor üzenettől Ezékiás nagyon megijedt: sírt és szabadításért, megtartásért könyörgött Istenhez. Isten megsajnálta, megkönyörült rajta, és így szólt: „Hallottam imádságodat, láttam könnyeidet, ímé, még napjaidhoz tizenöt esztendőt adok.” De még egyebet is ígért neki az Úr, és pedig azt, hogy Ezékiást és Jeruzsálem városát megszabadítja az ellenségtől, kimentí az asszíriai király kezéből. Mindez be is teljesedett. Ezékiás meggyógyult, Jeruzsálem nem lett az ellenség zsákmánya. Ezékiás gyönyörű imádsággal mondott köszönetet Istennek. Ennek az imádságnak befejező mondata a mai alapige: „Az Úr szabadított meg engem; azért énekeljük énekimet életünknek minden napjaiban az Úrnak házában.”

Isten szabadító Isten. Nemcsak Ezékiást szabadította meg, minden gyermekét megszabadítja. Ha ma, az esztendőnek utolsó estéjéről visszanezünk, láthatjuk: minket is e múltó év folyamán ezernyi bajtól és veszedelemtől szabadított meg. Nézzünk hát vissza, s az Ezékiás hálás szívéhez hasonló szívvel nézzük szabadító Istenünket és éretünk végzett szabadító munkáját. Tegyük is meg, amit énekeltünk: áldjuk jó Istenünket, hogy megtartott bennünket.

I.

Megszabadított mindenekelőtt a haláltól, mert ímé, élünk. Nem a sírban fekszünk, hanem itt a templomban mondunk hálát az Úrnak. Az év elején nem tudtuk, mi lesz a végén, akkor csak annyit mondtunk: Hitünk áll rendületlen, hogy Isten véd szüntelen, élünk vagy meghalunk. – Jó ez, hogy élünk, hogy megértük az óesztendő végét? Jó, mert még van lehetőségünk Istenhez térni, megjavítani cselekedeteinket és útjainkat. De az óesztendő az idő múlását is jelenti. A mi időnk is elmúlik, és elkövetkezik az az óra, mikor már többé nem szabadít meg Isten a haláltól. „Az én időm, mint a szép nyár, menten eljár és eljön a hosszú tél.” Eszünkbe kell vennünk, hogy az idén azért szabadított meg a haláltól, hogy jobban felkészüljünk a halálra. Nem a halálra, hanem az Úr előtt való megjelenésre. Egész évben arról hallottad a prédikációt, hogy hogyan kell felkészülni. Ha az idén nem készültél, jövőre készülj. Ez a mai nap első és legfontosabb figyelmeztetése.

De megszabadított és mindörökre megszabadított a kárhózzától, a kárhózzától. Ha ma végiggondolod, amit a nagy ünnepek hirdetnek, nem tehetsz egyebet, mint hogy hálával felkiált: „halál, hol a te fullánkod, pokol, hol a te diadalmad? Hála legyen az Istennek, aki a diadalmat adja nekünk a mi Urunk, Jézus Krisztus által”. Igen, Jézus Krisztus azért jött hozzánk, hogy a pokolnak ne legyen diadalma felett, hogy ne nyelhessen el téged, mert ha Krisztust elfogadod, nem is fog elnyelni soha. Meghalsz, de akkor is élni fogsz: a félelmetes örök haláltól, a kárhózzától Isten megszabadított.

Megszabadított a sükségtől, éhezéstől, mert aratást, kenyeret adott. Ne azon gondolkozunk, hogy mennyit adott: sokat vagy keveset. Nem ez a fontos. A fontos az, hogy mindenkinek adott annyit, hogy elég legyen, hogy házaikba ne kopogtasson be a pajzosz férfiúnak nevezett sükség. Ezt a szabadítását is hálás szívvel kell hogy ma

emlegessük s ezt kérjük jövőre is. De nem követelőzve kell kérnünk, és nem sokat kell kérnünk. Alázatosan és szerényen kell mondanunk a Példabeszédek könyve kérését: „szegénységet vagy gazdagságot ne adj nekem; táplálj engem hozzád illő eledellel”.

A veszedelemtől is megszabadított. Én nem tudom, hogy miféle veszedelem fenyegetett az év folyamán, te bizonyára tudod, mert visszaemlékezel rá. De lehet, hogy még te sem tudod. De egészen bizonyosan fenyegetett, mert minden embernek van veszedelme. Talán halálos betegség, mint Ezékiást, vagy valamilyen hozzátartozódnak a betegsége, talán valami kár vagy veszteség, talán ellenséged rosszakarata. Megtörténhetik, hogy te magad ejtetted veszedelembé magadat irigységgel, gyűlölséggel vagy meggondolatlan beszédeddel. S ha most az év végén bizonyos távlatból nézed a dolgokat, ijedten látod, hogy a veszedelem elsodorhatott, tönkretelhetett volna. De nem sodort el, mert az Úr megszabadított. Ezt kell érezd és mondd hálaadó szívvel: „nem én magam szabadítottam meg magamat, nem véletlen, nem emberi erő. Az Úr szabadított meg”.

Még sok rossz dolgot, testi rossz dolgot lehetne mondani, amelytől megszabadított. Érdemes erről nemcsak beszélni, hanem gondolkodni is. Ma este gondolj rá, hogy mi mindentől szabadított téged Isten s milyen rosszul lennél, ha nem szabadított volna meg. Jó erre rágondolni és szabadítását megköszönni, mert ő ezt kívánja és várja. Az Úr számon tartja, hogy miként fogadod szabadítását.

II.

De meg kell látni és meg kell köszönni azt a szabadítást is, amellyel lelkedet szabadította meg a veszedelmektől, a Sátán törétől. Meg kell vallanod, hogy hajlandó vagy a közönyösségre, a nemtörődömségre Isten ügyével szemben. Sokszor így gondolkol: sok a dolgom, alig jut időm, gyakran nem is jut, hogy teljesen elvégezzem azt, de ezenkívül gondolkodom, törődnöm kell, hogy miképpen rendezzem dolgaimat, hogy sikeresebb és hasznosabb legyen az életem. Nincs hát időm, de kedvem sem Istennek, sem az ő egyházának, sem az embertársaimnak dolgaival törődni vagy éppen elvégezni e dolgokat. Nincs időm templomba menni, még imádkozni sem. De hát ez nem is fontos, megvagyok ezek nélkül is. – Veszedelmes gondolkodás ez, mert aki így érez, már nem drága neki sem a Biblia, sem a templom, sem az egyház, de Isten sem. Semmi de semmi, ami hívő atyáinknak legdrágább volt e világon. – Isten azonban megszabadított, hogy ne juss vagy ne maradj ebben a közönyösségben. Hangot hallottál szívedben, küldetést éreztél lelkedben, aminek az az eredménye, hogy nem vagy közönyös, törődsz Isten dolgaival, keresed az Igét, áldozatot is tudsz hozni, hogy hallhassad Isten életet és örök életet adó mennyei üzenetét.

S nemcsak a közönyösségtől szabadított meg Isten, hanem még nagyobb bajtól, a hitetlenségtől is. Mert a közönyösség, ha sokáig fennáll, hitetlenséggé lesz. Ilyenkor az ember már tagadja mindazt, amit a Biblia tanít, amit az egyház hirdet, s kész Isten ellen beszélni és csülekedni. Ez nagy baj, mert hit nélkül lehetetlen Istennek tetszeni. De te nem tartozol a hitetlenek közé, s hogy nem vagy közömbös és hitetlen, azt az is mutatja, hogy ma eljöttél az Úr templomába. Isten megszabadított a hitetlenségtől, s te ezt ma hálás szívvel kell hogy megköszönd neki. Köszönd meg az Úrnak, hogy hited van, hogy hitben állsz és élsz.

Megszabadított a bűn győzelmétől is. Sokat támadott ez az ellenséged az év folyamán, s neked el kell most ismerned – ha Isten előtt nem akarsz hazudni –, hogy sok rosszat tettél. De mi lett volna veled, ha Isten nem vigyázott volna rád, ha nem szabadított volna meg? Akkor egészen belemertél volna a rosszba, akkor ma gonosz és kegyetlen lennél. De hála Istennek, nem vagy így. Isten sokszor adott erőt, hogy ellenállj a gonosznak. Máskor megsegített, hogy megbánd, ha rosszat tettél, máskor küldött és erőt adott, hogy jóvátedd hibádat. Isten ígérete érvényes: majd mikor esztendeid letelnek és megállsz az ítéltbíró, Jézusod előtt, tökéletesen meg fog szabadítani, hogy minden bűntől tisztán és mentesen tudj megállani az utolsó ítélet tűzében.

Lelkedre és testedre egyaránt gondja van, segítő karját feléd nyújtja, s nem hagy veszedelemben. Érezhetted ezt az idén is a saját életedben, és láthattad más emberek életében.

III.

Hogyan szabadított meg? Úgy, ahogy a beteg Ezékiás királyt is megszabadította: hozzá küldte Ézsaiás prófétát, és szót küldött általa. Hozzád nagyobbat küldött Ézsaiás prófétánál, mert szent Fiát, Jézus Krisztust küldte. De nekünk is szót, kegyelmes ígéretet küldött általa. Ha beteg van a háznál s Jézushoz folyamadunk, ő azt mondja, amit a galileai királyi emberek: „Menj el, a te fiad él”; ha kenyerünk miatt aggodalmaskodunk, így szól: „ne aggodalmaskodjatok és ne mondjátok: mit együnk, vagy mit igyunk, vagy mivel ruházkodjunk, mert ezek mind megadatnak néktek”; ha feltámad a vihar és hányja életünket, nekünk is úgy szól, mint a tanítványoknak: „Mit féltek, ó, kicsinyhitűek? – s számunkra is megdorgálja a szeleket és a tengert, és nagy csendesség lesz. Ha az anyaszentegyház és az Ige miatt aggódunk, megnyugtat, hogy a pokol kapui sem vesznek rajta diadalmat, mert az ő beszédei semmiképpen el nem múlnak. Úgy szabadít meg Isten Jézus által, hogy szól, hívogat, ad. Így szabadított meg a múlt évben is. Így hozott át szent akarata sok sebes tűzön és nagy árvízen.

De nem mindenkit szabadított meg: ezt kénytelenek vagyunk elismerni. Vannak sokan, akik Isten jó gyermekeinek látszanak, mégis sok baj érte, sok szenvedés kínozza egész év folyamán, s ezektől még most az év végén sem szabadultak meg, most is szomorúsággal eltelve állnak Isten előtt. Mit mondunk erre? Nem mondhatunk mást, csak azt, amit Isten Igéje mond: „akit szeret az Úr, megdorgálja, megostoroz pedig mindent, akit fiává fogad; – bármily fenyítés ugyan jelenleg nem látszik örvendetesnek, hanem keservesnek, ámde utóbb az igazságnak békességes gyümölcseivel fizet azoknak, kik általa gyakoroltatnak; – akik Istent szeretik, azoknak mindenek egyformán javokra vannak” Isten e szavaival vigasztaljuk ma a szenvedőket, s intjük őket, hogy szenvedéseik közepette is „kövessétek mindenki irányában a békességet és a szentséget, amely nélkül senki sem láthatja meg az Urat”. Vannak olyanok is, akik a múlt évben rosszak voltak s az év folyamán Isten nem szabadította meg őket ettől a bajtól s ma talán még rosszabbak. Hát erre mit mondunk? Azt, hogy ezek hiába vannak megkeresztelve, hiába szerepelnek a gyülekezet tagjainak névsorában, csak a nevük keresztyén, a szívük nem, s az elmúlt évben nem voltak Isten hálás gyermekei. De még lehetnek ezután! Ezért intjük őket a megdicsőült Jézus szavával: „térj meg, ha pedig nem, hamar eljövök ellened, és a te gyertyatartódat kimozdítom a helyéből, ha meg nem térsz”. Ha ők Isten gyermekei, akkor jövőre engedelmeskedni fognak Jézus e hívásának. Ha pedig nem engednek és nem térnek Istenhez sem jövőre, sem soha, ez azt mutatja, hogy nem Isten gyermekei, hanem Isten ellenségei, így nem is lehetnek mások, csak rosszak és hitetlenek.

Hát minket minden betegségünkől megszabadított az Úr? Minden nyomorúságunkat jóra fordította? Nem, ezt nem mondhatjuk el. Sok minden rossztól megszabadított, de még így is sok nyomorúsága és nyugtalansága van a keresztyén hívőnek ma és mindig e földön. Mi azonban reménykedünk, hogy amit nem szeretünk, mindentől megszabadít. Hogy mikor? Ezt nem jelentette ki nekünk. Hogy hol? Ez is az ő titka. Lehet, hogy itt, lehet, hogy csak ott fenn. De erősen bízunk benne, hogy Jézus igazat mond, amikor azt mondja, hogy „a ti szomorúságotok örömmre fordul”

Az Úr szabadított meg – ez a mi hitvallásunk. Az Úr szabadít meg – ez az erőnk és reménységünk. Ha tudjuk ezt: vajon mit kell tennünk? Megmondja az alapigénk: „Énekeljék énekimet éltünk minden napjaiban az Úrnak házában.” Énekeljék – ez azt jelenti, hogy adjunk hálát. Szállj ma este magadba, borulj le Atyád előtt, köszönd meg szabadítását. Lásd meg, az idén is milyen nagy halálból szabadított meg, mennyi jót tett veled. Ezt köszönd meg ma. Imádságoddal, énekeddel, életeddal. Családod imádságával, családod életével. De nem csak ma. Semmit sem ér, ha csak ma adsz hálát. Hanem holnap is, az újév napján s azután is mindennap, amíg csak élsz e világon. És énekelj az Úr házában. Vajon ez elmúlt évben hányszor énekelted énekedet az Úr

házában? Isten megszámlolta, ő tudja. S ő azt üzeni: kevészszer, nem elégszer. Azt üzeni ma: jövőre többször énekelj itt neki.

A szabadító, megtartó Úr Istenbe vetett reménységgel zárjuk ezt az évet s kezdjük – ha reggelt érünk – a másikat. Sok évet zártunk és kezdtünk így: reménységünkben nem csalódtunk soha, most sem fogunk csalódni, mert akik itt és ma az Úr házában zengjük hálaadó énekünket, az Úr igaz dicséretét, azok majd egykor az Úr színe előtt fogják zengeni a megváltottak és üdvözültek boldog hálaénekét. Amen.

Újesztendő

Csiha Kálmán

Dávid és Góliát

Alapige: 1Sámuel 17,40-50

Bibliavásás: Zsidókhoz 11,32-40

Ebben a történetben a Dávid sorsa áll előttünk, mely azzal kezdődik, hogy elindítja az édesapja. Mi is most egy elindulásnál vagyunk. Egy új év felé indított el bennünket az Úristen. A mi ez évi történetünk is azzal kezdődik, hogy elindít bennünket Isten. Higgyétek el nekem, hogy nem emberi dolgokkal kezdődik el az új év, hanem azzal kezdődik, hogy elindít Isten. Valamikor megszületettünk erre a világra, de a mi életünk története nemcsak az emberi körülményektől függött, hanem azzal kezdődött, hogy útra indított bennünket Isten. Dávidot is ő indította el. A mi református hitünk része az a bizonyosság, hogy mi nem véletlenül születtünk e földre, hogy nem véletlenül születtünk annak, amik vagyunk, hogy nem véletlenül születtünk éppen ott, ahol születtünk. Isten reánk feladatot bízott, amikor elindította a földi életútra. Minden emberre feladatot bíz, amikor elindítja a földi életútra. Dávid a harcra ment. Tisztában volt vele, s nekünk is tisztában kell lennünk azzal, amikor elindulunk az életúton, hogy nem egy kedves kirándulásra megyünk.

Vár bennünket Góliát, vár az óriási filiszteus. Várnak a gondok, a betegség, a rosszindulatú emberek, várnak a szívzorongató fájdalmak, a világtörténelem nagy fordulatai. Nem kirándulás az életünk. Évek óta, évtizedek óta, évszázadok óta itt Erdélyben nem kirándulás az életünk. Örökös harcra, örökös küzdelem helye. De Dávid tudta ezt, és úgy indult útra, Dáviddal az édesapja eleséget küldött a harcoló fiainak. Én nem tudom, hogy te érzed-e, hogy ebben az esztendőben sem szabad csak önmagunkért indulnunk az útra, a harcra. Aki érzi, hogy az élete az Úristen elrendelő kezében van, az tudja, hogy az Isten azért küld, hogy eleséget vigyünk a harcmezőre, hogy eleséget vigyünk öreg, hajlott hátú édesanyáknak és ősz édesapáknak, hogy eleséget vigyünk gyermekeinknek és unokáinknak, hogy simogató, áldott mozdulatot, jó tanácsot, imádkozó szavakat vigyünk szeretteinknek. Az édesanyákat azért küldte el az Úristen erre a nagy harcmezőre, amit életnek nevezünk, hogy amikor a kisgyermek még alig tud beszélni, már vigyék neki az eleséget, a szeretet és az imádság szavait, amire megtanítják majd őket. Az édesapánkat azért küldte el az Úristen erre a harcmezőre, amit életnek hívnak, hogy vigyék az eleséget, a szép példát, a tiszta beszédet, a bátor kiállást, a töretlen becsületet és a férfi módon megélt hitet gyermeknek, unokának egyaránt.

Eleségvívők vagyunk! Vajon amikor elindulunk erre az új esztendőre, akkor csak azért sóhajtozunk, hogy nincs elég eleség a magunk számára, hogy nincs elég békeség, szeretet a magunk számára, vagy próbáljuk számba venni azt is, hogy mi mit csomagoltunk fel a többieknek, hogy mi miként tudunk eljutni egy-egy lélekhez, vajon hogy tudunk utolérni gyermeket, szomszédot, barátot, unokát, a mindennapi harcmezőn megfáradt népet. Mert eleséget kell vinnünk minden éhező léleknek, mert a világ éhező lelkekből áll, mert a nagy harcmezőn, ahol a gyűlölet pusztít, kimondottan

éheznek a lelkek a szeretetre, a biztatásra, a jóságra és a békességre. De Isten azért hívta el a keresztyén anyaszentegyházat és azért hívott el bennünket is, hogy tudjuk ezt az eleséget vinni.

Amikor elküldte az apja Dávidot, akkor ő azonnal elindult. Ő volt a legkisebb. De nem kérdezte, miért éppen rám esett ez a sors. Boldog volt, hogy küldetéssel bízta meg az apja. És szerette a testvéreit. Mert a nagy út miatt, amit ránk bíz Isten, nem zúgolódunk és nem panaszkodunk kell, hanem boldognak kell lennünk, hogy az Úr reánk bíz valamit, és így szerethetjük a mi testvéreinket, akiknek el kell vinnünk az eleséget. Dávid elindult. Így olvastuk ebben a történetben: felvette a terhet és elment. Hát erről van szó! Az egész új év folyamán vinnük kell a terhet, amit a mennyei Atya ad. Az új év folyamán oda kell mennünk, ahová küld. Ez a keresztyén élet. Semmi több. A keresztyén élet nem más, mint terheink, keresztsjeink zúgolódás nélküli felvétele és éneklő lélekkel való hordozása ott, ahol élünk, és ahová küld Isten.

Amikor közeledett Dávid a táborhoz, már hallotta a harci zajt, hiszen ott volt vele szemben a filiszteusi hadsereg. Mi is már az 1996. esztendő nagy táborában vagyunk, és közelről halljuk a harci zajt. A rádió és a televízió híreiből harci zajokat hallunk. A nagy filiszteus, a gyűlölet góliátja ma is közöttünk jár és halomra öli az embereket, a gyermekeket és az asszonyokat. De közelebből a magunk életéből is halljuk a harci zajokat: egy-egy gond, egy-egy baj, egy-egy bánat okozta harci zajokat, és ezért azt érezzük, hogy nagyon kell sietni az ennívalóval, hogy nagyon kell sietni a vigasztalással, hogy gyorsan kell sietni a szeretettel, ha e hathatós segítséggel idejében akarunk érkezni.

Dávid átmegy a patakon. Saul felajánlja neki a maga harci fegyverzetét, de tudjuk még vallásórás korunkból, hogy nem tudott járni az ifjú Saul nehéz fegyverzetében. Dávid, a szerény pásztorfiú nem szokta meg a hadakozást, nem szokta meg a páncél viselését és a kard forgatását. Az ifjú Dávid a béke embere volt. Nem tudott semmi mással harcba menni, csak a pásztorok botjával, a parittyával és azzal az öt sima kövecskével, amit felvett a patakból. És nem tudom, hogy te mivel indulsz ez új esztendőben harcba. De tudom, hogy Isten anyaszentegyházának nem szabad állig fegyverben járnia. Az anyaszentegyháznak sohasem volt és ma sincs földi páncélja, ágyúja, hadserege és földi hatalma. Az anyaszentegyháznak csak pásztoreszközei vannak, csak a parittyája és az öt kicsi kövecskéje van. Az egyház fegyvere az Ige és az imádság. Az egyház védelmező kővéra Isten.

Dávid is így volt, amikor elindult. A neve azt jelenti magyarul: szent. Elindult a maga szelídségével a gyűlölködő, Istent káromló Góliát ellen, kinek fegyverzete mostani súlymértékben számítva 83 kiló volt. A több mint három méter magas Góliát lándzsájának hegye tíz kilót nyomott. E hatalmas kolosszus ellen, e páncélba öltözött óriás ellen Dávid, a kicsi pásztorgyerek, aki a legkisebb volt a testvérek között, egy parittyával és öt kicsi kövecskével indul. De azzal a hittel, hogy vele lesz az Isten.

Látjátok, mi is így megyünk. Évszázadok óta így megyünk. Az igazi keresztyén anyaszentegyház is évezredek óta úgy ment és ma is úgy megy, hogy szembejön vele Góliát. A mai Góliátnak száz nevet is lehetne adni, néha még személyneveket is. Szembejön az egyházzal és velünk a gyűlölet és a hatalom; szembejön velünk az erőszak és a félelem, szembejön velünk a bánat és a fájdalom, s hordja előtte az áttörhetetlen páncélzatú pajzsot a szolga, hogy mint egy hatalmas tank, mindent lehengereljen, ami útjában áll. Vele szemben egyedül áll Dávid, a szelíd lelkű pásztorgyerek. Vállalod-e a dávidi sorsot? Mert ez a sorsunk! Vállalod-e? Mert voltak olyanok, akik nem vállalták a nehéz időkben ezt a dávidi sorsot. Voltak olyanok is, akik átálltak a másik oldalra, a Góliát oldalára. Voltak olyanok is, akik próbáltak semlegesek maradni. Voltak olyanok is, akik azt mondták, amit a kereszt alatt a szenvedő Jézusról mondtak: hagyd, majd meglátjuk, hogy eljön-e Illés és megszabadítja-e őt. A mi életünkben is voltak olyanok, akik nem vállalták, de voltak, akik vállalták ezt a dávidi sorsot. A Krisztus közelében voltak szelíd szemű Dávidok, kicsi erejű édesanyák és édesapák, buzgó presbiterek, gyermeket nevelő, gondterhelt szülők és a világgal csendes lélekkel szembeálló ifjak, akik vállalták ezt a sorsot.

Dávid átmegy a patakon, és viszi parittyáját, és viszi az öt kicsi kövecskét. Azt olvassuk róla, hogy piros arca és szép tekintete volt. Góliátról sok mindent olvasunk, tudjuk, hogy több mint három méter magas volt, hogy nyolcvanhárom kiló volt a páncélzata, hogy dárdájának hegye tíz kilót nyomott, hogy külön szolgálta a nehéz pajzsát. Góliátról mindent olvasunk, csak azt nem, hogy piros arcú, szelíd és szép tekintetű volt. Vajon meg tudtuk-e őrizni oly sok patakon átjövve, annyi éven átjövve a dávidi arcot, a szép tekintetet, amelyben az Isten által adott szelídség és erő, bátorság és szeretet tükröződik? Vajon a gyermekeink és az unokáink piros arcúak és szép tekintetűek lesznek-é?

Dávid szembemegy a filiszteussal, és az elkezdni átkozni őt és Istenét. Ekkor Dávid azt mondja: te karddal, dárdával és pajzsral jössz ellenem, én pedig a seregek Urának, Izráel serege Istenének nevével megyek ellened, akit te gyalázol. Csak ennyi volt a Dávid fegyvere. És mégis győzött. Csak ennyi volt a mi fegyverünk fél évszázadon át, és mégis győztünk Góliáttal szemben, a hatalmas nagy Góliáttal szemben, amelyik a világ egyharmad részét uralta. Mégis győztünk! Csak ennyi a fegyverünk most is, de ezzel a fegyverrel győzünk minden Góliát ellen, amíg Dávidok tudunk maradni.

Dávid megy vele szembe, benyúl pásztortáskájába, és elveszi kövecskéit. Beteszi a parittyájába, és Isten úgy rendeli, hogy az a kicsi kövecske Góliátot épp azon a centiméternyi helyen találja homlokán, ahol nem fedi a páncél. Mi lett volna, ha nem vette volna fel a patakából az öt kövecskét? Nem tudott volna győzni sohasem. Megvan-é a kövecskéd, testvérem? Felvetted-é a patakából? Az édesanyád hitéből a megtanult imádságot, az édesapád kiállásából vagy a magad élete rohanó, változó, sodró patakaiból a bizonyosságot, hogy velük van Isten? Van-é kövecskéd? Mert ha nincs, nem tudsz győzni Góliát felett. Vajon nem veszítettük-é el a kövecskénket valahol az úton, mert ha elvesztettük, akkor nem tudunk győzni Góliát felett.

Az Újszövetség is beszél a kövecskéről. Mert nekünk már más kövecskénk van, mint amilyen Dávidnak volt. A pergamonbeli gyülekezethez írt levélben ezt üzeni az Úr Jézus Krisztus: aki győz, annak enni adok a mannából, az elrejtett mannából, és adok neki egy fehér kövecskét, és a kövecskén új, frott nevet. Mi ennek a története? Mikor üldözték a keresztyéneket és Rómában a katakombákban tartották az istentiszteletet, akkor oda nem engedték be csak azokat, akikről tudták, hogy keresztyének; akikről tudták, hogy igazán hisznek, azok kaptak egy kicsi fehér kövecskét, és a kövecskére rá volt karcolva a halnak a jele, amit görögül úgy mondanak: „ichtüsz”, ami e mondat kezdőbetűit adja ki: Jesus Christos Theos Sotér, vagyis Jézus Krisztus Isten Fia, Megváltó. Ez volt az első keresztyének kicsi fehér kövecskéjére írva a hal jelképe által. Megvan-é ez a kövecskéd? Ott hordod-é a szívedben azt a bizonyosságot, hogy Jézus Krisztus Isten Fia, az a megváltó, akinek hatalma és ereje van megtartani minket? Ezzel a kövecskével tudunk győzni a hatalmas Góliát felett, és ezzel a kövecskével tudunk mindig győzni, ha nem veszítjük el azt.

Átmegyünk a patakon. A gyermekkor, az ifjúság, a felnőttkor és az öregség, a változó évek patakain. Magunkhoz vettük-é a kövecskét? Vigyázunk-é reá?

E történet vége Dávid hitvallása: tudja meg az egész sokaság, hogy nem kard által és nem dárda által tart meg az Úr, mert az Úr a had és a győzelem. Így volt erősebb Dávid a filiszteus óriásnál, holott kard sem volt a kezében. Ezt az utat, ezt a győzelmet és ezt a hitet adja nekünk ez új esztendőben megváltó Istenünk, aki nem kard és nem dárda által tart meg minket, mivel az övé a had és a győzelem. Övé a jelen, övé a múlt és övé a jövő. Vele erőszak és gyűlölet és vér és szenvedés nélkül is lehet győzni. Isten kövecskéjével, a belé vetett hittel ma is győzni lehet, mivel ő jár előttünk, mivel ő jár a filiszteusok előtt, mivel ő jár minden fájdalom és félelem előtt, hogy megőrizzen és megtartsa bennünket, csak legyünk és maradjunk szelíd szemű, tiszta tekintetű Dávidok, csak legyünk és maradjunk az ő hűséges gyermekei. Ámen.

A kezdet és a vég

Alapige: Jelenések 1,6

Bibliavetítés: Zsidókhoz 12,1–15

Esztendőök forduláskor kétfelé néz a lélek, arra, ami volt, és arra, ami lesz. Azután arra, ami nincs és aki nincs, mert elmúlt és meghalt az elmúlt esztendőben. Milyen szomorú ez a számbavétel.

A mai napon felolvasott Ige kétszer is arról szól: aki van. Jézus Krisztusról. Nem valami megfoghatatlan képzetről: elmúlás, veszteség, sors, végzet, hanem egy határozott személyről, aki nemcsak volt és nemcsak lesz, hanem elsősorban: Van! Mi az ő tanítványai vagyunk, megváltottjaiként jöttünk át az óból az új esztendőbe. Arról, ami volt, és arról, ami lesz, ma különösen nézzünk reá arra, aki van. Van, de nem személytelenül, hanem a maga valóságos személyében, aki velünk, élő személyekkel, emberekkel, híveivel személyes kapcsolatban akar maradni ezután is.

A mai embernek nagy nyomorúsága, hogy figyelmét teljesen leköti a benne szenvedő és rajta kívül vonagló valami: a test, a világ, a sors, a bizonytalanság. Annyira leköti figyelmünket a bennünk lévő és rajtunk kívül lévő tárgyi világ, hogy személyes kapcsolataink még a hozzánk legközelebb álló emberekkel is meglazultak. Magányosak, elhagyottak és gondolatainknak, betegségeinknek, a sorsnak és a halálnak a kiszolgáltatottai vagyunk. És ezért vagyunk szomorúak, szerencsétlenek és boldogtalanok, a bizonytalan jelen és jövő szenvedő részesei.

Az elmúlt ó- és induló új év küszöbén nézzünk arra a személyre, aki saját szavával szólított meg: Én vagyok! Életünk legszemélyesebb gyökerével kapaszkodjunk meg benne, hogy őtöle új erővel, új hittel, szeretettel és reménységgel töltődjünk föl az új esztendőre.

I.

Jézus azt mondja magáról: Én vagyok az Alfa és az Ómega, a kezdet és a vég. Az alfa a görög ábécé első és az ómega az utolsó betűje, a kezdő és végző tagja a betűsornak.

A Szentírás első könyvének első fejezete a kezdetről, vagyis a világteremtésről szól. Az utolsó könyvének utolsó fejezete pedig a világ végéről. A János evangéliuma bevezetése nyilván mutatja, hogy kezdetben a világot Isten az ő Igéje, vagyis Krisztus által teremtette. Őáltala lett minden, ami lett, és őbenne is lakozik az, őreá nézve teremtetett az egész mindenség (Kol 1,16–19). És ő a vég. Az egész mindenség léte az általa megvalósuló Isten országában fog kiteljesedni. Isten az egész világot Krisztus által arra vezeti, hogy annak helyén a Krisztus vezetése alatt álló országa valósuljon meg.

Mindez mit jelent a mi számunkra? Biztonságot, bizonyosságot és örömet. Nem bizonytalan, ismeretlen múltból jövőnk és nem bizonytalan, ismeretlen jövő felé haladunk. Az egész világ létének értelme Krisztusban válik nyilvánvalóvá. Nem az ismeretlen természeti erők, nem a vak véletlen, nem a gonoszság hívta létre ezt a mindenséget, hanem az az isteni szeretet, jóság és tökéletesség, amely Krisztusban megjelent s itt volt a földön harmichárom éven át, és amelyről állandóan szól az egyház bizonyosságtétele. Nem az lesz a vég, amiről Madách írt: néhány állattá silányult eszkimó vetélkedik egymással a még megmaradt néhány foka fölött; nem az élet nélkül a mindenségben lebegő pusztá, kiégett csillag, a föld a lét utolsó állomása, hanem Istennek az édeni állapotnál tökéletesebb országa, a békesség, szeretet és jóság országa, Isten teljes uralma, úgy, amint arról az Írás annyi helyen és olyan világosan beszél.

A kezdetnek és végnek ez a képe, ha azt hittel elfogadjuk, nem megszégyeníti, hanem meggazdagítja az ember életét. Fölszabadítja a gyökértelenség és céltalanság súlyos terhe alól, új erőt és bátorságot ad az élet végigküzdéséhez.

De nemcsak a mindenségnek, hanem ez egyháznak is Jézus Krisztus a kezdete és vége. Amint Káténk tanítja: Az Isten Fia a világ kezdetétől a világ végezetéig, Igéje és Szentleke által magának az igaz hitben megegyező, örök életre elválasztott sereget gyűjt, azt oltalmazza és megtartja. Az egyház nem az első pünkösddel kezdődik, hanem a világ kezdetétől, sőt a világ fundamentumának a fölvetése előtt már tanácskozott róla az Atya a Fiúval. Nem a hívő emberek hite, hanem Isten terve és szándéka tartja meg az egyházat egészen a világ végéig, amikor annak töredékes, sokszor szep-lővel és sömörgözéssel elrúftított közösségét fölvaltja Isten tökéletes országa.

Az egyház még nem Isten országa, a végnek a teljessége, de egyedül ő van hivatva arra, hogy hirdesse Isten országának igényét, törvényeit, az arra elválasztottakat összegyűjtse és kebelén őrizze. Feladata visszamutatni a kezdetre és előremutatni a végre, és a kettő között Krisztusban az igaz hit által együtt tartani az ő választott népét, hogy az szüntelenül túlmutasson a földi léten, de a földi létben szeretetben szolgálja minden ember testi-lelki javát, a nagy emberi szükségek: a békesség és jóakarát egyetemes ügyét.

Csakis az tudja az egyházat igazán ismerni és szolgálni, aki azt nem egy történelmi képződménynek, emberi közösségnek tekinti csupán, hanem benne Istennek a kezdet és vég között feszülő nagy világterve szolgálóját ismeri föl és ismeri el benne. Ez az egyházi élet igazi alapja, amely termékennyé teszi a benne való életet és szolgálatot.

Krisztus azonban nemcsak a mindenségnek és az egyháznak, hanem a mi személyes egyéni életünknek is kezdete és vége. Honnan jövőnk és hová megyünk? Hány de hány ember nem tud erre a kérdésre megfelelni, vagy ha megfelel, abból csak szörnyű bizonytalanság és borúlátás következik. Az igazság pedig az, hogy Krisztustól jövőnk és Krisztushoz megyünk. Ez a keresztyén hit alfája és ómegája. Kisgyermek korunkban öntudatlan állapotunkban már megkeresztelték. Ez a tény visszamutat egy már régebbi eseményre: Krisztus érettem is meghalt, a bűntől és a haláltól megváltott, belekapcsolt a saját testébe, az egyházba. Konfirmációmkor vallást tettem arról, hogy mindezt utólag fölismertem. A végem nem az, hogy a Házsongárdi temető elnyeli a testemet, hanem az, hogy mialatt a testem itt marad, a Krisztus által megváltott és az egyházban felkészített halhatatlan lelkem a halál percében egyenesen őhozzá költözik. Ezt fejezi ki majd az egyházi temetésem, amelyen a gyülekezet megvallja, hogy minden hívő emberi élet vége Krisztus: hiszem testünknek feltámadását és az örök életet.

A Krisztusban mint kezdetben megalapozott és Krisztusra mint végre biztosan tekintő keresztyén ember a születés és a halál közötti feszülésében egyetlen célt ismer: dicsőíteni Istent azáltal, hogy szeretetében szolgállok minden embernek, akivel Isten rendelése földi napjaim alatt összehoz.

Az egész mindenségben, az egyházban folyó személyes egyéni életemnek így lesz biztos alapja az a tény, hogy Krisztus a kezdet és a vég.

II.

Krisztus, aki a kezdet és a vég, három időben beszél önmagáról. Aki van, aki vala, és aki eljövendő.

Ő először a jelen időt említi. Ő van. Ma is van. És elsősorban van. Számunkra van. Ezt énekelni is szoktuk: Ameddig Jézus él, vagy Tudom, az én Megváltóm él. Vajon amikor mi Krisztusra gondolunk, elsősorban az jut-e eszünkbe, hogy ő van? Nem inkább az-é, hogy ő volt? Legtöbbünknek csak történelmi képünk van Krisztusról. Ő volt, mert harminchárom évig itt élt a földön. Számunkra semmit sem jelent az, hogy egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy Krisztus. Nekünk csak az ad megváltást, erőt, vigasztalást, szeretetet, hogy ő ma is van. Velünk van, együtt él velünk a mi időnkben az egyházban és a világon. Nemcsak a múltat, de a jelent is ő tölti ki, és számunkra, a jelenben, ma és most élő embereknek éppen az a fontos, hogy ő van.

Erre nézve ígérete van. Ahol ketten-hárman egybegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük. Jelen van az ő nevében összegyűlt keresztyén gyülekezetben. Jelen van az Igéje szavában, mert megmondta, hogy aki titeket, azaz az én szolgálóimat hallgatja, engem hallgat. Jelen van az úrvacsorában, mert mialatt a testünk a kenyérral és

borral egyesül, ő maga egyesül velünk Szentlelke által. És jelen van minden szenvedő emberben, mert aki azokon nem segít, Krisztussal nem tesz jót.

De ő valóban volt. Mennybemenetele óta hány nemzedék számára jelentett erőt, vigasztalást, szeretetet, megtartást a vele való közösség! Ez az ősi templom is, amelyben eleink járultak hozzá, ékes jele annak, hogy ő valóban volt.

És ő az eljövendő. Hozzánk személy szerint eljön a halálunkban. Ő maga mondta: eljövök hozzátok; és magamhoz veszek titeket, ezt szóról szóra kell értenünk, hogy ahol „én vagyok, ti is ott legyetek”. Eljön a világ végén. Nem egyedül, hanem az üdvözült lelkekkel, köztük a mi drága előrement kedveseinkkel. Eltöröl minden könnyet. Többé nem lesz halál, csak örök öröm, üdvösség, teljes közösség Krisztus és az őt szerető halhatatlan lelkek között.

Mindez milyen szépen benne van Jézusnak abban az életrajzában, amelyet az apostoli hitvallásban mondunk. Fogantatók, születék, szenvedett, megfeszítették, meghala és eltemették, szálla alá poklokra, harmadnapon föltámad, fölméne mennyekbe. Ez az ő múltja. Most ül az Atyaisten jobbján, ez az ő jelene, az a tény, hogy ő van. Onnan léssen eljövendő, helyesebben visszajövendő, ez az ő jövője: a vég.

Ó, milyen jó lenne az Apostoli Hitvallást nemcsak szájjal mondani, nemcsak gépiesen ismételni, hanem lassan, lélekben elmerülve átgondolni, átérezni azt, akiről szól: Krisztusról, aki van, aki vala, és aki eljövendő. Aki értünk van és értünk fog majd eljönni.

III.

Végül azt mondja Krisztus önmagáról, hogy ő mindenható. Nem csak a kezdetben hatott, mert általa jött létre a világ. Nem csak hatni fog a világ végén, amikor a mindenséget fölváltja Isten tökéletes országa. A kezdet és vég között ma is mindenható.

Mindenható. Vegyük szét e szót két alkotóelemére. Minden és ható. Krisztus ható. Ma úgy mondanók, ható tényező. Mindenre kiható tényező. Errőforrás, modernül mondva energiaforrás. Krisztusnak hatása van. Ma a hatása az Atyától és a tőle leküldött Szentlélekben és a róla szóló Írásból felhangzó Igéjében van. Krisztus hat a Szentlélek és Ige által. Erre a hatásra az emberben hit és a történetben egyház keletkezik.

Ha végignézzük az ő hatását úgy, amint arról a Szentírás beszél, nagyon nyomorult, szegény, beteg, halott emberekre hatott. Hatására betegek gyógyultak, halottak támadtak föl, kétséges emberek bizonyosságra jutottak, hitetlenek hívőkké lettek. Az ő mai hatása is ez. Egyénekre, reánk akar és tud hatni személy szerint. Hatni, hogy másokká legyünk: bűnösökből igazak, szomorúakból örvendezők, hitetlenekből hívők, gyengéhiből erőshitűek, gyűlölködőkből szerető szívek. Az ő megváltói munkája megváltoztató munka. A Szentlélek és Ige hatására beálló megváltozás munkája.

És hat az egész egyházra. Létrehozza, élteni, vezeti az egyházat. Szolgákat ad, azok szolgálatait megáldja és fölhasználja, bizonyosítvány híveket támaszt és általunk építi a gyengébb hitű tagokat. Az egyházon át pedig hat az egész emberi életre. Úgy hat, mint a só és a világosság. Ízt ad az élethez és konzerválja az életet.

És hat az egész világra. Nem csak az egyház és benne a hívő emberek által, hanem minden jóakarátú ember szolgálata által. Ha volna igaz hitünk, akkor a mai világ arcán is fölismerhetnők, hogy a legértékesebb emberi törekvésekben és a népek közötti jószolgálatban ő hat az egész emberiségre.

A mindenhatóságán tehát ne valami elvont fogalmat, hanem az egyházra, az egyénre és az egész világra kiáradó mai, tényleges hatását értsük. Mindenre hat teremtő, megváltó és bevezető hatalmával. Mindenhatóságával jön hozzánk a legközelebb.

Az ő hatása erő. Minden erő csak akkor hat, ha vele kapcsolatot tudunk teremteni.

Újévi programunk ez: menjünk oda, ahol ő hat. A gyülekezetbe. Hitünkkel még jobban ragaszkodjunk hozzá. Hatását engedjük túl magunkon mások felé, mások javára, örömeire, szolgálataira. Tőle, a kezdettől, aki ma is van, vegyünk erőt, hogy erőt adhassunk tovább. Tőle, a kezdettől vegyünk bátorságot, hogy semmitől sem félve szolgálhassunk neki az ő egész világraszóló tervének, országának megvalósításában.

Tőle a végtől vegyünk vigasztalást és erőt a halállal, a céltalansággal szemben, hogy a halálunk tudata még erősebbé tegye neki szolgáló komoly életünket.

Álljunk hatása alatt, hogy hatása általunk mások javára szolgáló hatásokká legyen, a mások öröme, megújulására, megmaradására. És Isten dicsőségére. Ámen.

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Bustya Dezső

Egy akaraton

Alapige: Máté 18,19-20

Ha azt keressük, hogy mit mond az Úr Jézus Krisztus ebben az Igében nektek a házasságról, azt ebben a szóban találjuk összefoglalva: „egybegyűlés”. A házasság egybegyűlés. Két léleknek, és nem csak két testnek, ahogy általában gondolni szoktuk, egész életre szóló egybekapcsolódása. Egybekapcsolódni, társulni sokféle dologban szoktunk. Ahány fajta célkitűzés vezérli az emberi életet, annyiféle embercsoportosulásnak, társulásnak leszünk a tagjává. De ezek az egybekapcsolódások az életünknek csak bizonyos idejét kötik le, nem állandó, mindvégig tartó jellegűek. Egyedül csak a házasság olyan egybegyűlés, egybekapcsolódás, amely egész életen keresztül tart.

Mivel ilyen nagy jelentőségű ez az egybekapcsolódás, ezért arra megfelelően készülni kell. Hogyan kell készülni? Az Ige azt feleli nekünk, hogy egy akaraton kell lenniük azoknak, akik egész életükre egymáshoz kapcsolódnak. Nem is olyan könnyű dolog ez! Ritkán lehet két olyan embert találni a földön, akiknek teljesen egy lenne az akaratuk. Abban mindnyájan egy akaraton vagyunk, hogy az életben boldogulni akarunk, de abban már nem vagyunk mind azonos akaraton, hogy ki hogyan kívánja elérni a vágyát, vagyis ki hogyan kíván boldogulni. Sajnos a legtöbb ember akár a másik boldogsága árán is, mindenáron boldogulni akar.

Mi lehet a házasságra lépők számára ez az egy akarat? Az, hogy ne külön-külön a magatok boldogságát, hanem egymás boldogságát keressétek. Ne venni akarjatok, hanem adni! A legtöbb ember azért válik csalódottá, kiábrándulttá családi életében, mert csak a maga akaratának az érvényesülését kereste. Mi legyen tehát a ti életek vezérlője? Az, hogy az egymás akaratát igyekezzetek megtalálni és teljesíteni. A házasság azért Isten iskolája, mert a legszentebb dolgot tanítja: az önmegtagadást. Abban találok meg igazán a boldogságomat, ha nem a magam akaratát akarom érvényesíteni, hanem annak akaratát, akit szeretek, akivel egygyé lettem. Istenhez is csak így tudom napoként elimádkozni az Úri imában: Legyen meg a te akaratod! Azt olvassuk az apostolokról, hogy az első pünkösd ünnepén, amikor Szentlélek kitöltetett reájuk, „mindnyájan egy akaratallal együtt valának” (ApCsel 2,1). Segítsen az Úristen benneteket, hogy így tudjatok ti is mindig egy akaratallal együtt lenni!

Könnyű kettőnek egy akaraton lenni azokban a dolgokban, amik mindkettőnek egyformán hasznosak vagy éppen kellemesek. Könnyű egy akaraton lenni addig, amíg az életnek a napos oldalán járunk, de nehéz akkor, amikor borúsra, árnyékosra válik az utunk. Erre tekint az Úr, amikor azt hangsúlyozza, hogy nem elég csak egy bizonyos dologban, hanem „minden dolog felől” egy akaraton kell lenni. Szomorúságban éppúgy, mint örömben, imádságban éppúgy, mint munkában, egészségben éppúgy, mint betegségben, erőtlenségben éppúgy, mint erőben. Minden dologban egy akaraton lenni: ez az, amit a házasságban úgy nevezünk, hogy szent szándék. Nem gondolok a magam akaratára, csak az övére, és ebben az önmegtagadásban, saját magam háttérbe szorításában boldog vagyok.

Mert az egy akaraton levésnek kettős áldása van. Az egyik áldás: „Ami csak kérnek, megadja nékik az én mennyei Atyám.” Emberi életünk csupa kérés. Önmagunkban erőtelenek, gyengék vagyunk. Rá vagyunk utalva egy nálunknál erősebb, tökéletesebb hatalomnak, Istennek a segítségére. Ezért kell imádkoznunk. Ezért imádság az egész élet, és ezért kell azzá lennie. Ehhez azonban együttes akaratra van szükség. Nem vettétek-e észre, hogy Isten azokat a kéréseket hallgatja meg, azokat az imádságokat teljesíti szívesen, amit többen mondanak, többen kérnek? Lehet, hogy az

én akaratom téves; lehet, hogy távol áll attól, amit a társam is akar. Lehet, hogy imádságomban olyan dolgot kérek, ami csak nekem válna hasznomra. De ha ketten akarunk, ketten kérünk, az a kérés és az az akarat többé nem kétféle, hanem egy. Olyan kérés és olyan akarat, amely kedves Isten előtt.

Az egy akaraton való levésnek a másik áldása Krisztus szavai szerint ez: „Ott vagyok közöttük.” Itt az Isten közöttünk! Van-e ennél boldogítóbb az életben? Sokszor akkor is egyedül érzi magát az ember, ha százan vannak körülötte. De ha egy akarat, a Krisztus nevében egyesülnek ketten, nincs többé egyedüllét. Ahol Krisztus jelen van, ott nincs többé súlya a gondnak, nyomorúságnak, ott csak hála és megelégedés van. Nincs többé iga, csak örvendetes szolgálat. Nincs zúgolódság, panasz, csak örvendezés. Nincs jajszó, kétségbeesés, csak hálaadás és imádság. Nincs árvaság és elhagyatottság, csak boldog egymásra találás, egymásban és az Úrban, aki mindezt megcselekedheti.

Ti most azért vagytok itt, hogy frigyeket Krisztus Urunk megszentelje az ő Igéjével. Nem véletlen, hogy egyházunk úgy rendelkezett a házasságkötés megáldásáról, hogy abban fogadalom és könyörgés van. Krisztus Urunk is fogadalomra szólít most benneteket: legyetek egy akaraton minden dolog felől, és: legyetek együtt mindenkor az ő nevében. A könyörgést pedig mi mondjuk el, akik az anyaszentegyház hivatalosaiként körülállunk most benneteket: Adja meg a mennyei Atya nektek mindazt, amit egy akarral kértetek, és legyen az Úr Jézus Krisztus mindenkor közöttetek. Mi hiszünk és valljuk, hogy a kegyelem Atyja meghallgatja mind a kettőt: a fogadalmat is és könyörgést is, mert ígértünk van, hogy „Amit megkötök a földön, a mennyben is kötve léssen, és amit megoldotok a földön, a mennyben is oldva léssen” (Mt 18,18). Ámen.

Temetési beszédek

Balogh Béla

Örökre megelégtíve

Özv. Gecse Jánosné Rostás Margit Anna fölött

Alapige: János 6,35

Örök megelégtítségéről beszél Jézus ebben az Igében. Milyen hatalmas dolog ez, még ha kevesen számolnak is vele, még ha kevesen vannak is azok, akik ezt komolyan veszik. Krisztus gyülekezete azonban azért él, hogy elfogadjon a Jézus által felkínált életlehetőséget. A kérdés nem az, hogy hányan vannak, akik elfogadják a Jézussal való közösséget, hanem az, hogy a gyülekezet el tudja-e fogadni azt a tényt, hogy ő Jézussal és Jézusból él. Egészen személyesen kifejezve: El tudom-e fogadni és el tudom-e mondani a magam életére nézve, hogy Jézus számomra életadó hatalom? Vagyis azt, hogy Jézus engem úgy tart életben, ahogyan életben tart a kenyér és a víz.

Amikor néhai Gecse Jánosné koporsója mellett hangzik fel ez az Ige, akkor önkéntelenül is arra gondolunk, hogy a tanító édesatyja, valamint lelkész nagyatyja mellett miként tanulta meg már kisgyermek korában ennek az ígretnek és igazságnak a valóságát. Megtanulta, mert a körülötte élők gyakran voltak az Úr asztalának vendégei. Konfirmálás után ő maga is részt vett ebben a szent vendégségben. Édesapját ekkoriban veszítette el: ezzel megkezdődik életének az a küzdelmes szakasza, amikor édesanyjával együtt a két kisebbik testvér felneveléséért kell dolgoznia. További élete úgy alakul, hogy lekipásztor veszi feleségül. Mellette tanulja tovább az otthon tanult lelkét: azt, hogy Jézussal az élet eledelét és az élet italát keresse. A Kis-Küküllő mentén szolgálják a Krisztus anyaszentegyházát, előbb Dányánban, azután Keleментelkén. A

kelelmentelki kapcsolódás ma is eleven, s a jelenlegi szolgálattelvő lelkipásztor és felesége osztozik velünk együtt ma a család gyászában.

Amikor az utóbbi hetek és napok szenvedésének és haláltusájának emlékei tartanak fogva, midőn az elmúlás ténye szomorítja meg szívünket, hozzánk jön Jézus az ő Igéjében, és figyelmünket a mennyei, vagyis az örökkévaló dolgok felé irányítja: „Én vagyok az életnek ama kenyere; aki hozzám jő, semmiképpen meg nem éhezik, és aki hisz bennem, meg nem szomjúhozik soha.”

Életnek kenyere vagyok – mondja magáról Jézus. Mit jelent a kenyér? Olyan alap-élelmiszer, amelyet mindennap fogyasztunk, mégsem unjuk meg soha. Az élet függ tőle. Ha van kenyér, van élet. Ha nincs kenyér, nincs élet. Azért olyan életre-halálra menő harc a kenyérért való küzdelem. Azért akasztottak régente és akasztanak ma is százezrek és milliók vándortarisznyát a nyakunkba, hogy kenyeret találjanak. Az ember robotol, küzd, harcol kenyérért, amely által életét fenntarthatja. Pedig ez csak földi kenyér, csak a sárga táplálék. Mégis milyen nélkülözhetetlen. De hiába élünk vele akár szűkölködve, akár bővülködve: a dúskáló is, a szűkölködő is végül ugyanarra a sorsra jut.

Jézus megemlíti az ószövetségi hagyományt is: a választott nép egykor a pusztában égi mannákat evett. De még így is meghaltak. Az égi manna sem volt képes megmenteni őket a haláltól. Ami megtarthat a halálon túl is, az nem a kenyér, nem is a manna, hanem Jézus egyedül: „Aki énhezám jő, semmiképpen meg nem éhezik”, vagyis mindörökké megelégtet. A kenyér az életre táplál, az életben tart meg. Jézus az örök életre táplál és az örökkévalóságban tart meg. Forduljunk azért hozzá, aki azt mondta: „több az élet, mint az eledel”.

„Én vagyok az életnek vize” – jelenti ki magáról Jézus. Kenyér nélkül nincs élet, mondtuk az imént. Víz nélkül még annyira sincs. Biológusok, vegyészek, csillagászok egybehangzóan vallják, hogy víz hiányában nem lehetséges élet. Nem csak emberi élet, de semmiféle élet sem. Legalábbis földünk viszonyai között nem. Jézus is tudta ezt. Azért tanította azt, hogy amennyire nélkülözhetetlen a víz ahhoz, hogy valahol élet sarjadjon, éppen olyan nélkülözhetetlen ő a mi életünk számára. A János evangéliuma 4. fejezetében van egy különös párbeszéd Jézus és egy asszony között, amelyből kiderül, hogy Jézusnál örök életet árasztó vízforrás található. Milyen nagyszerű ígéretként hatott ez a csapadékban szegény Izráel földjén. Nálunk, ahol annyi a magas hegy és a sok völgy, ráadásul az egyhájlát is kedvező, nagyon sok víz fakad és folyik alá. De van a világnak olyan vidéke is, ahol napokig lehet járni anélkül, hogy az ember folyóra, kútra vagy legalább egy forrásra bukkanna. Van olyan ország, ahol olcsóbban lehet üzemanyagot vásárolni, mint vizet. Egy ilyen országban történt meg, hogy Isten jósága egy asszonyt mély hálára indított. Elment a lelkigondozójához, hogy miképpen mutassa meg köszönetét, és a következő választ kapta: „Eredj el és áss egy kutat a pusztában.”

Azért, ha a vízárt így meg tud dolgozni az ember, pedig nem él általa örökké, nem kell-e nekünk Jézusban hinnünk, aki az örök életre tart meg bennünket?

A választ elhunyt testvérünk a maga életével adta meg. Isten úgy rendelte, hogy az egyházunkban naggyá lett Tavaszy családba született. Másfél esztendővel ezelőtt elhunyt férje révén Ravasz László püspök családjához kötődött. De ez nem minden: hit által Jézushoz kapcsolódott, aki őt a halálban is képes megtartani. „Aki hisz énbennem, az meg nem szomjúzik soha.” Igen, ő immár ott van, ahol az embert nem bántja szenvedés, éhség és szomjúság, elválás, gond és sóhaj. Ott lehet együtt az üdvözült lelkekkel, ahol a Szentháromság Istent mindörökké magasztalja.

Ez a hit, amely kedves édesanyátokat megtartotta, adjon nektek is vigasztalást és erőt. Leányai, vejei, unokái: adjatok velünk együtt hálát Istennek édesanyátok 78 esztendejének minden ajándékáért. Ámen.

Az örök tanító

Alapige: 1Korinthus 14,6

Az ákosfalvi iskolában, ahol máskor az élet oltárai lobognak, és az ottani művelődési otthonban, ahol máskor a tudás fényei világolnak, nappalokon és éjjeleken át a halál ülte diadalát. Az ismerésnek és tanulásnak ez a két szentélye máskor telve volt mosolygó gyermekarcokkal, akik csillogó szemekkel figyeltek egy lobogó lelkű, melegszívű tanítómester tanításaira. Most a könnyező szülők, a megrendült munkatársak, a bánattól érintett barátok, az elárvult, riadt tanítványok serege némán járult egy kihűlt szív elé utolsó látogatásra, és e látogatáskor az élet jelenléte helyett a halál fagyos lehelete csapta meg az arcokat.

Örök tavasz kertje! Te! Zsongó iskola! Íme! Temetői kápolnává lettél!

De vajon a temetői kápolna nem lehet-e iskola? Vajon mi felnőttek nem vagyunk magunk is gyermekek, tanuló gyermekek az élő Isten nagy iskolájában, amelyet életnek nevezünk? Vajon túl a gyászon, túl a halál ködein, könnyeink fátyolán át nem néz-e reánk is a legszelídebb, a legbölcsőbb, az örök tanítómester, Isten? Itt a koporsó, rajta a virágok halmaza, körös-körül a fájó szívek... nem megannyi szemléltetési eszköz valami új, valami nagyon nehéz leckéhez, amelyet még nem tanultunk meg, bár bánatosan, meg-megrendülve annyiszor elismételgetünk? Ez az egyetlen életiskolai lecke és örök házi feladat: mi a halálnak és az életnek a titka?

Az, hogy tanít valamire.

Isten kezében minden élet tanít, mert vagy felemel, vagy elrettent. Isten kezében minden meghalás nevel, mert vagy a győzelemnek fellelkesítő, vagy az elbukásnak le-sújtó példája. De boldog az, aki öntudatosan, áhítattal akarja, hogy ő Isten tanító eszköze legyen. Mennyire felülmúl minket az az ember, aki élethivatásául vallja, hogy azt tegye, amire őt Isten szánta, hogy neveljen.

Íme, hallottunk egy Igét, amelynek szerzője kétezer évvel ezelőtt egyetlen dolgot tartott a maga számára elviselhetetlennek, szinte képtelennek, hogy ő ne tanítson, hogy ő ne neveljen. Szenvedéllyé vált benne, hogy kijelentésben, prófétálásban és tanításban szóljon a reábfzottakhoz. Ez a hősi szenvedélye, ez a felülről nyert lángja annyira lobogott benne, hogy kétezer év reményein, leverettetésein át most újra reánk villan a fénye. Ebből merítsünk most mi is.

Nem világítótorony, csak egy kicsiny falusi méces az, akinek kihűlt tetemét körülálljuk. Parányi szikra, de egy kis világnak központja, fényforrása. Ferenczy Lászlóra emlékezünk, akinek elragadtatott szenvedélye volt az, hogy világoljon és világítson.

Szólott hozzánk tanításában. Körülvették őt üde gyermeklelkek, s mindenik egy-egy szívárványsugárral gazdagabban távozott tőle. Ha most mindaz a gyermekarc egyszerre visszamosolyogna reá, amelyikre az ő lelkéből egy-egy sugár esett, itt fényesség gyúlna ki és kicsapna, mint a székely népmesebeli mondatú. Ha minden kéz, amelyet ő szorosan fogva, annak gazdáját a homályból átsegítette az ismeret, a tudás verőfényére, csupán egyetlen szirmot ejtene sírjára, virághegy mutatná a helyet, ahol alszik a hűséges tanítómester. Ha minden népdal egyszerre zendülne fel, amelyet ő csacska gyermekajkákön át a nyiló gyermeklelkek felé vezényelt, micsoda himnusz adná hírül népünk énekes kedvét. Körül lehetne keríteni a „tudás birodalmát” az általa megtanított sok betűkatonával, bástyát lehetne erődíteni a gyermeklelekbe beoltott erényekkel, és rózsaszín folyondárral lehetne ékesíteni ezt a csodás birodalmat.

De szólott azokhoz, akikhez küldetést nyert, prófétálásban is. Minden igaz nép-tanítóban kell lennie valaminek a prófétából. Még akkor is, ha nem visel a vállain palástot és nem ragyog le homlokáról a kiválasztottság titkos bélyege. Az igazi tanító-mesternek látnia kell egy jobb és szebb világot. Látnia kell a tudatlan, babonában botorkáló falvak fölött a felvilágosult, boldog, erkölcsös falvakat. Bele kell búvárkodnia magát saját népének veszendőbe indult történelmi emlékeibe. Szerelmesen szeretnie

kell és féltőn félténie kell a nép sajátos művészetének feledésbe hajló szent hagyatékait. Ezeket az örök értékeket ki kell hoznia a mélyből, gyöngéd gondossággal le kell törölnie róluk a feledés porát és úgy adni át megörökítésre, hogy ha kell, a talált kincsek feltárójának a neve homályban maradjon, de megmeneküljön a drága lelet.

Mindezt Ferenczy László meg tudta tenni a veleszületett szerénységénél fogva. A kultúra névtelen napszámosa volt. A népben volt otthona, a népért szolgált és a népért harcolt mint ismeretlen katona. Ahol szolgálata közben megfordult, mindenhol megszerezte, de el is hagyogatta érdemeinek babérjait. A mi feladatunk most az, hogy lába nyomán az ő hervadatlanságának ezeket a bizonyosságait összeszedegessük és gyöngéd kezekkel odahelyezzük sírhalmára.

Ferenczy László látott egy prófétai látomást, amilyen keveseknek adatik meg, és ő erre visszavonás nélkül rátebe egész férfiúi életét. Istennek valami különös ajándéka let nyilvánvalóvá az ő életében.

Amit küldetésében teljességre vitt, az csupán kezdet, és mi még ezt sem tudjuk kelőleg egybesűríteni. Itt csak megpróbáljuk halványan körvonalazni ezt a hatalmas sodrású, szenvedélyesen tevékenykedő, néha álmodozó, de álmolátásaiban is termékeny életküldetést, amelynek megtestesítője volt Ferenczy László. Hangosság nélkül, lankadatlan, önmaga fogyó élettartalékait érthetetlen, szent mámorral eltékozló módon járt az élen azoknak a sorában, akik sötét éjben látnoki szemmel fényt ismertek fel és azt vezérlő csillagul választották. Pazarló bőkezűséggel szétosztogatta önmaga teljességét. Így vált szebbé az önmagával maghasonlott, de igazi rendeltetését titkon kereső ember jelene és holnapja éppen a Ferenczy László szolgálata nyomán. Talán ő sem tudta, hogy ebben a mindennapos oltári odaszentelődésben milyen áldott magvetés végeztetett el. Egy kis világ szépült meg és vált hódító hatalommá egy ilyen önfeláldozás útján. Akarva, nem akarva követője volt Jézus Krisztusnak. Olyan fényforrás volt Ferenczy László, aki – miközben másoknak világolt – önmagát emésztette fel. És tette mindezt a próféták szent hévségével.

Ki tudott volna ellene szegülni ennek a magávalragadó sodrásnak? Nem csupán kisgyermek tanulót, de nevelt társadalmat, népet és családi környezetet egyaránt.

Az a 45 életév, amit velünk töltött el, nem egyéb, mint hű, hősies, halk ihlettől megszállott prófécia egy tisztább, egy egyetemesebb, egy nemesebb világ felől.

Végül szólott hozzánk kijelentéseiben.

Minden emberi szív a kijelentés hordozója, mihelyt áthevül, szeretni kezd, ragaszkodik és önzetlenül szolgál. A Ferenczy László szíve is ilyen volt. Üzenetet adott át nekünk a jóság, a csendes türelem, a néma áldozat és a tisztult szeretet világából.

Én erről mindent itt nem emlegethetek fel, mert bilinesbe veri érzelmeim áradását a hozzá fűződő gyermekkori barátságunk. Halállal viaskodó ágyán hátrahagyta részemre azt a fájón szép gyötrelmet, hogy temessem el őt, a barátomat. Nem tehetem, mert én nem vesztettem el őt, sőt – érzem – most nyertem meg igazán, hogy ő ennyire hitt bennem.

Ti tudjátok, mire tanított minket ez a nagyszívűsége folytán odalett, igazán nagy szív. Ti tudjátok, milyen tanítás iránt fogékony most a lélek. Bár éreznétek azt, amit most érzek, de kifejezni képtelen vagyok. Bár értenétek mindazt, amit én most már tisztán látok. Látom ennek a táltumatos életnek tanítását, és megérttem elkötelezését. Bár hallanátok, ami megérintette a lelket, azt a halk és szelíd hangot, amelyen át száll felénk ezen a halálon át Isten keresése.

Valami olyasmit érzek és értek, hogy Ferenczy László elégséges, alázatos eszköze volt az egyetlen bölcs tanítónak, az élő Istennek. Ezen a döbbenetes módon odalett életen át Isten az, aki most szemben áll velünk. Úgy áll velünk szemben, hogy reánk nehezedett a keze. Ez a kéz viszont atyai, jobb kéz. Ez a jobb kéz ki akar és ki tud emelni minket a fájdalomból. Megláttatja azt, hogy az ő világa a jóság, a felfedett titkú szeretet világa. Ő most oda vitte át ezt a jó gyermekét.

Látszólag kifosztott minket a halál azáltal, hogy itt maradtunk tisztelettel övezett, sokra becsült és forrón szeretett társunk nélkül. Életünknek ez az örökké rontó, bántó ellenfele beletaszított minket a fájdalom kavargó mélységeibe, de mi hisszük, hogy ha-

marosan reánk derül az Úrnak „ama napja”, amikor nem lesz többé ártásunkra semmi-féle itteni rontás. Szemeinket felfelé irányozzuk, ahonnan hajnal dereng reánk, az életnek szép, piros hajnala.

Jó volt nekünk együtt lennünk Ferenczy Lászlóval korán elnyílt virágélete idején, de még jobb lesz vele újból – ezúttal örökké – együtt meghitten letelepednünk az egyetlen Tanítómester lábainál és – hallgatnunk – hallgatnunk, végre megtanulnunk az ő életre vezérlő bölcsességét.

Az ő meghitt otthona már int felénk! Jertek, kérjük az oda való bebocsáttatásunkat imádsággal. Ámen.

(1968. aug. 1.)

Orbán János

Az Úr orcája előtt

Alapige: Zsoltárok 116,7-9

„Az Úr orcája előtt fogok járni az élőknek földjén.”

Ez a hívő ember bizonyágtétele. De ki a hívő? Isten személyes hitünket tartja és kéri számon. Hívő ember az, aki elfogadta Istennek Krisztusban felkínált kegyelmét és erre építi rá egész életét, nemcsak a földit, hanem azt is, ami ez után következik.

E két élet között van egy határ. Ez a halál. Különös határ a halál. Nem lehet ezen keresztülvinni semmit, „mert semmit sem hoztunk a világra, világos, hogy ki sem vihetünk semmit” (1Tim 6,7). Viszont ami örökkévaló, azt ebben a testben tehetjük magunkévá hittel, és ez nemhogy átvihető, hanem éppen ez segít át az „élők földjére”: Isten országába.

Mi a halál? Sokféle feleletet lehet erre a kérdésre adni. Alapigénk szerint: a hívőnek hazatérés. Ebben a szemléletben a nagy vándorút vége, amikor 82 esztendő után a most meghalt testvérünk hazatért. Nem úgy, hogy „haza”-hozátók a kórházból, ahová meggyógyulni vitték és mégis ott halt meg, hanem „a te nyugodalmadba” való hazatérés. 82 esztendő elég sok idő. Végig kellett küzdeni. Nem könnyű. Mindnyájan tudjuk, hogy mennyi nyugtalanságot jelent. Azt szoktuk mondani, hogy a mai ember élete állandó harc, szüntelen ideg feszültség, amelyben testileg-lelkileg felőrlik az ember. De ezelőtt 100, 500 vagy 3000 évvel is éppen ilyen volt – az akkori körülmények között – az élet, az „emberi” élet.

Ebben az emberi életben tapasztaljuk meg Isten jótéteményeit. Ha mi emberek is tudunk néha jót tenni egymásnak – amiért olykor hálásak is szoktunk lenni –, milyen hálásak kell hogy legyünk Isten iránt, aki a legfőbb jót tette velünk!

Az természetes, hogy ennél a koporsónál fájó szívvel vehetitek számba, hogy milyen jó volt hozzátok mint hitvestárs, aki hosszú esztendőkön át türelemmel, odaadással ápolta beteges feleségét, s mint édesapa, aki gyermekeinek nemcsak a testi, de a lelki táplálásáról is gondoskodott, sőt korán meghalt testvére 4 árva gyermekére is kiterjesztette szeretetét, akik mondhatni apjukként gyászolják most őt. Sokan mondták el nekem közületek, hogy ahol és amikor alkalma adódott, rajtatok is – számára idegeneken – szívesen segített. De meghalt, s most már semmi jót nem tehet.

De hogy lehessen akkor Isten jótéteményéről beszélni? Lehet-e Isten jótéteménye a halál? Lehet-e jótétemény, ha valaki 59 évi házasság után elveszti hitvestársát, ha a gyermekek – ha felnőttek is – édesapjukat, az unokák nagyapjukat? Mennyire ragaszkodunk az élthez és az élőkhez. Lehet-e isteni jótétemény az, hogy aki szeretett és akit szerettünk, meghalt? Vajon el tudják-e mondani a hozzátartozók: nyugodj meg, lelkem, mert az Úr jót tett veled?

A zsoltárból azt vehetjük ki, hogy a zsoltárost valamilyen halálos veszedelemből szabadította meg az Úr. Ez után tényleg el lehet mondani: térj meg, én lelkem, a te nyugodalmadba, mert az Úr jót tett veled. Gondoltatok-e arra, hogy Isten a kárhóztól mentett meg titeket? Lehet-e ennél nagyobb isteni jótétemény?

De hogy mondhasza valaki: hálás vagyok, mert megszabadítottad lelkemet a haláltól, ha meghal? – mert mindnyájan meghalunk. Figyeljétek csak jól meg az Igét, mit is tanít? Nyugodj meg, lelkem, mert te nem halsz meg. A test az porrá lesz, elenyészik, de a lélek visszatér Istenhez, aki adta (Préd 12,9). Ez nem beletörődés, hanem rátalálás. Nyugodj meg, lelkem, van megoldás! Mert a lelkünk nyugtalankodik, nem a testünk. Amikor a lélek eljut odáig, hogy meglátja, hogy a test nem börtöne, amellyel együtt kell elpusztulnia, hanem Szentlélek temploma, amelyben Isten szabadító kegyelmét megtapasztalhatja, akkor már másképp nézi a halált. Amikor a testnek mint anyagnak megszűnik az életműködése, akkor a hívő lélek ebből a nyugtalanságból, ebből a világból igazi nyugodalmába, Isten örökkévaló országába tér vissza. Amikor valaki eljut idáig, akkor tud nyugodt lélekkel meghalni, de a szeretett hozzátartozó koporsója mellett is csak akkor tud megnyugodott lélekkel megállni.

Amíg ebben a testben vagyunk, ezzel is törődnünk kell. Apójuk, gondoljuk ma-gukat, még a reánk bízottakat is – ahogy az ebben az esetben is történik. A zsoltáros biznyságtétele arra is utal, amit egymás lelkéért, egymás hitre ébresztéséért tehetünk. S ez az, hogy biznyságtételünkkel rámutassunk a lélek fontosságára. Rámutatni „a lélek életére”. Ez pedig nem más, mint az Istenbe vetett hit. A lélek számára „az isten-nélküliség a halál”. Van olyan ember, aki halott az Úr számára, noha test szerint „élő”. De aki a feltámadott Jézus Krisztusban hisz, annak lelke megszabadult a haláltól; Krisztus megszabadította, mert örök élettel ajándékozta meg, amelynek nem árt a testi halál. Megszabadítottad lelkemet a haláltól. Isten csodálatos jótéteménye ez. Aki hittel elfogadja, annak lelke valóban megnyugszik.

Az Isten jótéteményében megnyugodott lélek nem sír. Megszabadítottad szemeimet a könnyhullatástól. A koporsó mellett könnyekre fakadt fájdalmat az örök élet biztatá-sa megnyihíti, és ezzel törli le a könnyeket. Sírsz, mert meghalt a drága hozzátartozó-d, de megvigasztalódsz, ha hiszel.

Az ilyen ember már nem jár bizonytalanul. Ezt fejezi ki: megszabadítottad lábamat az eleséstől. Világosan érezteti ezt meg velünk ez a szép énekünk: „Fogjad kezem, oly gyenge vagyok, érzem, hogy nélküled én járni nem tudok. Fogjad kezem, és akkor, jó Megváltóm, a félelemre többé nincsen ok. Fogjad kezem, az út sötét előttem, ha fényeddel meg nem világítod. De így, Uram, e mennyből jövő fénynél, Reád tekintve, bizton indulok.”

Így már nem bizonytalankodunk, nem tapogatózunk, hanem úgy élünk, mint akik állandóan az Úr orcája előtt járunk. Úgy rendezzék be az életeteket, hogy ne kelljen félnetek attól, hogy látja azt az Úr, sőt drága biztatás legyen számotokra, hogy maga Isten tart szemmel titeket. Aki állandóan segítségetekre van abban, hogy neki tetsző életet éljétek.

Ebből következik az a boldog meggyőződés, hogy a földi test megsemmisülése után az Úr orcája előtt fogok járni az élőknek földjén: állandóan Isten színe előtt, az ő országában.

Magatokra és drága hozzátartozókra nézve Isten e vigasztalása adjon igazi lelki megnyugvást. Ámen.

Tótkés István

Dr. Octavian Buracu ravatala mellett

A Romániai Református Egyház, valamint a magyar Evangélikus-lutheránus és az Unitárius Egyház nevében biznyságot teszünk e ravatal mellett arról, hogy kettős er-délyi visszhangja van a megholdogult Buracu testvérünk és barátunk hazaköltözésé-nek. Ez más szóval azt jelenti, hogy egyfelől meggazdagodtunk s másfelől megszegé-nyedtünk.

Meggazdagodtunk azáltal, hogy a jelenkor sajátos történelmi helyzetében példamu-tatón felvette a küzdelmet anyaföldünkön mindazon bomlasztó és fenyegető erővel szemben, amelyek állandóan mérgezték és mindmáig mérgezik a román és a magyar

nép békés együttélését és közös építő munkáját. Beszédeivel és írásaival mindig és mindenütt megszólalt, valahányszor el kellett úzni a gonoszt vagy legalábbis megfékezni előretörését. Minden idegszálával küzdött a sokakat megkeserítő szélsőséges nacionalizmus ellen.

Küzdelmének gyöngyszemei közé tartozott mindenekelőtt az igazság melletti bátor kiállás. Igazságtudatának hiteles mértéke nem a manapság semmitmondó humánus volt, sem a jobbra-balra igazítható kultúra, s legkevésbé a hamisan értelmező és kisa-játítható nemzettudat, hanem – s ezt sem szabad szégyenleni – az élő hitbe ágyazott krisztusi zsinórmérték. Protestáns egyházaink ezt tekintik a Buracu testvérünk legdrágább és mindnyájunkat meggazdagító gyöngyszemének.

Az igazságtudat édestestvéreként hordozta lelkében és elméjében a testvéri együttérzés készségét és képességét. Együtt tudott örvendeni az örvendezőkkel, s együtt tudott sírni a sírókkal. Személyesen is bizonyítványtevője vagyok annak, hogy mennyire fájó szívvel hordozta akár egyéneknek, akár közösségeknek, igen: etnikumoknak és egyházfelekezeteknek a fájdalmait, amikor bántalmazásban részesültek. Ezt az együttérzést nem az érzelmek rokonszenve táplálta nála, sem valamely hasonló szubjektív meghatározottság, hanem mély gyökerű keresztyén lelkisége, melynek kötöttségében gyakran hivatkozott papi családból való származására éppúgy, mint többszörösen megbizonyított egyházi beállítottságára.

Harmadik gazdagító gyöngyszemként kell fölemlíteni a napjainkban ritkán tapasztalható nyíltságot és őszinteséget. Nála nem léteztek a tabu igényű mérges és mérgező góccok. Bármiről nyíltan és őszintén lehetett beszélni vele, ideértve a kényes társadalmi és politikai kérdések sokaságát is. Ellensége volt a hátmegettiségeknek ugyanúgy, mint a nemzeti vagy egyéb sovén bálványoknak. Kiváltképpen ajándékot jelentett számunkra és egyházaink számára ez az ő példamutatása.

Igazság, együttérzés és őszinte nyíltság! Sok egyéb között ez a három gyöngyszem ékesítette és formálta értékkéssé megboldogult testvérünk és polgártársunk személyiségét. Hálaadással valljuk és hirdetjük, hogy általa valóban meggazdagodtunk.

Az egyidejű megszegényedésünket az a fájdalmas valóság fejezi ki, hogy többé nem láthatjuk magunk között a sokrétű igazságnak, a baráti együttérzésnek és teherhordozásnak, valamint az őszinte nyíltságnak erdélyi zászlóvivőjét. Nem láthatjuk a különféle összejöveteleken, gyűléseken, tanácskozáson vagy épp tüntetéseken a mindig tettekész utazót és mozgósítót, a fáradhatatlan szolgálattevőt. Földi lámpája kialudt, vagy amint mondani szokás: önégető és önemésztő gyertyája a betegség próbás éveit és hónapjait után elfogyott. Ő maga nem szerzett vagyont, de sokakat gazdagított a maga példás életével. Emlékezetét ragaszkodó szeretettel őrizzük az evangéliumi lelkiség és szellemiség örökségházában. Emlékezete legyen áldott az alagút erdélyi földön, azzal a reménységgel, hogy az alagút végén akár az ő elképzelése szerint, akár a szelleméhez méltó másságnak a jegyében, előbb-utóbb legyőzhetetlenné válik a sötétséget eltávolító és az erdélyi jövőt bevilágító fény. Ez a jó reménység számunkra dr. Octavian Buracu hálával őrzött egyházi és társadalmi öröksége.

Évzáró istentisztelet

Csiha Kálmán

Jerikó felé

Alapige: Lukács 10,25–37
Bibliailvasás: János 17,18–26

Az Ige egy kérdéssel kezdődik: mit cselekedjem, hogy örök életet vehessek? Ezt kérdezi egy törvénytudó az Úr Jézustól. Ti most azt gondoljátok, hogy ez a kérdés tőletek egészen messze van. Hiszen ti fiatalok vagytok, most végeztétek el az asszisztensképző főiskolánkat, most mentek ki a világba, ahol előttetek áll az egész szép földi élet. Milyen messze van ez a kérdés most tőletek: mit cselekedjem, hogy az örök életet vehessem? De lehet, hogy egypár hónap múlva már ti is ott lesztek, ahol ez égető kérdés. Ahol az emberek a halálra készülnek, ahol az emberek gyógyulásra várnak. De nem mindenkinek sikerül a gyógyulás. Ezért sokak lelkében fog felmerülni a kérdés ott, ahol ti majd dolgozni fogtok: vajon van-e élet a halál után? Vajon következik-e még valami, vajon lehet-e még reménységem? És ha van, akkor mi lesz azután? Megfáltetem, szenvedni fogok, vagy örvendeni fogok? Hova jutok azután? Belekerültök majd egy olyan közegbe, amely benneteket is lassan mindinkább megtanít arra, hogy egyszer ti is arra gondoljátok, hogy ez a kérdés nektek is előbb vagy utóbb a legégetőbb ügyetek lesz.

Mit cselekedjem, hogy az örök életet vehessem? Erre felel most az Úr Jézus. Az Úr Jézus feleletében elmondja a nagy parancsolatot: szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből, és szeresd felebarátodat, mint magadat.

Ti tulajdonképpen három történelmi egyház tagjai vagytok. De látjátok, mind a három egyházban és minden keresztyén egyházban az Úr Jézusnak ez a felelete ugyanaz. Egy titka van annak, hogy a földi élet után elnyerjük az örök életet: szeretni Istent és szeretni az embereket. Csak ennyi? Bizony ennyi, de ezt a „csak ennyit” nagyon nehéz betölteni. Olyan könnyű kimondani, hogy szeretjük Istent. Persze hogy szeretjük, ha nincs problémánk vele. Nagyon könnyű elmondani udvariasságból is azt, hogy szeretjük Istent. De János apostol azt írja a levelében, hogy aki nem szereti azt az embert, akit lát, hogyan szeretheti Istent, akit nem lát? A szeretet többet jelent kellemes hangulatnál. A szeretet az többet jelent az anyagi érdeknél. A szeretet azt jelenti, hogy akit szeretek, azért az életemet is hajlandó vagyok feláldozni. Így lehet és kell szeretnünk Istent.

A következőkben az Úr Jézus arról beszél, hogy hogyan kell szeretni az embert. Miért? Mert a farizeus ki akart bújni a felelősség alól, amikor azt kérdezte: ki az én felebarátom? Ti is kérdezhetitek majd magatokban, hogy kit kell én szeressek és hogyan kell szeressek. Mert nektek elsősorban emberekkel, és pedig szenvedő emberekkel lesz dolgotok. Az Úr Jézus ezért elmondja a következő példázatot: Egy ember ment haza Jeruzsálemből Jerikóba. Az úton megtámadták a rablók, kifosztották, félholtra verve ott hagyták az úton. A Jeruzsálem név azt jelenti magyarul: békesség városa. Jerikó pedig azt jelenti magyarul: illatos város. Látjátok, ez az emberi élet útja. Ha Isten kegyelmes volt hozzánk, és ha jó szüleink voltak, akkor volt békesség-városunk. Ez a gyermekkorunk, ez az otthonunk, ahol felnőtünk, ahova szeretneink, akik imádkoznak értünk, mindig hazavárnak.

Lehet, hogy szüleitek sok mindent adtak, és sok mindent adhatnak nektek, gyermekeiknek. Adhatnak diplomát is, szakképzettséget is, adhatnak házat is, pénzt is és autót is. Adhatnak mindent. De ha nem adtatok Jeruzsálemet, akkor örökre szegény marad gyermekeitek lelke. Ha nem volt olyan gyermekkoruk, amire úgy emlékezhetnek majd vissza, hogy akkor békesség, jóság és szeretet vette körül őket, hogy ott és akkor az én szüleim imádkoztak, Istenben hittek és szépen éltek, akkor igen nehéz lesz egész

életükön keresztül Isten és az ember szeretetében járniok. Én nem tudom, hogy ti milyen családot fogtok majd alapítani, de ha nem teremtetek magatoknak Jeruzsálemet, akkor nem fog érni semmit sem a diplomátok, és akkor nem lesztek majd boldogok.

Amikor egy beteg kerül majd elétek, akit az úton megtámadt az ellenség, amit most betegségnek hívnak, és amihez lehet hogy társul még lelki ellenség is, családi nyomorúság is, félelem is, aggodalom is, akkor ti úgy nézzetek majd arra a betegre, hogy benne ne csak egy testet lássatok, hanem lássátok az ő Jeruzsálemét, az ő édesanyját, édesapját, feleségét, férjét, testvéreit, gyermekeit, vagyis mind-mind azokat, akik szeretik, ahonnan jött, ahova haza akar térni. Nagy dolog meglátni a beteg mögött azt a Jeruzsálemet, amit talán elveszítettek és soha többé nem kapnak vissza, ha én nem gondozom jól a szenvedőt.

És lássátok a betegek előtt Jerikót, az illatos várost, a célt, ahova el akarnak érkezni. Mert mindnyájunknak van egy Jerikója, így nektek is van egy Jerikótok, amit célként magatok elé tűztetek. Amikor azonban elindulunk Jeruzsálemből Jerikó felé, akkor ránk törnek a rablók és kirabolnak. Történelmünkben volt egy olyan évszázad, amikor anyagilag is ránk törtek. Van olyan külső és van olyan belső rabló, aki tönkreteszi a családot, aki kifosztja személyes életünket is. A család, a féltékenység, a szeretetlenség, a részegesség mindmegannyi belső rabló. Nyomukban kirabolva az emberek az úton maradnak. Széteső családok, árván maradt gyermekek, felsebzett lelkek, testi és lelki betegek, akik valamikor azt gondolták, hogy olyan könnyű elérkezni Jerikóba, most halálosan megsebezve az út szélén fekszenek. Lám, kiderült, hogy nem is olyan könnyű a Jeruzsálemből Jerikóba vezető út. Nektek se lesz könnyű!

Ez az ember kirabolva fekszik az út szélén, ahol jönnek és mennek az emberek. Először jön egy pap. Egy zsidó pap, akinek nyilván kötelessége lenne a saját hívén segíteni, de kikerüli azt. Lehet, hogy fél a rablóktól; lehet, hogy éppen szolgálatba megy és a zsidó papok számára az volt a törvény, hogy nem szabad halottat érinteni, mert ha halottat érintenek, akkor nem szolgálhatnak, akkor bonyolult tisztulási ceremóniákon kell hogy átmenjenek. Lehet, hogy ez a pap azt gondolta magában: hát ha már halott, ezért nem megyek oda, mert akkor nem tudom elvégezni a szolgálatomat. Lám, kifogás mindig van! Nálatok is lesz majd számos kifogás. Ezernyi kifogást fogtok majd találni igazolásul, hogy elkerüljétek a beteget, a kifosztott és tönkretett embert, akitől elrabolta a betegség Jeruzsálemet, és akitől a kegyetlen élet ellopta Jerikót.

Majd jön egy lévita, egy olyan alsóbbrendű izráelita pap, aki szintén meg tudta saját magának magyarázni szívtelen cselekedete okát. Mindent meg tudunk saját magunknak magyarázni!

Végül jön egy samaritanus. A samáriabeliek ellenségei voltak a zsidóknak, és fordítva, a zsidók a samaritanusoknak. Az Úr Jézus azért mondta el ezt a példát, hogy mindenki lássa és belássa azt, hogy az az én felebarátom, aki bajban van, akin segíteni kell. Akármilyen egyházhoz tartozol, akármilyen néphez tartozol, a bajba jutott ember Istennek az a teremtménye, akin segíteni kell, aki éppen a te felebarátod abban a percben.

Jön ez a samáriabeli ember, aki ellensége a zsidóknak, és akinek ellenségei a zsidók, odamegy a haldoklóhoz, kimossa a sebeit borral, majd rátölti az akkor szinte kizárólagosan használt orvosságot, az olajat, majd bekötözi sebeit, felteszi a saját szamarára, és elviszi a vendégfogadó házhoz. De nem várja, hogy az fizessen neki, hanem ő fizet érte. S azt mondja a fogadónak, hogy ha többre kerül az eltartása, akkor majd visszajövelekor kifizeti neki tartozását.

Kedves fiatal testvéreim, várnak benneteket a kirabolt életek! Vajon elkerülitek-e azokat? Vajon olyanok lesztek-e, mint a zsidó pap és mint a lévita, vagy tudtok olyanok lenni, mint az irgalmas samaritanus? Mert sokféleképpen lehet elkerülni egy beteget! Még akkor is elkerültem, ha történetesen az ágya mellett vagyok. Odadobhatom neki az orvosságot, de elfelejtem megsímogatni a homlokát, elfelejtek mondani számára egy kedves mondatot, elfelejtem megmondani azt, hogy van Isten, hogy az Úr Jézus

az áldott orvos, aki segíthet és segít is rajta. Sokféleképpen elkerülhetek egy beteget! Még akkor is, ha bemegyek a szobájába, de úgy, mintha be sem mentem volna. De magammal vihetem Jeruzsálemet. Magammal vihetem a békesség városát, s az orvos-ság mellett magammal vihetem a gyógyító szeretetet is.

Nem olyan régen az egyik kórházban gyermekszülés közben meghalt egy édesanya. A kórházba külföldi segély érkezett, és csak egy félórára szaladtak el a nővérek, hogy ők is ott legyenek, amikor lepakolják a segélyt, mert az mindig érdekes, mert abból lehet valami hasznot húzni. Mire visszamentek, elvérzett az édesanya. Meghalt. A segélyért elkerülték a beteget, és így kioltották az életét. Ha valakit elkerültök, az végleg holtan maradhat az úton. De ez a ti lelketeket terheli. Ám ha tudtok valakin segíteni, ha be tudjátok tartani az Úr Jézus szavát, ha kimossátok a beteg teste és lelke sebeit, ha gyógyító olajat, egy kicsi balsamos szeretetet is töltötök a pontosan adagolt orvosság mellett reá, ha egy kicsi emberséget is, egy kicsi Isten gyermeke szerinti életet is adtok ráadásul, akkor az Úr Jézus tanítványai lesztek, akkor be tudjátok tölteni a parancsolat második részét: szeresd felebarátodat, mint magadat. Ezért mindig arra kell gondoljatok, hátha én lennék ott vérbe fagyva az úton. Ezért mondja az Úr Jézus: eredj el és te is akképpen cselekedjél.

Ugyanis kétféleképpen lehet végezni szolgálatokat. Lehet végezni pénzért. Ha megfizetnek, elvégzem, ha kétszeresen megfizetnek, akkor a gyógyszer adagolása mellett még egy kicsit kedves is leszek. S lehet végezni hivatásból. Akinek az a legfontosabb, hogy ha szenved a felebarátom, akkor gyógyítsam szenvedéseit. Ezt mindig ti magatok döntitek el. De a szolgálatotok igazi örömet csak akkor fog hozni számotokra és csak akkor lesz Jeruzsálemetek és Jerikótok a kórházakban is, ha hivatásból végzitek, ha elsősorban szeretetből végzitek szolgálatotokat. Akkor vissza fog ragyogni rátok a szeretet és a hála fénye. Akkor az Úr Jézus is azt fogja mondani: jól van. De sohase felejtsetek el magatokra nézve sem e példázat egyik vonását. Lehet, hogy egyszer majd ti is elkerültök lehettek és lesztek. Lehet, hogy éppen azok, akikben nagyon reménykedtek, hogy segítenek rajtatok és mellétek állnak, éppen azok kerülnek el benneteket, mert így kényelmesebb. Az élet sok ilyen esetet produkál. Mi, akik idősebbek vagyunk, ezt számtalanszor megtapasztaltuk. Sokszor politikai okokból kerültek el; sokszor anyagi okokból nem volt tanácsos veled találkozni; sokszor, amikor segíteni kellett volna, akkor nem volt sehol a barát. De egyvalaki volt, aki sohasem hagyott el. De egyvalaki volt, aki magyar népünket soha nem kerülte el, aki egyetlen benne hívő népet sem került el soha. Amikor mindenki elkerül, amikor mindenki ránk akar taposni, akkor van valaki, aki nem kerül el. Ez az egyetlen barát és orvos a mennyei irgalmas samaritánus, az Úr Jézus Krisztus. Ő kimossa lelkünk sebeit, és szeretetének, jóságának és bocsánatának gyógyító olaját rátölti sebeinkre. Ő megfizetett értünk a gólgotai keresztfán, de nem arannyal vagy ezüsttel, hanem az ő drága vérével. Ő hoz minket a mennyei vendégfogadó házba, itt és most áldott templomainkba, hogy meggyógyuljunk, hogy erőnk legyen, ott és akkor mennyei csarnokainkba, hogy örök életünk legyen.

Ha majd egyszer nagyon fájna a lelketek, ha nagyon elkerültnek éreznék magatokat, ha úgy éreznék, hogy soha nem tudtok önerőtökből eljutni Jerikóba, jusson eszetekbe Jézus. Ő odamegy hozzátok, átölel, megsegít, és veletek marad mindörökké. Ámen.

(Elhangzott 1995. július 15-én Marosvásárhelyen a Református Asszisztensképcső Főiskola kibocsátó évváróján.)

Adventi-karácsonyi versek

A vándor*

Adventre szólnak a harangok
most is, mint eddig minden évben
egy Vándor jár az út porában,
könnyem kicsordul, amíg nézem.
Szakállas, fáradt, szomjas, éhes
erszény, tarisznya nincsen nála,
útszéli vackor az ebédje,
hol megpihenne, kő a párna.
Kezében mégcsak bot se lődül,
egy árva, görcsös somfabot
egymaga járja világot,
már minden kinesén túlradott.
Lázárnak adta vidám kedvét,
hogy éljen ő, ki négy napon
volt sír lakója, hullá, rom.
Szemének fényét Bartimeus
vak szemgödörébe lopta át.
Őrült a jámbor, istenadta
koldus, hogy most már látva lát.
Sudár volt régen ez a Vándor,
de gerincét is összetörte,
hogy Zákheus az égig nőjön,
és ne maradjon apró, törpe.
Boldog volt régen ez a Vándor,
ám teste mostan csupa seb,
szívébe durva lándzsát dőlték,
húsába nyílként szúrt a szeg.
Szívében tűz volt, arcán szépség
úgy nyurgult égne, mint a cédrus,
virágzó életét eleserélte,
hogy megifjodjék Nikodémus.
Négyezret tartott jól kenyérrel
és százaknak volt orvosa,
fejére mégis szitkok hulltak,
nem hála várta – Golgota.

Egy Vándor jár az út porában.
Elűződ? Újból visszajön.
Megáll templomban, házközzében:
Békesség néked, így köszön.
Gúnyold ki, küldd el, mindhiába,
a sértés róla mind lehull,
keres nappal és éjjelente
az ajtód kilincséhez nyúl.
Vígán vagy éppen, vagy szomorkodsz
a falaid közt, látja jól.
Kopogtat egyre, Ó, a Vándor,
ó, tárd ki ajtód, hogyha szól.
Ne nyomd eléje széles vállad,
hisz konok dacod csak pehely,
ki sírkövét is felemelte,
majd játékszerként dönti fel
mindazt, mi benned zord közönyként
szívednek mélyén tornyosul,
egyszer még győzni fog a Vándor,
és nagy tusádban te maradsz alul.

Egy Vándor jár az út porában,
már minden kinese csak a vér.
Adventidőben minden házba,
szívekbe egyformán betér.
Adventre szólnak a harangok
ma is, mint eddig annyi másszor.
Megváltód lesz-e Jézus Krisztus,
vagy idegen, bús, földi, vándor?

Zsiskú János

* A lelkipásztor költő *Halálos hűség* c. kötetéből (Nagyvárad 1995).

Orvosság Betlehemben

Mélyen elhallgatott az Isten
kedvelt népe felett.
Régóta nem hallik semmi hír
vagy prófétaí üzenet.

Talán örökké tartó harag
halálos csendje ez
az elviselhetetlen némaság?
Ó, hová vezet,
ha nem töri meg soha senki sem?
Nem nyújt felénk az Úr
védő kezét?

De mégis – földereng az ég,
ahová bezárkózott nagyon,
hogyan annál győztesebben

jelenthesse ki újra önmagát,
s odaáldozza értünk mindenét.

Nagyon szeret.
S már nem elég
a szóbeli üzenet,
olyat tesz, hogy ég
és föld megmozdul bele:
elküldi örökkévaló Szavát
parányi, tiszta gyermektestben,
hogyan testközélbe juthasson
s lehessen minden
sajgó sebünkre orvosság

Betlehemben.

Adorjáni Nagy Aranka

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Nagy László

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea

